

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

DELO. IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI LJUD-
SKE PRAVICE. KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA
KOMUNISTIČNA PARTIJA SLOVENIJE, IN SLOVENSKEGA
POROČEVALCA, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA
OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK
RUDI JANHUBA

ODGOVORNI UREDNIK
IVAN SINKOVEC

Na poti skozi Pariz

Predsednika Tita in člane delegacije, ki potujejo na 15. zasedanje Generalne skupščine OZN, je na lyonski postaji v Parizu pozdravil v imenu francoske vlade in predsednika de Gaulle šef protokola zunanjega ministrstva — Predsednik republike sprejel osebnega odposlanca predsednika de Gaulle ter jugoslovanske veleposlanike in diplomate v zahodnoevropskih državah

PARIZ, 14. sept. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito, ki potuje v New York, kjer se bo na čelu jugoslovanske delegacije udeležil 15. zasedanja Generalne skupščine OZN, je davi prispel v Pariz. Skupaj s predsednikom Titom so prispeli tudi člani jugoslovanske delegacije, državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović, generalni sekretar predsednika republike Leo Mates in državni podsekretar za zunanje zadeve Josip Djerdja, dalje veleposlanik Miša Pavičević kot tudi šef protokola predsednika republike Zdenko Štambuk in drugi.

Na lyonski železniški postaji v Parizu je predsednika Tita v imenu francoske vlade in predsednika de Gaulle sprejel in pozdravil šef protokola zunanjega ministrstva Ludovic Chancel.

Sprejema na železniški postaji so se udeležili jugoslovanski veleposlaniki v Belgiji, na Nizozemskem in Švedskem Vjekoslav Prpić, Branko Drašković in Jovo Kapičić, nadalje stalni jugoslovanski predstavnik pri Evropskem centru OZN v Ženevi Sergije Makijed, kot tudi osebje jugoslovanskega veleposlaništva v Parizu. Sprejemu je tudi prisostvovalo veliko število jugoslovanskih, francoskih in tujih novinarjev in fotoreporterjev.

Jugoslovanski veleposlanik v Parizu dr. Darko Černež je sprejel predsednika Tita v Dijonu, prvi železniški postaji onkraj francosko-švicarske meje.

Predsednikov vlak je pripeljal na železniško postajo na-

Mičunović nadomešča Kočo Popovića

Beograd, 14. sept. (Tanjug). Državni sekretarja za zunanje zadeve Kočo Popovića, ki je odpotoval na 15. zasedanje Generalne skupščine OZN, bo med njegovo odsotnostjo nadomeščal državni podsekretar za zunanje zadeve Veljko Mičunović.

Delegacije in obiski

Beograd, 14. sept. — Iz naše države je danes odpotovala delegacija Socialistične stranke Japonske, ki je bila prvič na šest dni kot gost SZDL. Člani delegacije pod vodstvom voditelja Socialistične stranke Japonske Mosabura Suzukija so se med drugim razgovarjali s predstavniki Zveznega odbora SZDLJ.

Beograd, 14. sept. — Tunizijska trgovinska delegacija, pod vodstvom direktorja tunizijskega urada za zunanjo trgovino Sadlija Tanija, ki se je v Beogradu pogajala o novem trgovinskem in plačilnem sporazumu z našo državo in sklenila ta sporazum, je odpotovala na obisk v Sofijo.

Zagreb, 14. sept. — Člani bolgarske delegacije, ki jo vodi član vlade Draškov Marin, so danes po potovanju po Hrvaški in Sloveniji spet prispeli v Zagreb. Bolgarska delegacija je prejšnji teden prisostvovala otvoritvi zagrebskega velesejma. Popoldne so bili bolgarski gostje v zagrebskih tovarni »Rade Končar« in v atomskem inštitutu »Rudjer Bosković«. Delegacija je popoldne odpotovala v Beograd.

Beograd, 14. sept. — V Beogradu se bo jutri začelo prvo zasedanje jugoslovansko-grškega odbora za gospodarsko sodelovanje in tehnično pomoč.

Beograd, 14. sept. — V Beogradu se bo jutri začelo prvo zasedanje jugoslovansko-grškega odbora za gospodarsko sodelovanje in tehnično pomoč.

Trgovinski sporazum s Tunizijo

Novi sporazum določa letno izmenjavo v vrednosti po 4 milijone dolarjev v obeh smereh

BEOGRAD, 14. sept. (Tanjug). Danes so bila v Beogradu končana jugoslovansko-tunizijska trgovinska pogajanja. Podpisali so nov trgovinski in plačilni sporazum med Jugoslavijo in Tunizijo za leto dni s klavzulo o avtomatskem podaljšanju. Sporazuma sta podpisala vodja jugoslovanske delegacije pri pogajanjih pomočnik predsednika komiteja za zunanjo trgovino Vido Krunić in vodja tunizijske delegacije direktor urada za zunanjo trgovino Tunizije Sadli Tanij. Podpisovanju sporazumov so prisostvovali načelnik oddelka v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Nikola Milčević, pomočnik načelnika oddelka v tem sekretariatu Nikola Kraljinović, gospodarski svetnik jugoslovanskega veleposlaništva v Tuniziji Dragutin Perunović in zastopniki tunizijskega veleposlaništva v Beogradu.

Novi trgovinski sporazum določa letno izmenjavo med Jugoslavijo in Tunizijo v vrednosti po 4 milijone dolarjev v obeh smereh, kar pomeni povečanje po 400.000 dolarjev v primerjavi s prejšnjim sporazumom.

Po novih blagovnih seznamih bo Jugoslavija izvažala v Tunizijo tobak, piščanec, les in lesne izdelke, tekstil, razne stroje, motorje in industrijsko opremo, elektromaterial in opremo, transportna sredstva in vrsto predmetov za široko potrošnjo. Glavna postavka v našem uvozu iz Tunizije bodo

našima dvema deželama. Z novim trgovinskim in plačilnim sporazumom smo našli rešitve, o katerih sem prepričan, da so koristne za obe strani. Kar se tiče jugoslovanskega izvoza v Tunizijo, se je v novih blagovnih seznamih izpremenila struktura in korist industrijskih izdelkov, med katerimi se povečujejo postavke izdelkov višje stopnje obdelave, kar ustreja potrebam Tunizije in našim izvoznim možnostim. Glede na zunanjetrgovinski režim Tunizije, ki predvideva za uvoz nekaterih proizvodov globalne kontingente, kar ni vnešeno v sporazum, sem prepričan, da se lahko v tej deželi proda več blaga, kakor je določeno z novim sporazumom, zlasti ker je take proizvode Jugoslavija že izvažala v Tunizijo. Čeprav je bil dosedaj trgovinski sporazum med Jugoslavijo in Tunizijo zadovoljivo izpolnjen, bo potrebno, da si naše gospodarske organizacije, ki poslujejo s Tunizijo, še bolj prizadevajo seznaniti svoje komercialne partnerje z izvoznimi možnostmi naše strojegradnje in drugih industrijskih panog,

Pogajanja s tuniško delegacijo so potekala v duhu popolnega razumevanja in prijateljstva, ki označuje odnose med

sprejeli, se je predsednik Tito potem odpeljal z avtomobilom v rezidenco jugoslovanskega veleposlanika v Parizu, kjer se bo nastanil med svojim postankom v glavnem mestu Francije.

Danes popoldne je predsednik republike Josip Broz Tito v prostorih jugoslovanskega veleposlaništva v Parizu sprejel osebnega odposlanca predsednika republike Charlesa de Gaulle, polnomočenega ministra Pierra Maillarda, ki mu je izrazil dobrodošlico in dober želje predsednika de Gaulle.

Predsednik republike Josip Broz Tito je danes v jugoslovanskem veleposlaništvu v Parizu sprejel jugoslovanske veleposlanike v Belgiji, Danski, Nizozemski in Švedski Vjekoslava Prpića, Ljubo Ilića, Branka Draškovića in Jo-

član Zveznega izvršnega sveta Avdo Humo in veleposlanik Gane v Beogradu g. Kumah.

Državni podsekretar za zunanje zadeve Veljko Mičunović, ki nadomešča odsotnega državnega sekretarja, je prav tako sprejel popoldne člane parlamentarne delegacije iz Gane.

Članci ganske parlamentarne delegacije Lisi Anin in Meri Koranteng ter soproga vodje delegacije ga. Elizabet Asare, kakor tudi poslanec V. A. Koni so obiskali danes predsedništvo Zveze ženskih društev Jugoslavije.

Beograd, 14. sept. (Tanjug). Danes je priredil predsednik Zvezne ljudske skupščine Petar Stambolić na čast parlamentarne delegacije iz Gane slavnostno kosilo. Kosila se je udeležilo več predstavnikov našega političnega in državnega življenja. V zdravici je Petar Stambolić poudaril sorodnost boja naših narodov in ljudstva Gane. Na zdravico je odgovoril vodja delegacije g. Asare, ki je rekel, da je delegacija dosegla namen, s katerim je prišla v našo državo, in se seznanila z izjemnimi uspehi, ki jih je v preteklih 15 letih dosegla Jugoslavija.

Vidičev predavanje po ameriškem radiu
New York, 14. sept. (Tanjug). Jugoslovanski delegat OZN Dobrovič Vidič je sinoči govoril po radijskem omrežju Press International poslušalcem v ZDA in Kanadi o pomenu bližnjega zasedanja Generalne skupščine OZN.

Razprava o Kongu je bila pred nekaj dnevi prekinjena na pobudo ameriškega predstavnika. Varnostni svet je bil ponovno sklican na zahtevo ministrskega predsednika kongoske republike Lumumbe ter na intervencijo jugoslovanskega stalnega delegata v OZN Dobroviča Vidiča. Nadaljevanje razprave o Kongu je zahtevalo, da se udeležijo nocojšnje razprave.

Sinoči pa je ministrski predsednik Lumumba ponovno zahteval sestanek Varnostnega sveta. Opozoril je, da je ta sestanek nujno potreben in poudaril, da mora Varnostni svet potrditi svoje prejšnje resolucije in hkrati sprejeti sklep o nujni pomoči Kongu. Kongu nujno potrebuje zlasti transportna letala, orožje in stroje, kar so Belgijci pri umiku razorožili kongosko vojsko in večinoma izpraznili vojaška oporišča in skladišča. »Kongoska vlada ne more dopustiti, da bi v Kongu zaradi morebitnega odlašanja akcije OZN nastajali neredi in spopadi. Če bo ta naša prošnja za nujno pomoč odklonjena, bomo prisiljeni obrniti se neposredno na prijateljske države.«

Odločno je tudi intervencionalni svet Varnostnega sveta poudaril, da jugoslovanska vlada sodi, da ni več razloga za odgovore razprave v Varnostnem svetu, ker je kongoski predstavnik Kanza že prispel v New York. Poudaril je, da je nujno potrebno, da se Varnostni svet ponovno sestane in nadalje razpravlja o Kongu ter potrdi dosedanje resolucije OZN tako, da bi lahko v Kongu čimprej organizirali normalno življenje. To

tevala tudi sovjetska delegacija. Razprava Varnostnega sveta je bila prvič, pred nekaj dnevi, prekinjena zaradi sotožnosti predstavnika kongoske vlade. Vodja kongoske delegacije Kanza je prispel v New York predprijemno, vendar je bila seja tudi tedaj odložena, in sicer na zahtevo ameriškega predstavnika, ki je to zahtevo utemeljil z »zmeđenimi vestmi o položaju v Kongu.«

Sinoči pa je ministrski predsednik Lumumba ponovno zahteval sestanek Varnostnega sveta. Opozoril je, da je ta sestanek nujno potreben in poudaril, da mora Varnostni svet potrditi svoje prejšnje resolucije in hkrati sprejeti sklep o nujni pomoči Kongu. Kongu nujno potrebuje zlasti transportna letala, orožje in stroje, kar so Belgijci pri umiku razorožili kongosko vojsko in večinoma izpraznili vojaška oporišča in skladišča. »Kongoska vlada ne more dopustiti, da bi v Kongu zaradi morebitnega odlašanja akcije OZN nastajali neredi in spopadi. Če bo ta naša prošnja za nujno pomoč odklonjena, bomo prisiljeni obrniti se neposredno na prijateljske države.«

va Kapičića, stalnega jugoslovanskega predstavnika pri Evropskem centru OZN v Ženevi Sergija Makijeda in odpravnika poslov jugoslovanskega veleposlaništva v Švici Dušana Karića. Na sprejemu so bili državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović, generalni sekretar predsednika republike Leo Mates in jugoslovanski veleposlanik v Parizu dr. Darko Černež.

Čestitke predsednika republike

Beograd, 14. sept. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku republike Kostarike Mariu Echandi naslednjo brzojavko:

»Prosim Vas, da sprejmete čestitke, ki vam jih izražam ob narodnem prazniku v imenu jugoslovanskih narodov in v svojem imenu.«

Ob obletnici proglastitve neodvisnosti Hondurasa je predsednik republike Josip Broz Tito poslal predsedniku republike Hondurasa dr. Ramonu Villedu Monadesu tole brzojavko:

»Ob obletnici proglastitve neodvisnosti Hondurasa izražam Vaši Ekselenci najlepše želje za blaginjo ljudstva Hondurasa in za Vašo osebno srečo.«

Ob obletnici proglastitve neodvisnosti Kostarike je državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović poslal čestitko zunanjemu ministru Kostarike Alfredo Vargasu Fernandezu.

Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je ob obletnici proglastitve honduraskе neodvisnosti poslal čestitke zunanjemu ministru Hondurasa Andresu Alvarazu Puerta.

Predsednik Tito na poti skozi Pariz v New York s šefom protokola francoskega zunanjega ministrstva Ludovicom Chancelom, ki ga je prišel pozdraviti na lyonsko postajo v imenu predsednika de Gaulle in francoske vlade. (Telefoto)

Ponovno sklicanje VS

Po odločnih intervencijah se je včeraj obnovila razprava o Kongu v Varnostnem svetu — Kongoski parlament protestira proti vmešavanju generalnega sekretarja OZN v notranje zadeve Konga

NEW YORK, 14. sept. (Renter-AP-AFP). Nocoj malo po 17. uri po jugoslovanskem času se je sestel Varnostni svet OZN, da bi razpravljal o položaju v Kongu. Predsednik Varnostnega sveta Ortona, ki je začel sejo, je povabil predstavnike Jugoslavije, Indonezije, Gane, Gvineje in Maroka, naj se udeležijo seje. Te države niso članice Varnostnega sveta, vendar so zahtevale, da se udeležijo nocojšnje razprave.

Razprava o Kongu je bila pred nekaj dnevi prekinjena na pobudo ameriškega predstavnika. Varnostni svet je bil ponovno sklican na zahtevo ministrskega predsednika kongoske republike Lumumbe ter na intervencijo jugoslovanskega stalnega delegata v OZN Dobroviča Vidiča. Nadaljevanje razprave o Kongu je zahtevalo, da se udeležijo nocojšnje razprave.

Sinoči pa je ministrski predsednik Lumumba ponovno zahteval sestanek Varnostnega sveta. Opozoril je, da je ta sestanek nujno potreben in poudaril, da mora Varnostni svet potrditi svoje prejšnje resolucije in hkrati sprejeti sklep o nujni pomoči Kongu. Kongu nujno potrebuje zlasti transportna letala, orožje in stroje, kar so Belgijci pri umiku razorožili kongosko vojsko in večinoma izpraznili vojaška oporišča in skladišča. »Kongoska vlada ne more dopustiti, da bi v Kongu zaradi morebitnega odlašanja akcije OZN nastajali neredi in spopadi. Če bo ta naša prošnja za nujno pomoč odklonjena, bomo prisiljeni obrniti se neposredno na prijateljske države.«

Odločno je tudi intervencionalni svet Varnostnega sveta poudaril, da jugoslovanska vlada sodi, da ni več razloga za odgovore razprave v Varnostnem svetu, ker je kongoski predstavnik Kanza že prispel v New York. Poudaril je, da je nujno potrebno, da se Varnostni svet ponovno sestane in nadalje razpravlja o Kongu ter potrdi dosedanje resolucije OZN tako, da bi lahko v Kongu čimprej organizirali normalno življenje. To

tevala tudi sovjetska delegacija. Razprava Varnostnega sveta je bila prvič, pred nekaj dnevi, prekinjena zaradi sotožnosti predstavnika kongoske vlade. Vodja kongoske delegacije Kanza je prispel v New York predprijemno, vendar je bila seja tudi tedaj odložena, in sicer na zahtevo ameriškega predstavnika, ki je to zahtevo utemeljil z »zmeđenimi vestmi o položaju v Kongu.«

Sinoči pa je ministrski predsednik Lumumba ponovno zahteval sestanek Varnostnega sveta. Opozoril je, da je ta sestanek nujno potreben in poudaril, da mora Varnostni svet potrditi svoje prejšnje resolucije in hkrati sprejeti sklep o nujni pomoči Kongu. Kongu nujno potrebuje zlasti transportna letala, orožje in stroje, kar so Belgijci pri umiku razorožili kongosko vojsko in večinoma izpraznili vojaška oporišča in skladišča. »Kongoska vlada ne more dopustiti, da bi v Kongu zaradi morebitnega odlašanja akcije OZN nastajali neredi in spopadi. Če bo ta naša prošnja za nujno pomoč odklonjena, bomo prisiljeni obrniti se neposredno na prijateljske države.«

bo moč doseči, če bo prenehal nemogoč položaj, ki je nastal sprito akcije poveljstva OZN v Kongu, akcije, ki nasprotuje duhu resolucij Varnostnega sveta, ki zaradi tega niso bile uveljavljene.

Zelo odločno je zahtevala nujno sklicanje Varnostnega sveta tudi sovjetska delegacija.

Vodja kongoske delegacije Kanza je imel sinoči več sestankov s predstavniki azijskih in afriških držav v OZN. Kakor poročajo iz Leopoldville, je kongoski parlament uradno protestiral proti vmešavanju generalnega sekretarja OZN v notranje zadeve Konga. Hammarskjöldu je predsednik parlamenta Kasongo poslal pismo, v katerem poudarja, da Hammarskjöld nima pravice odločati o sporu med Lumumbo in Kasavubu, pač pa ima to pravico samo parlament.

V Leopoldvillu sta se danes sestala obojema kongoskega parlamenta, da bi proučila vladni osnutek sprememb osnovnega ustavnega zakona, ki naj omogoči hitrejšo politično stabilizacijo v deželi. Zbornica in senat sta sinoči

Minister Cappelen pri Lidiji Sentjunc

Beograd, 14. sept. (Tanjug). Članica Zveznega izvršnega sveta in zvezni sekretar za socialno politiko in komunalne zadeve Lidija Sentjunc je dopoldne sprejela norveškega ministra za delo in komunalne zadeve Andreasa Cappelena. V enournem razgovoru se je norveški minister zanimal za stanovanjsko gradnjo v naši državi in za vprašanja s področja stanovanjskih odnosov.

Minister Cappelen je danes obiskal tudi podpredsednika centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Miko Spiljaka. Popoldne je minister odpotoval v Titograd.

Minister Cappelen je danes obiskal tudi podpredsednika centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Miko Spiljaka. Popoldne je minister odpotoval v Titograd.

z večino glasov ponovno izglasovala zaupnico premieru Lumumbi. Hkrati je parlament izglasoval tudi široka pooblastila vladi. Kakor poudarjajo, določa vladni osnutek o spremembi ustavnega zakona združitve dolžnosti predsednika vlade in dolžnosti šefa države kot tudi obveznost šefa države, da za odstavitev ali imenovanje kateregakoli ministra poprej zahteva soglasje parlamenta. Če bodo ti predlogi sprejeti — kot tudi pričakujejo — bo premier Lumumba prevzel tudi dolžnosti šefa države.

Minister Cappelen je danes obiskal tudi podpredsednika centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Miko Spiljaka. Popoldne je minister odpotoval v Titograd.

Minister Cappelen je danes obiskal tudi podpredsednika centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Miko Spiljaka. Popoldne je minister odpotoval v Titograd.

Minister Cappelen je danes obiskal tudi podpredsednika centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Miko Spiljaka. Popoldne je minister odpotoval v Titograd.

Minister Cappelen je danes obiskal tudi podpredsednika centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Miko Spiljaka. Popoldne je minister odpotoval v Titograd.

Minister Cappelen je danes obiskal tudi podpredsednika centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Miko Spiljaka. Popoldne je minister odpotoval v Titograd.

Minister Cappelen je danes obiskal tudi podpredsednika centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Miko Spiljaka. Popoldne je minister odpotoval v Titograd.

Minister Cappelen je danes obiskal tudi podpredsednika centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Miko Spiljaka. Popoldne je minister odpotoval v Titograd.

V DANAŠNJI ŠTEVILKI

Str. 3 — Kmalu bomo prenehali uvažati tudi sladkor

— Od gradbene mehanizacije do pohištva

Str. 5 — Mednarodni gospodarski komentar

Str. 6 — Vprašanje kinoteke je treba rešiti

— Prosvetna društva pred novimi nalogami

Str. 7 — Najdihojca

Str. 9 — Hitra in napredna košarka

V R E N E

Stanje 14. septembra: Ob naglem padcu zračnega pritiska nad Zahodno in Srednjo Evropo se poudroje visokega zračnega pritiska umika proti vzhodu. Atlantske frontalne motnje, ki so danes popoldne zajele Anglijo, se pomikajo proti Franciji in so usmerjene proti našim krajem. Napoved za četrtek: Spremenljivo do pretežno oblačno, jutraj po kotlinah megla ali nizka oblačnost. Nočne temperature med 6 in 11 v Prilozku 17, najvišje dnevnne do 20 stopinj C.

Nov vzpon industrijske proizvodnje

Industrijska proizvodnja Slovenije je bila v letošnjem avgustu za 20% večja kot v lanskem

Ljubljana, 14. sept. Bojazen da bodo znani omejitveni ukrepi glede kreditiranja obratnih sredstev in na nadaljnji razvoj industrijske proizvodnje in da utegnejo težave nekaterih podjetij v tej zvezi povzročiti zmanjšanje proizvodnje, se po najnovejših podatkih o razvoju industrijske proizvodnje v avgustu ni uresničila. V juliju je sicer obseg proizvodnje nazadovolj, kar pa je bilo v glavnem pripisati sezonskim pojavom v zvezi z letnimi dopusti, ki so jih ponekod izkoristili kolektivno v celotnem podjetju ali po posameznih obratih. V preteklem mesecu pa smo spet za beležili močan vzpon, ki celo presega običajno sezonsko gibanje. Vse kaže, da se vpliv spodbudnejšega načina razdeljevanja osebnih dohodkov uveljavlja tudi pri premagovanju težav zaradi pomanjkanja obratnih sredstev. Kolektivni podjetji kažejo podoben prizadevanje, da odstranijo nastopajoče ovire, ki bi sicer oteževale izkoriščanje možnosti za povečanje proizvodnje in s tem tudi zaslužkov.

PLENUM PREDSEDSTVA ZDRUŽENJA ZA POMORSKO PRAVO

Pripravljanje načrtov za mednarodne konvencije

Piran, 14. sept. Dne 12. t. m. je zasedal v Piranu v prostorih Kluba pomorščakov plenem predsedstva Jugoslovanskega združenja za pomorsko pravo. Prisotni so bili ugledni predstavniki naše pomorske — pravne znanosti, pomorskega gospodarstva, pomorskega šolstva, gospodarskega sodstva itd. Zasedanja so se udeležili tudi admiral JMV Mate Jerković, veleposlanik dr. Milan Bartoš, predsednik zakonodajnega odbora Zvezne ljudske skupščine dr. Maks Študerl in drugi.

V pozdravnem govoru je predsednik združenja univ. prof. dr. Vladislav Brajković poudaril, da zaseda plenem združenja pravi na obali Slovenskega primorja, ki dosega po stoletnih bojih za nacionalno osvoboditev in po zmagovalnem narodnoosvobodilnem boju velik gospodarski napredek, kar se kaže zlasti v izredno naglem in uspešnem razvoju pomorskega podjetja. Splošne plovbe v Piranu in v graditvi nove luke v Kopru. Delovnemu kolektivu Splošne plovice, ki je priredil udeležencem zasedanja nadstrešni pripravljen sprejem, pa se je predsednik dr. Brajković iskreno zahvalil.

Na zasedanju sta poročala še tajnik in blaginjak o uspešnem delu združenja v tekoči poslovni dobi. Po obširni razpravi so sprejeli številne sklepe za nadaljnje delo ter izvolili komisije za študij in pripravo načrtov mednarodnih konvencij s področja pomorskega prava in do-

mačih pomorsko — pravnih predpisov. Predsednik združenja je poročal o pripravah za sestanek Stalnega biroja Mednarodnega pomorskega odbora (CMI), ki bo 1. 10. 1960 v Antwerpenu, in za sestanek mednarodne komisije CMI o odgovornosti ladijarskega za ladje na jedrski pogon. Teh pomembnih mednarodnih sestankov se bosta udeležila predsednik dr. Vladislav Brajković in član predsedstva Nikola Perčič.

mačih pomorsko — pravnih predpisov. Predsednik združenja je poročal o pripravah za sestanek Stalnega biroja Mednarodnega pomorskega odbora (CMI), ki bo 1. 10. 1960 v Antwerpenu, in za sestanek mednarodne komisije CMI o odgovornosti ladijarskega za ladje na jedrski pogon. Teh pomembnih mednarodnih sestankov se bosta udeležila predsednik dr. Vladislav Brajković in član predsedstva Nikola Perčič.

PLENUM PREDSEDSTVA ZDRUŽENJA ZA POMORSKO PRAVO

Pripravljanje načrtov za mednarodne konvencije

Piran, 14. sept. Dne 12. t. m. je zasedal v Piranu v prostorih Kluba pomorščakov plenem predsedstva Jugoslovanskega združenja za pomorsko pravo. Prisotni so bili ugledni predstavniki naše pomorske — pravne znanosti, pomorskega gospodarstva, pomorskega šolstva, gospodarskega sodstva itd. Zasedanja so se udeležili tudi admiral JMV Mate Jerković, veleposlanik dr. Milan Bartoš, predsednik zakonodajnega odbora Zvezne ljudske skupščine dr. Maks Študerl in drugi.

V pozdravnem govoru je predsednik združenja univ. prof. dr. Vladislav Brajković poudaril, da zaseda plenem združenja pravi na obali Slovenskega primorja, ki dosega po stoletnih bojih za nacionalno osvoboditev in po zmagovalnem narodnoosvobodilnem boju velik gospodarski napredek, kar se kaže zlasti v izredno naglem in uspešnem razvoju pomorskega podjetja. Splošne plovbe v Piranu in v graditvi nove luke v Kopru. Delovnemu kolektivu Splošne plovice, ki je priredil udeležencem zasedanja nadstrešni pripravljen sprejem, pa se je predsednik dr. Brajković iskreno zahvalil.

Na zasedanju sta poročala še tajnik in blaginjak o uspešnem delu združenja v tekoči poslovni dobi. Po obširni razpravi so sprejeli številne sklepe za nadaljnje delo ter izvolili komisije za študij in pripravo načrtov mednarodnih konvencij s področja pomorskega prava in do-

odst, kar je za 4,6 odst. več kakor znaša planirana stopnja povečanja po družbenem planu Slovenije.

K uspehu v avgustu je največ pripomogla kovinska industrija kot najmočnejša industrijska panoga Slovenije. Proizvodnja te industrije, ki je v juliju precej padla, je bila v preteklem mesecu za 35 odst. večja kakor lani v avgustu, za prvih 8 mesecev pa zaznamuje povečanje za 22 odst. Močno se je povzpela tudi proizvodnja dejavnost v gumarski industriji, ki je na temelju novih zmogljivosti v avgustu presešla lansko proiz-

Naše sušilnice za Romunijo

Bukarešta, 14. sept. (Tanjug). Skupna jugoslovanskih strokovnjakov iz podjetja »CER« iz Čačka je končala te dni v Romuniji montiranje 20 modernih sadnih sušilnic, ki jih je to podjetje dobavilo Centralni zvezi potrošniških zadrug Romunije. Te sušilnice v skupni vrednosti 100.000 dolarjev so dobavili na podlagi sporazuma o trgovini med Jugoslavijo in Romunijo.

Po končanem montiranju sušilnic so jugoslovanski strokovnjaki organizirali seminarje za pouk kadrov, ki bodo upravljali te naprave. Kakor izjavljajo na romunski strani, so prvi rezultati obratovanja sušilnic, ki so jih postavili v različnih krajih Romunije, zelo zadovoljivi. Obenem je bila izražena oboje stranska želja, da bi tudi v prihodnjih letih Jugoslavija sodelovala pri gradnji sušilnic v Romuniji.

PRED TEDNOM OTROKA

Otroško ustanovo povsod, kjer je potrebna

Programi okrajnih zvez prijateljev mladine naj bodo smernice za nadaljnje delo

LJUBLJANA, 14. sept. Letošnji mednarodni dan otroka, ki bo 3. oktobra, bo v znamenju gesla »Od duševnega in telesnega zdravlja otrok danes je odvisna harmonija ljudi jutri«. Mednarodni dan otrok bo uvod v teden otroka, v katerem bo pri nas še posebej poudarek na varstveno-vzgojnih ustanovah, ki naj bi bile povsod, kjer zlasti otroci zapostavljenih mater še niso deležni vsestranskega varstva. Po programu za letošnji teden otroka naj bi se tudi tako imenovani klasični vrtni spremenili v take otroške ustanove, da bi lahko sprejele šolske in predšolske otroke.

Za teden otroka pripravljajo republiška zveza prijateljev mladine več posvetovanj, ki naj bi dala smernice ne le za akcijo ob teden otroka, temveč tudi za nadaljnje delo. Tako bo med drugim posvetovanje s Svetom za šolstvo LRS o šolskih kuhinjah in posvetovanje z urba-

nisti. Sledenji naj bi v bodoče upoštevali pri izdelavi načrtov tude prostore za otroške ustanove, otroška igrišča itd., kar se doslej le redko dogaja.

O novih otroških ustanovah razmišljajo tudi po okrajih. Tako nameravajo v celjskem okraju odpreti več igrišč. V tem okraju bodo uresničili, kot obeta, vse več načrtov. Tako nameravajo n. pr. odpreti vzgojno posvetovalnico za starše, kakršno imata Ljubljana in Maribor, in pionirski izobraževalni center. Tudi šola za laični kader, ki bo delal v vzgojnih ustanovah, je del programa Zveze prijateljev mladine celjskega okraja. Poseben poudarek bodo dali celjani zdravju svojih otrok. Določili so že tri zdravstvene ekipe, ki bodo v tednu

vodno v istem mesecu za 60 odst. do konca avgusta i zaznamuje povečanje za 26 odst. Za 24 odst. večjo proizvodnjo kakor lani v avgustu zaznamujeta usnjarsko-obutvena in živilska industrija, za 20 odst. pa industrija gradbenega materiala in lesna industrija. Elektroind-

strija je v svoji proizvodnji v leto visoko nad lansko ravni in zaznamuje za prvih 8 mesecev povečanje za 29 odst. Zelo ugodno se je razvijala tudi proizvodnja premoga. Slovenski premogovniki so dan pretekli mesec kljub občutnemu pomanjkanju jamskih delavcev za 17 odst. več premoga kakor lani v avgustu, za prvih 8 mesecev pa zaznamujejo povečanje proizvodnje za 12 odst. Skratka, dosežani razvoji nam utrjuje pričakovanje, da bomo do konca leta, kljub omejenim težavam znatno presešli planska predvidevanja industrije.

F. S.

Začel se je posvet meteorologov

Udeležuje se ga 31 domačih in 37 tujih strokovnjakov

Bled, 14. sept. Tu se je začelo danes dopoldne VI. mednarodno posvetovanje za alpsko meteorologijo. Posvetovanje je začel direktor Zveznega hidrometeorološkega zavoda, inž. Milivoj Perović, ki je pozdravil med gosti člana Izvršnega sveta Slovenije in predsednika Sveta za posvetovanje in kulturo Borisa Kocjančiča, predsednika OLO Kranja Vin-

ka Hafnerja ter nad 130 udeležencev, med katerimi je precejšnje število gostov iz Avstrije, Italije, Zahodne Nemčije, Francije in Švice, ki so stalne udeležence tega posvetovanja, ter goste iz Vzhodne Nemčije, Holandije in Norveške. Tovariši Perović je nato govoril o pomenu posvetovanja.

Nato je pozdravil udeležence še Boris Kocjančič, ki je dejal, da so meteorološka dogajanja v medsebojni odvisnosti na zelo širokem področju. Zato je logično, da se ti problemi rešujejo v mednarodnem merilu. Ker postajajo dosežki meteorološke službe modernemu gospodarstvu čedalje bolj potrebni, ima vsaka država interes, čimbolj razvijati mete-

orologijo. Dalje je poudaril, da je meteorologija kakor tudi druge znanosti dobila v naši državi ustrezno mesto, ker se zavedamo, da terja sodobno in intenzivno gospodarjenje dobro organizirano meteorološko službo.

Na posvetovanju bodo imeli 68 referatov, od tega 31 domačih, 37 pa tuji strokovnjaki. Pretežno bodo razpravljali o vplivu Alp na ciklogenezo in anticiklogenezo, o fenu in burji v Alpah, o vplivu orografije na padavine in temperaturo ter o planinski meteorologiji. Posvetovanje bo trajalo do nedelje.

B.

George Allen pri Mičunoviču

Beograd, 14. sept. (Tanjug). Državni podsekretar za zunanje zadeve Veljko Mičunović, ki nadomešča odsotnega državnega sekretarja za zunanje zadeve, je danes dopoldne sprejel direktorja informativne službe ZDA (USIA) Georgea Allena, ki ga je spremljal direktor USIA za Evropo Philip. George Allen se mudi v naši državi kot gost Zveznega izvršnega sveta.

George Allen je danes tudi obiskal sekretarja Zveznega izvršnega sveta za informacije Bogdana Osolnika, ki je gostu na čast priredil kosilo v hotelu »Metropol«.

POSJET REFERENTOV ZA KMETIJSTVO V NOVI GORICI

Komaj 40 odstotkov investicij

NOVA GORICA, 14. sept. Danes dopoldne je bilo tu posvetovanje občinskih referentov za kmetijstvo v novogoriškem okraju. Razpravljali so o jesenski setvi in združnem proizvodnem sodelovanju, letošnjih investicijah v kmetijstvu in drugem.

Ugotovili so, da priprave za jesensko setev, ki se bo pričela oktobra, dobro potekajo. Do

setve pa bodo morali občinski ljudski odbori sprejeti ustrezne odloke o uvajanju agrotehničnih minimumov na tistih področjih, kjer je to potrebno.

Po načrtih kmetijskih združenj za združno proizvodno sodelovanje letos zajelo že nad 10.000 ha obdelovalnih površin, od tega skoraj polovico v travništvu. Za vse površine v kooperaciji predvidevajo uporabo nad 5000 ton umetnih gnojil za jesensko in pomladansko gnojenje. Razen tega so predlagali, naj bi vsa razpoložljiva mehanična sredstva in agrotehnične ukrepe uvajali predvsem na združnih ekonomijah in združenih kmetijskih gospodarstvih.

Na koncu so se z zaključno ugotovitvijo, da je bilo v prvih osmih mesecih letos porabljenih komaj 40 % odobrenih investicijskih sredstev. Z drugimi v posvetu namerajo prav tako poskrbeti za potrebno dokumentacijo, da bi ta sredstva lahko črpale. Nekele kmetijske organizacije grade razne objekte na breme obratnih sredstev, gradnja drugih objektov pa je v zastoji. Zato bodo morale čimprej prirediti potrebno dokumentacijo za izkoriščanje odobrenih kreditov.

Na koncu so se z zaključno ugotovitvijo, da je bilo v prvih osmih mesecih letos porabljenih komaj 40 % odobrenih investicijskih sredstev. Z drugimi v posvetu namerajo prav tako poskrbeti za potrebno dokumentacijo, da bi ta sredstva lahko črpale. Nekele kmetijske organizacije grade razne objekte na breme obratnih sredstev, gradnja drugih objektov pa je v zastoji. Zato bodo morale čimprej prirediti potrebno dokumentacijo za izkoriščanje odobrenih kreditov.

Na koncu so se z zaključno ugotovitvijo, da je bilo v prvih osmih mesecih letos porabljenih komaj 40 % odobrenih investicijskih sredstev. Z drugimi v posvetu namerajo prav tako poskrbeti za potrebno dokumentacijo, da bi ta sredstva lahko črpale. Nekele kmetijske organizacije grade razne objekte na breme obratnih sredstev, gradnja drugih objektov pa je v zastoji. Zato bodo morale čimprej prirediti potrebno dokumentacijo za izkoriščanje odobrenih kreditov.

Na koncu so se z zaključno ugotovitvijo, da je bilo v prvih osmih mesecih letos porabljenih komaj 40 % odobrenih investicijskih sredstev. Z drugimi v posvetu namerajo prav tako poskrbeti za potrebno dokumentacijo, da bi ta sredstva lahko črpale. Nekele kmetijske organizacije grade razne objekte na breme obratnih sredstev, gradnja drugih objektov pa je v zastoji. Zato bodo morale čimprej prirediti potrebno dokumentacijo za izkoriščanje odobrenih kreditov.

Na koncu so se z zaključno ugotovitvijo, da je bilo v prvih osmih mesecih letos porabljenih komaj 40 % odobrenih investicijskih sredstev. Z drugimi v posvetu namerajo prav tako poskrbeti za potrebno dokumentacijo, da bi ta sredstva lahko črpale. Nekele kmetijske organizacije grade razne objekte na breme obratnih sredstev, gradnja drugih objektov pa je v zastoji. Zato bodo morale čimprej prirediti potrebno dokumentacijo za izkoriščanje odobrenih kreditov.

Na koncu so se z zaključno ugotovitvijo, da je bilo v prvih osmih mesecih letos porabljenih komaj 40 % odobrenih investicijskih sredstev. Z drugimi v posvetu namerajo prav tako poskrbeti za potrebno dokumentacijo, da bi ta sredstva lahko črpale. Nekele kmetijske organizacije grade razne objekte na breme obratnih sredstev, gradnja drugih objektov pa je v zastoji. Zato bodo morale čimprej prirediti potrebno dokumentacijo za izkoriščanje odobrenih kreditov.

Na koncu so se z zaključno ugotovitvijo, da je bilo v prvih osmih mesecih letos porabljenih komaj 40 % odobrenih investicijskih sredstev. Z drugimi v posvetu namerajo prav tako poskrbeti za potrebno dokumentacijo, da bi ta sredstva lahko črpale. Nekele kmetijske organizacije grade razne objekte na breme obratnih sredstev, gradnja drugih objektov pa je v zastoji. Zato bodo morale čimprej prirediti potrebno dokumentacijo za izkoriščanje odobrenih kreditov.

Na koncu so se z zaključno ugotovitvijo, da je bilo v prvih osmih mesecih letos porabljenih komaj 40 % odobrenih investicijskih sredstev. Z drugimi v posvetu namerajo prav tako poskrbeti za potrebno dokumentacijo, da bi ta sredstva lahko črpale. Nekele kmetijske organizacije grade razne objekte na breme obratnih sredstev, gradnja drugih objektov pa je v zastoji. Zato bodo morale čimprej prirediti potrebno dokumentacijo za izkoriščanje odobrenih kreditov.

Na koncu so se z zaključno ugotovitvijo, da je bilo v prvih osmih mesecih letos porabljenih komaj 40 % odobrenih investicijskih sredstev. Z drugimi v posvetu namerajo prav tako poskrbeti za potrebno dokumentacijo, da bi ta sredstva lahko črpale. Nekele kmetijske organizacije grade razne objekte na breme obratnih sredstev, gradnja drugih objektov pa je v zastoji. Zato bodo morale čimprej prirediti potrebno dokumentacijo za izkoriščanje odobrenih kreditov.

Na koncu so se z zaključno ugotovitvijo, da je bilo v prvih osmih mesecih letos porabljenih komaj 40 % odobrenih investicijskih sredstev. Z drugimi v posvetu namerajo prav tako poskrbeti za potrebno dokumentacijo, da bi ta sredstva lahko črpale. Nekele kmetijske organizacije grade razne objekte na breme obratnih sredstev, gradnja drugih objektov pa je v zastoji. Zato bodo morale čimprej prirediti potrebno dokumentacijo za izkoriščanje odobrenih kreditov.

Na koncu so se z zaključno ugotovitvijo, da je bilo v prvih osmih mesecih letos porabljenih komaj 40 % odobrenih investicijskih sredstev. Z drugimi v posvetu namerajo prav tako poskrbeti za potrebno dokumentacijo, da bi ta sredstva lahko črpale. Nekele kmetijske organizacije grade razne objekte na breme obratnih sredstev, gradnja drugih objektov pa je v zastoji. Zato bodo morale čimprej prirediti potrebno dokumentacijo za izkoriščanje odobrenih kreditov.

Na koncu so se z zaključno ugotovitvijo, da je bilo v prvih osmih mesecih letos porabljenih komaj 40 % odobrenih investicijskih sredstev. Z drugimi v posvetu namerajo prav tako poskrbeti za potrebno dokumentacijo, da bi ta sredstva lahko črpale. Nekele kmetijske organizacije grade razne objekte na breme obratnih sredstev, gradnja drugih objektov pa je v zastoji. Zato bodo morale čimprej prirediti potrebno dokumentacijo za izkoriščanje odobrenih kreditov.

Na koncu so se z zaključno ugotovitvijo, da je bilo v prvih osmih mesecih letos porabljenih komaj 40 % odobrenih investicijskih sredstev. Z drugimi v posvetu namerajo prav tako poskrbeti za potrebno dokumentacijo, da bi ta sredstva lahko črpale. Nekele kmetijske organizacije grade razne objekte na breme obratnih sredstev, gradnja drugih objektov pa je v zastoji. Zato bodo morale čimprej prirediti potrebno dokumentacijo za izkoriščanje odobrenih kreditov.

Teden požarne varnosti

Ljubljana, 14. sept. Čedalje več je požarov, ki povzročajo velikansko gospodarsko škodo tako skupnosti kakor tudi številnim posameznikom. Zelo pogoste so požarne nezgode v gospodinjstvih, ki nastajajo zaradi malomarnega in nepravi-

Josef Kreiner na zagrebškem velesejmu

Zagreb, 14. sept. (Tanjug). Mednarodni zagrebški velesejem je dopoldne obiskal predsednik štajerske pokrajinske vlade v Avstriji Josef Kreiner. Spremljala sta ga predsednik zagrebškega ljudskega odbora Vječeslav Holjevac in generalni direktor zagrebškega velesejma Ivan Bačun.

Poljski dan na zagrebškem velesejmu

Zagreb, 14. sept. (Tanjug). Direktor poljskega paviljona na zagrebškem velesejmu Andrej Stoga je priredil sprejem ob dnevu Poljske na mednarodnem zagrebškem velesejmu. Na sprejemu so bili generalni sekretar Zvezne zunanjetrgovinske zbornice Dušan Dragosavac, predsednik zagrebškega ljudskega odbora Vječeslav Holjevac, podpredsednik ljudskega odbora Josip Kolar ter številni zastopniki domačih in tujih razstavljalcev.

Seja sveta beograjske univerze

Beograd, 14. sept. (Tanjug). Za novega predsednika Sveta beograjske univerze je bil danes izvoljen zvezni ljudski poslanec Mirko Popović. Na seji univerzitetnega sveta so izvolili tudi nove člane, šestih komisij za pouk, znanstveno delo, finančne zadeve, kadre, investicijsko graditve in materialne za dve desetletji.

Člani sveta so med drugim proučevali predloge o uvedbi višje stopnje pouka na fakultetah. Po daljši razpravi so se načelno sporazumeli, da se na kmetijskih fakultetah v Zemunu in Novem Sadu že to jesen uvedeta dve stopnji izobraževanja.

Teden požarne varnosti

Ljubljana, 14. sept. Čedalje več je požarov, ki povzročajo velikansko gospodarsko škodo tako skupnosti kakor tudi številnim posameznikom. Zelo pogoste so požarne nezgode v gospodinjstvih, ki nastajajo zaradi malomarnega in nepravi-

Josef Kreiner na zagrebškem velesejmu

Zagreb, 14. sept. (Tanjug). Mednarodni zagrebški velesejem je dopoldne obiskal predsednik štajerske pokrajinske vlade v Avstriji Josef Kreiner. Spremljala sta ga predsednik zagrebškega ljudskega odbora Vječeslav Holjevac in generalni direktor zagrebškega velesejma Ivan Bačun.

Poljski dan na zagrebškem velesejmu

Zagreb, 14. sept. (Tanjug). Direktor poljskega paviljona na zagrebškem velesejmu Andrej Stoga je priredil sprejem ob dnevu Poljske na mednarodnem zagrebškem velesejmu. Na sprejemu so bili generalni sekretar Zvezne zunanjetrgovinske zbornice Dušan Dragosavac, predsednik zagrebškega ljudskega odbora Vječeslav Holjevac, podpredsednik ljudskega odbora Josip Kolar ter številni zastopniki domačih in tujih razstavljalcev.

Seja sveta beograjske univerze

Beograd, 14. sept. (Tanjug). Za novega predsednika Sveta beograjske univerze je bil danes izvoljen zvezni ljudski poslanec Mirko Popović. Na seji univerzitetnega sveta so izvolili tudi nove člane, šestih komisij za pouk, znanstveno delo, finančne zadeve, kadre, investicijsko graditve in materialne za dve desetletji.

Člani sveta so med drugim proučevali predloge o uvedbi višje stopnje pouka na fakultetah. Po daljši razpravi so se načelno sporazumeli, da se na kmetijskih fakultetah v Zemunu in Novem Sadu že to jesen uvedeta dve stopnji izobraževanja.

DNEVNE VESTI

Maroški prosvetni delavci v Beogradu

Beograd, 14. sept. (Tanjug). Pomočnik sekretarja za delo pri Zveznem izvršnem svetu Dana Tomašević je sprejela danes delegacijo maroške zveze prosvetnih delavcev, ki se mudi v naši državi kot gost Centralnega odbora prosvetnih in znanstvenih delavcev Jugoslovije.

Smrt zaradi izsiljevanja prednosti

Koper, 14. sept. Ob 8.30 uri je prišlo do hude prometne nesreče na križišču ceste II. reda v Ankaranu. Voznik avtomobila S-13453 Josip Bajc je namreč na križišču izsiljeval prednost in se pri tem zaletel v motorno kolo, na katerem sta se peljala Mirko Otović in Ferdinand Gasperšič. Pri nesreči je bil Otović takoj mrtel, hudo poškodovanega Gasperšiča pa so odpeljali v izolsko bolnišnico. Škode na vozilih je za približno 350.000 din.

AVTOMOBILIST ZAPELJAL S CESTE

Jesenice, 14. sept. V ponedeljek ob 16.15 je vozil po cesti ob Blejskem jezeru Paul Schubbeck osebnim avtomobil M-AJ-177-D. Na ostriem nepreglednem ovinku je avtomobil zaradi velike hitrosti zapeljal s ceste in običajni ujet zaletel na obali jezera. Voznik in njegova žena sta bila zelo poškodovana, na avtomobilu pa je škoda za približno 100.000 dinarjev.

LOKOMOTIVA V UNIMO

Ljubljana, 14. sept. Ob 8.46 je Ivan Simulčič vozil z Stoženske ulice proti Vodovodni s preveliko hitrostjo in premajhno razdaljo do »Unimog S-900«. Zaradi prevelike hitrosti in premajhne razdalje je prijel avtomobil na vozniški tir, kar je privedlo do smrti kamnikarja Zepeljca in na prehod Lokomotivna je zadel »Unimog«, ter ga odbila v levo. Škode je za okoli 200.000 din. Voznik pa je laže poškodovan.

SPET IZSILJEVANJE PREDNOSTI

Ob 14.45 uri je zaradi izsiljevanja prednosti zadel v Sentvidu osebnim avtomobil S-2024, ki ga je vozil Janez Cignar, v avtomobil JLA U-2143-14. Škode je za okoli 45.000 din.

Predor za elektrarno na Riječini

Reka, 14. sept. (Tanjug). Do poldne so prebili prvi odsek največjega predora bodoče hidroelektrarne na Riječini, ki vodi do vasi Pašac v dolžini 1877 metrov. V drugem odseku tega predora, dolgem nad 1400 m je opravilo doslej zagrebško podjetje »Hidroelektra« nad polovico dela.

Slavje v Polzeli

Polzela, 14. sept. Kolektiv Tovarne nogavic je danes poldne proslavil 10. letnico delavskega samoupravljanja. Proslavili so ga zadovoljni z dosežanimi uspehi, saj jim je doslej uspelo močno povečati proizvodnjo nogavic ter drobne konfekcije in izboljšati kakovost izdelkov.

K.

Danes se začne festival jazz

Bled, 14. sept. Jutri se začne na Bledu I. jugoslovanski festival jazz. Po prijavah bo sodelovalo na festivalu 21 instrumentalnih ansamblov, 8 instrumentalnih solistov, 9 vokalnih solistov in 3 vokalni ansamblji. Med prijavitelji so najboljše jazz-ansamblji iz Ljubljane, Zagreba, Beograda, Novega Sada, Skopja in Kragujevca. Festival bo trajal štiri dni. Otvoritev in prvi dan festivala bo prenašala televizija, več jugoslovanskih radijskih postaj pa bo prenašalo ves potek festivala.

B.

B.

Posvetovanje o zdravilnih zeliščih

Ljubljana, 14. sept. V okviru III. kongresa jugoslovanskih farmacevtov, ki se bo začel jutri na Gospodarskem razstavišču, bo od 19. do 21. septembra, prav tako na Gospodarskem razstavišču, zvezno posvetovanje o zdravilnih zeliščih.

Na posvetovanju bodo imeli znani jugoslovanski strokovnjaki vrsto referatov o proizvodnji, predelavi, analizi in ekonomiki zdravilnih zelišč, obravnavali pa bodo tudi pro-

bleme znanstveno raziskovalnega dela na tem važnem področju farmacije.

Zdravilna zelišča, ki so osnovna surovina za proizvodnjo zdravil, dobivajo vsebolj važen pomen v naši zdravstveni službi, kakor tudi v gospodarstvu. Ker se vsebolj postavlja zahteva po plantazni proizvodnji, ki daje največje količine aktivnih snovi, bo posvetovanje dalo poglaviti poudarek modernizaciji pridelovanja zdravilnih zelišč.

Univerzitetni profesor inž. Jaroslav Foerster petinosemdesetletnik

Danes, 15. septembra, obhajala nestor slovenskih gradbenih inženirjev inž. Jaroslav Foerster, univerzitetni profesor v pokopju, svojo 85-letnico. Kljub visoki starosti je še čil in zdrav, vedno dobro razpoložen.

Rodil se je v Ljubljani 1875. leta, v hiši očeta Antona Foersterja, znanega slovenskega skladatelja. Realno je obiskoval v Ljubljani, kjer je maturiral leta 1893. Nato je študiral gradbeno inženirstvo

Sindikat naj bo pobudnik nagrajevanja po učinku tudi v bankah

Ze začetki nagrajevanja po učinku v Narodni banki kažejo vrsto pozitivnih rezultatov. Predvsem se spreminja odnos do dela, oblikuje se zavestna disciplina, pritisk na zaposlovanje novih uslužben- cev izginja, odkrivajo se no- tne rezerve, vrzeli in po- manjkljivosti v organizaciji dela, raste zadovoljstvo uslu- žbenec, ki spoznavajo, da je večji trud tudi bolj nagrajen. Hkrati pa odpira nove probleme, ki so bili doslej deloma bolj teoretskih razgla- bljanj, zdaj pa postajajo stvar neposredne prakse.

Ce je moč v banki na dolo- nih delovnih mestih meriti u- činek, če je moč planirati tu- di stroške, je potemtakem možno vsaj približno določiti tudi ceno bančne storitve. Iz tega sledi logičen sklep, da more banka poslovati po na- čelu gospodarske organizacije, ki opravlja usluge komiten- tom za določeno ceno. O tem že razmišljajo.

In dalje, nagrajevanje po učinku predpostavlja, da ko- lektivni tudi sam razpolaga za ustvarjanje osebnih dohod- ki, da sam oblikuje sklade, ne pa da mu jih dodeljuje »od- zgoraj«, in še to predvsem po številu zaposlenih, ne pa po opravljenem delu. Skratka odpira se še širše vprašanje: sodelovanje kolektiva v u- pravljanju. Neposredna prak- sa terja namreč odgovor na vprašanje, kdo naj sprejema na primer pravilnik o nagra- jevanju, saj je navedenemu malce nenavadno slišati, da ga v Narodni banki odobrava administrativni organ. S sred- stvi, ki jih kolektiv ustvarja, naj sam tudi gospodari in sam

naj določa merila notranje de- litve.

V Kranju na primer pre- vzeva upravni odbor podru- žnice nekatere teh upravljav- skih funkcij, za kar sicer ni pooblaščen, toda življenje sa- mo terja določeno rešitev. To- da v upravnem odboru je di- rektor edini predstavnik ko- lektiva in bi bila smotnejša rešitev, če bi sindikalna po- družnica začela prevzela te funkcije. Uvajanje spodbud- nega nagrajevanja pomeni na- mreč oster spopad z mezno administrativno miselnostjo in z njenimi dokaj pestrimi po- javnimi oblikami. Teh pa tudi v javni upravi, kamor proces notranjega demokratizma še ni tako močno prodrl kot v podjetja — hkrati je še cela vrsta administrativnih omeji- tev v samem uslužbenkem si- stemu — objektivno ni malo.

Ze zato je vloga sindikalne podružnice kot politične sile, ki naj z mobilizacijo vsega kolektiva za ideje takega na- grajevanja lomi zastarela po- mojanja, toliko pomembnejša.

V Kranju so bili te dni že seminarji, na katerih so se predstavniki podružnic Na- rodne banke in komunalnih bank iz vse Slovenije in vse države, v praksi seznanili z nagrajevanjem po učinku v kranjski podružnici Narodne banke. Začenja se torej širo- ka akcija za graditev spodbudnejšega sistema nagraje- vanja v bančništvu in je uspeh teh prizadevanj še toli- ko bolj odvisen od tega, v ko- liko bodo sindikalne podru- žnice teh kolektivov zares no- silec najnaprednejših idej v nagrajevanju po učinku.

Vlado Jarc

Kmalu bomo prenehali uvažati tudi sladkor

Iz leta v leto rastoča proizvodnja le stežka dohaja še večjo potrošnjo

V zadnjih štirih letih je naše kmetijstvo pomembno na- predovalo. Ne krijemo samo domačih potreb po pšenici, temveč jo izvažamo znatne količine. Tudi masti ne uvažamo več, ker imamo na razpolago znatne zaloge, pri katerih se pojavlja vprašanje prodaje. Izmed glavnih živilskih pred- metov moramo uvažati le še sladkor, ker domača proizvodnja še vedno ne krije potreb, vse pa kaže, da bodo v kratkem tudi sladkor črtali z uvoznega seznama.

V povojni dobi je pridelava sladkorne pese in izdelava sladkorja naglo napredovala. V predvojni desetletni dobi 1930-1939 je bila povprečna letna proizvodnja sladkorja 75.000 ton. Ta proizvodnja je v celoti krila domače potrebe. Po vojni pa se je naglo pove- čala potrošnja sladkorja, tako da domača proizvodnja kljub stalnemu naraščanju pridelave sladkorne pese in izdelave sladkorja ni mogla kriti do- mačih potreb.

Zaostajanje naraščanja pro- izvodnje sladkorja za narašča- njem potrošnje je ustvarjalo še večje nesorazmerje med potrebami in proizvodnjo. Le- ta 1955 smo pridelali na pri- mer na 69.500 ha 1.380.000 ton sladkorne pese ali 116.765 ton sladkorja, medtem ko je bila potrošnja 189.470 ton. Rekord- neta leta 1957 je bilo posejanih s sladkorno peso 82.600 ha, s katerih smo dobili 2.030.000 ton sladkorne pese. Iz teh ko- ličin so izdelali 235.260 ton sladkorja, medtem ko so bile potrebe 237.082 ton.

Leta 1958 so izdelali zaradi slabih vremenskih razmer sa- mo 168.576 ton sladkorja, po- trebe pa so bile 246.012 ton. Lanj je bilo posejanih s slad- korno peso 74.579 ha, s kate- rih so dobili glede na povpre- ni pridelok 287 stotov na ha — 248.038 ton. Čeprav je bila ta proizvodnja večja kakor potrošnja v letu 1958, ni mo- gla zadovoljiti potreb, ker je potrošnja narasla na 265.782 ton sladkorja.

Te okoliščine so narekovele stalen uvoz sladkorja v povoj- ni dobi, razen v letih 1952 in 1954. Uvoz se je zlasti pove- čeval v zadnjih nekaj letih sprlo naglega naraščanja po- trošnje sladkorja. Tako smo leta 1955 uvozili samo 46.834 ton, medtem ko se je nasled- nje leto uvoz več kot podvo- jil in se je povečal na 101.334 ton. V rekordnem letu pride-

lave sladkorne pese, leta 1957, smo uvozili 76.645 ton sladkor- ja, leta 1958 124.227 ton, lanj pa 61.514 ton.

Tudi letos pričakujemo re- korden pridelok. Čeprav so po- sejali s sladkorno peso 6000 ha manj kakor lani, računajo, da bo povprečni hektarski pridel- lek presegel rekordne iz lanske ga leta. Kljub takemu pove- čanju proizvodnje pa se ne bomo niti letos mogli povsem odreči uvozu sladkorja, čeprav bo močno zmanjšan v primer- javi s prejšnjimi leti.

Ker računamo s povečano potrošnjo sladkorja, ki bo že prihodnje leto nad 15 kg na prebivalca, je neobhodno po- trebna nadaljnja intenzivna pridelava sladkorne pese. Do- slej so že opravili pomembne priprave. Prvi korak v tej smeri je zgraditev potrebnih industrijskih zmogljivosti, ki bodo omogočile potrebno pro-

izvodnjo. V dobi od leta 1956 do 1960 je bilo v sladkorno industrijo investiranih 14.650 milijonov dinarjev, tako da so bile proizvodne zmogljivo- sti že razširjene od 185.800 ton na 247.000 ton. Prihodnje leto bodo začele obratovati štiri nove sladkorne tovarne, ki bodo lahko povečale dnevno predelavo pese za 850 vago- nov, kar bo povečalo proiz- vodnjo za celih 46%. V načrtu je zgraditev še štirih sladkor- nih tovarn, tako da bomo imeli do konca prihodnjega petletnega plana na razpolo- go zmogljivosti za izdelavo 513.500 ton sladkorja ali nad 20 kg na prebivalca.

V skladu s takšnim narašča- njem industrijskih zmogljivo- sti je tudi plan Zveze kmetij- sko-gozdarskih zbornic Jugo- slavije za povečanje setvenih površin. Računajo, da se mo- rajo do leta 1965 setevne po- vršine povečati na 120.000 ha, od česar bi 100.000 ha odpadlo na socialistični sektor. Za se- daj imajo nad polovico po- vršin, posejanih s sladkorno peso, zasebni pridelovalci, za- radi česar se razmeroma mo- čno razlikujejo posejane povr- šine iz leta v leto, pa tudi hektarski pridelki. Ker bodo sladkorno peso v bodoče pred-

vsem sejalj v socialističnem sektorju, računajo, da bo ob uporabljanju mehanizacije in sodobne agrotehnike v letu 1965 povprečen pridelok 500 stotov na hektar.

Usmerjanje na socialistični sektor ima svojo materialno podlago. Doslej socialistični sektor ni kazal velikega zani- manja za gojitev sladkorne pese, ker so smatrali kot ren- tabilnejše pridelovanje koru- za, pšenice in drugega zrnja za krmiljenje živine. Ker pa se kmetijska posestva čedalje bolj usmerjajo v živinorejo, postaja čedalje bolj neobhod- na pridelava sladkorne pese, da bi dobili kvalitetno živin- sko krmo. Ze to jesen je ve- liko število kmetijskih pose- stev v Banatu zahtevalo, naj bi sejalj sladkorno peso. Veliki kmetijski -industrijski kombinat »Beograd« bo imel prihodnje pomladi posejanih s sladkorno peso sedemkrat večje površine kakor letos.

To jamči ne samo, da se bodo naglo povečale površine, posejane s sladkorno peso, temveč, da bomo prišli tudi naglo do povečanja pridelkov, tako da lahko pričakujemo, da bo domača izdelava siad- korja popolnoma krila potrebe.

Ivan Stojiljković

DOGRAJEN JE MOST ČEZ JABLANIŠKO JEZERO

Dograjen je velik železni- most čez Jablaniško jezero, ki bo konec tega meseca odprt za promet. Most je dolg 209 metrov in pri Oostrocu zdru- žuje obe obali jezera. Čez most bo potekel redni cestni promet med Oostrošcem in Bu- turoviča Polji kar bo omogo- čilo izkoriščanje ogromnih ko- ličin lesa na planini Pogore- lici, na drugi strani pa bo 30 vasi dobilo prvič v zgodovini prometno žilo, ki jih bo pove- zovala z železniško progo in kraji na drugi strani Jablani- škoga jezera. Razen tega bo cesta čez jezero s pridom upo- rabljana tudi pri eksploataciji bogatih rudnih ležišč v dolini Neretvice. Ker je dolina reke Neretvice tudi znan sadjarski predel, bodo sadjarji iz teh krajev lažje prinašali svoje pri- delke na trg v Konjic, Mostar in Sarajevo.

PRI KOSOVSKE MITROVICI NASTAJA KEMIJSKI KOMBINAT

Pri Kosovski Mitrovici gra- dijo tovarno superfosfata in zveple ne kisline, ki pomeni začetek kemične industrije na Kosovu in Metohiji. Tovarna bo prva med vrsto velikih ob- jektov novega kombinata ke- mične industrije. Tovarna naj bi pričela obratovati leta 1962 in bo proizvajala 250.000 ton superfosfata in 120.000 ton zveple ne kisline. Kot surovino za proizvodnjo bodo uporab- ljali odpadke iz rudnika Trepi- če, ki so bili doslej neizrab- ljeni.

IZLETNIŠKE HIŠICE NA VODI

Tovarna »14. oktober« v Kruševcu je zgradila za svoje delavce in uslužbence prve iz- letniške hišice na vodi. Te hi- šice, ki so zgrajene na Za- hodni Moravi, so privlačna po- sebnost. Razen tega je tovar- na zgradila tudi nekaj izletn- skih hišic na Jastrebu.

V NOVEM BEOGRADU BODO GRADILI MODERNO GALERJO

Načrti Moderne galerije, ki bo zgrajena v Novem Beogra- du, so dokončani in v krat- kem bodo pričeli kopati teme- lje. Galerija bo prva med jav- nimi zgradbami v »Parku umetnosti« na levi obali Save.

SERIJSKA PROIZVODNJA MODERNEGA POHIŠTVA V SVILAJNCU

Tovarna pohištva »Crvena zvezda« v Svilajncu bo v krat- kem pričela s serijsko proiz- vodnjo novega tipa spalnice. Pohištvo bo praktično, moder- no in poceni dostopno za ši- rok krog potrošnikov.

SPRAVILO SEMENSKEGA KROMPIRJA

Vestnost pri odkupu in vskladiščenju

Lanske napake se ne bodo ponovile! Tako zagotavljajo ti- sti, ki so odgovorni za semen- sko službo v mariborskem okraju. Mnogi kmetovalci in za- družna vodstva se namreč iz- nekaj tednov jezijo zaradi semenskega krompirja, ki le- tošnje pomlad ni bil takšen, kot so ga naročili.

Največ jeze je v okolici Dravograda, kjer je tudi naj- več pridelovalec semenskega krompirja. Večina jih je dobi- la semenski krompir iz skladi- šča tamkajšnje kmetijske po- celovne zveze. Upravnik KZ Prevalje pravi, da na območ- ju njihove zadruge ni bil priz- nan kot semenski krompir na nobeni nivi, kjer so uporab- ljali seme iz skladišča poslov- ne zveze, priznanega pa je ne- kaj, za katerega so uporabili seme iz zadružnega skladišča.

Kmetovalci in vodstva kme- tijskih zadrug očitajo Kmetij- ski poslovni zvezi v Dravo- gradu med drugim to, da je v skladišču pomešala sorte krompirja. Vodstvo semenske službe pa trdi, da se v skladi- šču to ni moglo zgoditi, ampak so krompir pomešali pridelo- valci, od katerih ga je prev- zela. To se je lahko zgodilo, saj niso videli evidence, od koga so prevzeli kateri krom- pir. Zdaj ugotavljajo, da so se zgodili celo primeri, da je kmetovalec obdržal za seme priznani krompir zase, name- sto tistega pa je prodal za se- me enako količino drugega, ki ni ustrejal. Takšne obdolžitve pa je zdaj težko dokazati in poiskati resnične krivice, ki naj bi povzročili škodo.

Lanske pomanjkljivosti pri odkupu in vskladiščenju se- menškega krompirja, ki so ra- zočarale mnoge pridelovalce, so takšnega izvora, da jih je možno že za prihodnjo setev popolnoma odpraviti oziroma zagotoviti uporabnikom se- mena v prihodnjem letu povra- čilo nastale škode, če seme ne bi ustrežalo. Če bo semenska služba svoje naloge dobro o- pravila, bodo lahko našli pra- ve krivice in za škodo bo od- govarjal tisti, ki jo bo pov- zročil.

Ob letošnjem prevzemanju semenskega krompirja, ki ga začenjajo kopati, bo treba za vsako količino označiti doba- vitelja-pridelovalca. Kmetova- lec, ki je dobil prihodnjo po- mlad semenski krompir pri svoji zadruzi, bo tako tudi zvedel za pridelovalca in od- govnost za kakovost. To bo si- jilo k vestnosti tako pridelo- valce semenskega krompirja kakor tudi osebe pri seme- narskih podjetjih.

Takšna so bila opozorila in sklepi ob letošnjem ugotav- ljanju škode, ki je nastala zaradi pomanjkljivosti v se- menški službi. Kmetovalci bo- do storili prav, če bodo pri- hodnjo pomlad zavrnili se- menski krompir, za katerega

Jože Petek

Od gradbene mehanizacije do pohištva

Razstava stanovanjske opreme na zagrebškem velesejmu kaže odločen preobrat v smeri sodobnega pohištva

Velike naloge, ki čakajo na- šo gradbeno operativno v pri- hodnjem obdobju, zlasti na področju stanovanjske gradit- ve, terjajo še pospešeno meha- nizacijo gradbenih del in uva- janje modernnejšega hitrejšega načina gradnje. Razne okoliščine, zlasti pomanjkanja sredstev, so lani otežile nabavo novih mehanizacij in opreme, ki jo potrebujejo za razšir- jenje modernizacije in racio- nalizacije gradbenih del. To je imelo za posledico, da je jugo- slovska proizvodnja strojev in naprav za gradbeništvo po- naglem vzponu v prejšnjih letih lani nazadovala za okrog 17%. Le Slovenija je izkazala v tej panogi proizvodnje do- ločen napredek. Ker pa so potrebe ob rastoči gradbeni dejavnosti čedalje večje, se je zagrebški velesejem letos po- trudil, da bi prišla ta panoga

strojgradnje čimbolj do ve- ljavne.

Ob nezadostnem plasmanu na domačem trgu so naši proiz- vajalci gradbenih strojev is- kali pota, da svoje izdelke pla- sirajo tudi na zunanjih trži- ščih. Pri tem so zabeležili kar lepe uspehe, še več izvoznih kupcev pa si obetajo na letoš- njem velesejmu. Ta naša mla- da stroja strojgradnje lahko danes nudi domačim kakor tujim interesentom večino strojev in naprav, ki so po- trebne za mehanizacijo grad- benih del — od betonskih me- šalic do največjih žerjavov, bagrov in buldozerjev. Tudi inozemski razstavljalci prina- šajo s tega področja nekatere zanimive novosti. Tako vidimo na kolektivni razstavi Nem- ške demokratične republike nov zanimiv stroj: črpalko za malto, s katero je mogoče po- cevi transportirati malto do 40 m visoko in ometavati ste- ne z brizganjem.

Z gradnjo novih stanovanj je tesno povezana tudi njho- va oprema. Zato zasluži vso pozornost razstava pohištva v okviru velesejma. Naša pohi- štvna industrija se je dolgo obotavljala, da bi začela izde- lovati sodobno, lahko in prak- tično pohištvo, češ da povpra- ševanje po takem pohištvu ni veliko. Zdaj pa vidimo na ve- lesejmu prav na tem področju odločen preobrat.

Čedalje večja stanovanjska graditev je izvajala tudi na naš- em trgu rastoče povpraševanje po sodobnem funkcional- nem pohištvu, kakršno terja- jo sodobna stanovanja, pri čem- er ima važno vlogo tudi na- raščanje življenjskega stan- darda. Tako je lani proizvo- dnja stanovanjskega pohištva kljub izrednemu povečanju za okrog 40% še zaostajala za povpraševanjem. Šele letos se je ob nadaljnjem povečanju proizvodnje trg umiril in prav- to je napotilo pohištveno in- dustrijo, da zdaj skuša bolje ustreči željam potrošnikov.

Na velesejmu skoraj ne vi- dimo pohištva zastarele oblik. Naša industrija razstavlja

skoraj izključno stanovanjsko opremo v lahki in svetli izved- bi in v sodobnih oblikah s poudarkom na funkcionalnost, ki ustreza sodobnemu stano- vanju. Takšno preusmeritev proizvodnje so nujno terjale ne le velike perspektivne do- mače potrebe, ampak tudi po- trebe našega izvoza, tako se je letos pohištvena industrija še bolj potrudila omogočiti do- mačim in tujim interesentom širok vpogled v svojo novo proizvodnjo pohištva sodobnih oblik in kvalitetne izdelave. Na razstavi je seveda močno zastopana tudi naša nova pro- izvodnja furnirja, vezanih plošč in umetnih plošč, ki se je od leta 1957 več kot podvo- jila in predstavlja materialno osnovo za razvoj in napredek pohištvene industrije.

fs

S KONFERENC O ORGANIZACIJI TRGOVINE V LJUBLJANSKEM OKRAJU V Cerknici uspešno sodelujejo

trgovsko podjetje, občina in gospodarske organizacije

Ko so sredi leta 1958 izvedli splošno reorganizacijo trgo- vine v cerkniški občini, so pri- ključili trgovskemu podjetju »Skocjan« tudi nekaj prodajal- ni kmetijskih zadrug. Podjetje se je ob precejšnji pomoči občine in gospodarskih organizacij iz- redno hitro uveljavilo in danes je trgovina v tej občini na vi- dljivosti višini. Razen 19 proda- jaln tega podjetja je v občini Cerknica še 15 drugih trgovin (»Peko«, »Borovo«, »Tobak«, 2 pekarni, mesnice in mlekarne kmetijskih zadrug ter gostinstvo podjetje »Vino«), tako da pride na eno prodajalno približno 390 prebivalcev.

Takoj po reorganizaciji trgo- vine so v podjetju »Skocjan« začeli uvajati specializirane prodajalne in odprli doslej po- sebnost trgovino z železnico, elek- trotehničnim in gradbenim ma- terialom, trgovino s tekstilom ter delikateso. Razen tega so vse prodajalne zelo lepo ure- jene, celo tiste v oddaljenih vaseh. Za vsa ta dela so bila

Naša elektroindustrija nudi danes potrošnikom široko izbiro radijskih sprejemnikov najrazličnej- ših modelov, od najmanjših do najpopolnejših, čedalje več pa tudi odličnih televizijskih spre- jemnikov, o čemer priča razstava na zagrebškem velesejmu.

Na ponedeljkovi konferenci o trgovini v cerkniški občini so vsi poudarili pomen tesnega so- delovanja med občino, gospo- darskimi organizacijami in tr- govskim podjetjem »Skocjan«. Menili so, da zaenkrat ni potre- be po ustanovitvi še enega tr- govskega podjetja v občini, ker bi delitev sredstev oteževala napredek trgovine. Zeliho pa si več specializiranih prodajal- ni proizvodnih podjetij (predvsem prodajalno konfekcije). Za pro- met z vinom skrbi gosinstvo podjetje »Vino«, prodajo mesa in mleka so organizirale kme- tijske zadruge, saj je v zlenja- vu pa bo v preurejeni posloval- nici prodajalo podjetje »Skoc- jan«, ki zdaj tudi razpečava kruh. Dve pekarni sta zelo za- stareli, tako da bi bilo umestno razmisлити o ustanovitvi občins- ke pekarnice, ki bi z dobro or- ganizacijo lahko imela tudi za 25 milijonov dinarjev letnega prometa. Na konferenci so go- vorili tudi o organiziranju me- sarskega podjetja, ki bi prev- zelo odkup živine, zakol ter pre- delavo in prodajo mesa, saj ima osem mesnic premalo dela. Poli- tične organizacije v občini pa naj bi poskušale dobiti zažve- loto potrošniških svetov, ki do- slej niso ničesar storili. ■ ■

Italija brez pobude

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

RIM, 14. sept. Vsi večji italijanski časopisi objavljajo danes fotografije in poročila o potovanju predsednika Tita čez Italijo na poti v New York. Socialistični »Avanti« v posebnem komentarju poudarja pomembnost sodelovanja šefov izvenblokovskih držav na letošnjem zasedanju Generalne skupščine. »Avanti« ugotavlja, da že nekaj let v OZN ne obstaja več avtomatska večina, ki jo je užival Zahod, in da je danes skupina azijsko-afriških dežel najmočnejša. V nekaj dneh se bo tej skupini pridružilo 16 novih neodvisnih držav, tako da bodo skupno imele skoraj absolutno večino. Vendar pomembnost ni samo v številni moči, poudarja list, temveč predvsem v politični. »Neutrálne države bodo namreč lahko vplivale v korist dialoga med obema nasprotujočima si blokoma ter predložile predloge za premaganje mrtve točke, do katere so prispele odnosi med Vzhodom in Zahodom. Prisotnost znanih in spoštovanih mož, kakor so Nehru, Naser, Tito in Nkrumah, bi lahko bila odločilna za svetovni mir,« poudarja glasilo socialistične stranke Italije.

Kakor poročajo nekateri listi, so se na večerajšnji seji vlada, ki je bila v glavnem posvečena obravnavanju zunanje politike, mimogrede dotaknili tudi vprašanja umestnosti Fanfanijevega odhoda v New York. V uradnem sporočilu tu ni bilo omenjeno in tudi sicer se ni zvedelo, kakšno stališče je v tej zvezi zavzela vlada. Vendar pa se očitno tudi z ozirom na splošno usmerjenost italijanske zunanje politike težko pričakovati, da bi se italijanski premier udeležil zasedanja OZN, če ne bi enako odločitve sprejeli tudi šefi ostalih zahodnih držav. Iz skopga uradnega sporočila o si-

nočni zunanje politični debati in nejasnih izjav posameznih ministrov je zaenkrat moč povzeti le to, da Italijanska vlada v vprašanju evropske politike ne prevzema nobenih dolžnih obveznosti in da želi ostati nekeje v sredini med ekstremnimi stališči posameznih atlantskih zaveznikov, vsekakor pa blizu Adenauerju kot de Gaulleu. Vendar pa se očitno tudi z ozirom na bližnjo debato o Zgornjem Poudarju v OZN ne zameri niti enemu niti drugemu, zaradi česar se zateka k izgovoru, da nova vprašanja, ki sta jih sprožila de Gaulle in Adenauer, še proučujejo. To oprezo, ali kakor uradno pravijo »prožno«, stališče pušča italijanski vladi tudi večji manevarski prostor za razgovore, ki jih bodo imeli njeni voditelji z britanskim premierom Macmillanom, ki bo od 21. do 23. novembra uradno obiskal Italijo.

V uradnem sporočilu je rečeno samo, da je vlada odobrila navodila za nadaljevanje in utrjevanje že doseženega napredka na osnovi rimskega sporazuma (o skupnem evropskem tržišču) in pridobivanja držav, ki so potrebne za evropsko enotnost, seveda v okviru atlantske solidarnosti. Osnovne smernice ostajajo torej utrjevanje atlantske solidarnosti in nekompromitirane evropske integracije. Kar se tiče de Gaullovih predlogov za revizijo NATO, smatra italijanska vlada, da je le-ta sicer potrebna, vendar tako, da ne bi spremenila osnove in strukture, da ne bi kompromitirala ameriške udeležbe in da bi države članice ostale še nadalje enakopravne, to je brez predlaganega direktorija. Kar se pa tiče evropske integracije in sodelovanja med evrop-

skim skupnim tržiščem in EFTA, bi bilo po sodbi italijanske vlade treba obdržati vsaj to, kar je bilo že doseženo, članice Skupnega evropskega tržišča pa naj bi od primera do primera sklepele bilateralne sporazume s članicami EFTA.

V zvezi s takim izidom debate ugotavljajo v naprednejših krogih, da italijanska vlada tudi v sedanjem trenutku ni pokazala nobene svoje iniciative glede rešitve evropskih vprašanj, niti ne glede odnosov med Vzhodom in Zahodom ter odnošajev do kolonialnih vprašanj, temveč se je ponovno omejila le na to, kar noče, ne da bi povedala, kaj hoče.

Sinočnja razprava je bila nadaljevanje sobotne, ko je vlada v glavnem obravnavala le svoje stališče do vprašanja Zgornjega Poudarja, o katerem bo na zahtevo Avstrije razpravljala Generalna skupščina OZN. V italijanskih političnih krogih ne skrivajo za skrbljenosti v zvezi s to debato, zlasti še, ker z ozirom na stališče do francosko-alžirskega spora in zadržanja svojega delegata med prvo razpravo o Kongu v Varnostnem svetu ne morejo računati na naklonjenost azijskih in afriških dežel. Nekateri smatrajo, da je bilo tudi italijansko glasovanje o Kongu v Varnostnem svetu usluga Belgiji, ki naj bi za protiuslugo podprla Italijo pri obravnavanju vprašanja Zgornjega Poudarja. Poleg tega spravljajo v zvezi s to debato tudi razna potovanja italijanskih diplomatov in državnikov: del Boja v Latinskem Ameriko, ministra Spataro v Mehiko in Brusasca v ZAR, Elmiho in Sudan. Italsija se ne namerava upreti razpravljanju o italijansko-avstrijskem sporu, pač pa si bo prizadevala, da bi Generalna skupščina prepusila rešitev tega vprašanja odločitvi mednarodnega sodišča v Haagu. Italijanska vlada namreč smatra, da je izpolnila določbe sporazuma De Gasperi-Gruber in da sedanje avstrijske zahteve presegaajo določbe tega sporazuma.

Acia Stanovnik Odgovor ZDA na sovjetski protest

Washington, 14. sept. (AFP) Ameriška vlada je danes odgovorila na protest Sovjetske zveze zaradi omejitve gibanja ministrskega predsednika Hruščeva med njegovim bivanjem v ZDA, kjer se bo udeležil zasedanja Generalne skupščine OZN. Premier Hruščev bo lahko bilval samo na otoku Manhattan.

Ta ameriški sklep so ostro kritizirali številni ugledni ljudje v ZDA. Sovjetska zveza je poslala tudi uraden protest, v katerem je poudarila, da ta ukrep kaže na pomanjkanje dobre volje vlade ZDA. V odgovoru vlade ZDA, ki so ga zdaj dostavili sovjetskemu veleposlanstvu, je rečeno, da ZDA ne nameravajo oteževati dela Generalne skupščine, da pa so ta sklep sprejeli zgolj zaradi zaščite osebne varnosti šefa sovjetske delegacije.

gajja, ki je pred volitvami vodil kampanjo proti bivšemu premieru Eghalu. Potem ko je Eghal pod pritiskom močne opozicije odstopil, volitve pa so bile po šahovem nalogu ustavljene, je dr. Bagaj javno obtožil tudi novo vlado premiera Emamija, da v Iranu omejuje človeške pravice. Vlada ministrskega predsednika Emamija je uradno izjavila, da je zdaj brez parlamenta. V deželi zdaj razpravljajo o določitvi boljšega načina volitev in o sprejemanju novega volivnega zakona.

PORTORIKO

SKODA ZARADI URAGANA

San Juan, 14. sept. (AFP). Kakor so uradno objavili, je v poplavih v Portoriku, ki jih je povzročil uragan »Donna«, izgubilo življenje 107 ljudi. Porušeni je bilo skoraj 3000 hiš, materialno škodo pa cenijo na več kot milijon dolarjev.

Po prvih cenitvah britanskih zavarovalnih družb je uragan »Donna«, ki je nedavno pustošil v ZDA, napravil za milijardo dolarjev škode.

PARAGVAJ

PREKINITEV ODNOSOV Z DOMINIKANSKO REPUBLIKO

Asuncion, 14. sept. (AP). Paragvaj je večeraj pretrgal diplomatske stike z Dominikansko republiko. S to državo je zaradi agresivnih dejanj Trujillovega režima proti Venezu-

Ladja »Baltika«, s katero potuje premier Hruščev na 15. zasedanju Generalne skupščine OZN. Na ladji, ki je že zaplula v Atlantik, so tudi delegacije Madžarske, Romunije in Bolgarije pod vodstvom Janosa Kadarja, Gheorghia Deja in Todorja Živkova ter delegaciji Ukrajine in Belorusije.

Trst in upravne volitve

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

TRST, 14. sept. (Po telefonu). Upravne volitve, razpisane za 6. november, bodo za tržaško politično življenje osrednji dogodek leta. Njihov pomen bo toliko večji, ker so bile volitve treh tržaških senatorjev dokončno prelozene na prihodnje leto.

Voljni boj med tukajšnjimi političnimi silami se bo torej za zdaj bil le za sedeže v pokrajinskem svetu. Če je na primer prej večinska kršćansko-demokratska stranka po zaslugi starega volilnega zakona zlahka dobila 11 pokrajinskih svetovalcev, jih ji sedanji sistem ob istem številu glasov pušča le 8, po drugi strani pa daje večje možnosti manjšim skupinam. Kot na primer za tukajšnje razmere navajajo socialistično stranko, ki je na prejšnjih pokrajinskih volitvah nastopila skupno s komunistično. Sedaj kaže, da se bo predstavlila tudi na volitvah v pokrajinski svet samostojno in si tako pridobila vsaj enega svetovalca. Isto velja tudi za ostale manjše politične skupine, ki bodo lažje uveljavile dobljene glasove.

Medtem ko ne glede na politično razpoloženje volivcev napovedujejo večje spremembe v sestavi prihodnjega po-

tržačani lahko vsaj delno izpopolnijo sodbo o aktivnosti in ciljih posameznih strank, so politična in družbeno-ekonomska dejstva v spopadu strankarskih strasti na Tržaškem dostikrat potisnjena šele na drugo mesto.

Za volilne preroke, ki hočejo za vsako ceno že vnaprej poznati rezultate volitev, je zatorej mnogo enostavnejša volilna računica z izjdi sedanjih volitev. Le-te proučujejo danes predvsem za ugotovitev, ali se bodo volitve izpolnile na osnovi novega zakona o pokrajinskih volitvah. Pred štiri leti so namreč volili po tako imenovanem uninominalnem sistemu, ki je favoriziral velike stran-

ke in njihove glasove v škodo manjših. Sedanji proporcionalni volilni sistem pa omogoča pravičnejšo razdelitev sedežev v pokrajinskem svetu. Če je na primer prej večinska kršćansko-demokratska stranka po zaslugi starega volilnega zakona zlahka dobila 11 pokrajinskih svetovalcev, jih ji sedanji sistem ob istem številu glasov pušča le 8, po drugi strani pa daje večje možnosti manjšim skupinam. Kot na primer za tukajšnje razmere navajajo socialistično stranko, ki je na prejšnjih pokrajinskih volitvah nastopila skupno s komunistično. Sedaj kaže, da se bo predstavlila tudi na volitvah v pokrajinski svet samostojno in si tako pridobila vsaj enega svetovalca. Isto velja tudi za ostale manjše politične skupine, ki bodo lažje uveljavile dobljene glasove.

Medtem ko ne glede na politično razpoloženje volivcev napovedujejo večje spremembe v sestavi prihodnjega po-

Italijanska parlamentarna delegacija odpotovala v ZSSR

Rim, 14. sept. (TASS). Iz Rima je danes odpotovala na uradni obisk v Sovjetsko zvezo italijanska parlamentarna delegacija. V njej je 12 poslancev in senatorjev Kršćansko-demokratske stranke, KP, Socialistične, Socialno-demokratske in Liberalne stranke. Namen obiska italijanskih parlamentarcev v Sovjetski zvezi je nadaljnje razvijanje prijateljskih odnosov med državama.

Italijanska parlamentarna delegacija potuje v Moskvo na povabilo sovjetske sekcije italijansko-sovjetske parlamentarne skupine.

Macmillan bo obiskal Italijo

London, 14. sept. (AP) Britanski ministrski predsednik Macmillan in zunanji minister Home bosta od 21. do 24. novembra na uradnem obisku v Italiji. Na obisk ju je povabila italijanska vlada.

Program obiska še ni objavljen. Sodiijo pa, da se bodo ob tej priložnosti nedvomno razpravljali o mednarodnih vprašanjih in posebej o evropski trgovini.

Eisenhower bo govoril pred OZN

Washington, 14. sept. (AFP-Reuters). Danes popoldne so uradno objavili, da bo predsednik Eisenhower 22. septembra govoril v Generalni skupščini OZN. Uradni predstavnik Bele hiše Hagerty je dejal, da bo Eisenhower »obrazilil« delegatom OZN nekatere specifične predloge. Takoj po govoru v OZN se bo predsednik Eisenhower vrnil v Washington.

V odgovorih na vprašanja novinarjev je Hagerty poudaril, da mu zdaj ni znano, ali se bo predsednik Eisenhower ob tej priložnosti, ko bo potoval v New York, sestal s predsednikom sovjetske vlade Hruščevom. Ko se bo predsednik Eisenhower vrnil v Washington, bo ameriško delegacijo na zasedanju Generalne skupščine vodil državni sekretar za zunanje zadeve Herter. Hagerty je tudi dejal novinarjem, da bo Eisenhower drugi govoril v Generalni skupščini OZN. Prvi bo govoril predstavnik Brazila.

PRIPRAVE NA ZASEDANJE UNECA

Afriški načrti

ADIS ABEBA, 14. sept. (Tanjug). Izvedenci Ekonomske komisije OZN za Afriko pripravljajo konferenco, na kateri bodo proučili gospodarski in družbeni razvoj afriških dežel. Konferenca bo prihodnje leto v Adis Abebi. Predložili ji bodo 34 študij o komunalnem razvoju in ekonomskih, družbenih in tehničnih problemih afriških dežel.

Zasedanje ekonomske komisije za Afriko (UNECA) pričakujejo z velikim zanimanjem, zlasti po sklepih, sprejetih na drugi konferenci neodvisnih afriških držav. Na tej konferenci so predlagali, naj bi ustanovili takšne ekonomske institucije, ki bi bile pomembna oblika gospodarske integracije posameznih področij Afrike.

V teh sklepih je predvidena ustanovitev »sveta za gospodarsko sodelovanje med afriškimi državami«, nadalje ustanovitev afriške banke za razvoj, vseafriške trgovinske banke kakor tudi morebitna ustanovitve skupnega afriškega trga. Pomemben je tudi predlog o ustanovitvi vseafriške letalske družbe, ki naj bi zboljšala letalski promet med afriškimi državami.

General Zaharov zavrnil zahodni protest

Berlin, 14. sept. (Reuters) Sovjetski poveljnik v Berlinu general Zaharov je zavrnil proteste vojaških poveljnikov zahodnih držav proti omejitvam za potovanje prebivalcev iz Zahodne Nemčije v vzhodni Berlin. Te omejitve so uvedle oblasti DR Nemčije, ko so v Zahodnem Berlinu nedavno prirejali revanšistična zborovanja.

General Zaharov opozarja v osem vojaškim poveljnikom zahodnih držav na sovjetsko-zahodnonemški sporazum iz leta 1955, po katerem uveljavlja DR Nemčija popolno suverenost na svojem ozemlju. Prav tako opozarja na zlorabljanje prometnih zvez med Zahodno Nemčijo in Berlinom. Ena izmed teh provokacij je, da so z ameriški, britanski in francoski letali namagal prevzati udeležbo v revanšističnih in revanšističnih zborovanjih v zahodnem Berlinu.

ALŽIRIJA

DELEGACIJA ZAČASNE VLADE V OZN

Tunis, 14. sept. (AP). Začasna vlada republike Alžirije bo poslala na letošnje zasedanje Generalne skupščine OZN delegacijo, v kateri bodo predstavniki vlade in zunanji minister Krim Belkadem, minister za informacije Mohamed Jazid in finančni minister Ahmed Francis.

KOREJA

ODOŽEN PROCES PROTI MINISTROM

Seul, 14. sept. (AP). Sodišče v Seulu, glavnem mestu Južne Koreje, je za nedoločen čas odgodilo obravnavo proti 29 odgodilo obravnavo proti 29 nekdanjim ministrom in funkcionarjem Sing Man Rijevega režima. Seulska odvetniška zbornica je prejšnji teden sklenila bojkotirati obravnavo, ker sodi, da njeni člani ne morejo opravljati svoje dolžnosti. Ta sklep so sprejeli po vrsti demonstracij, v katerih so demonstranti zahtevali, naj odvetniki prenehajo zagovarjati izdajalce demokracije. Sodišče je naposled za zagovornika določilo dva državna odvetnika, ki pa prav tako večeraj nista prišla na sodišče.

IRAN

ARETACIJA DR. BAGAJA

Teheran, 14. sept. (AP - Reuters). V Iranu so večeraj aretirali univerzitetnega profesorja in uglednega opozicijskega politika dr. Mozafarja Ba-

FRANCOSKO-BELGIJSKI RAZGOVORI V PARIZU

Evropsko sodelovanje

Belgijski zunanji minister Wigny je izjavil, da bo podprl de Gaullovo zamisel o zahodnoevropskem političnem sodelovanju, nasprotuje pa reviziji rimskih pogodb

PARIZ, 14. sept. (AFP - Reuters). Poučeni francoski krogi pravijo, da so se francosko-belgijski razgovori te dni v Parizu v glavnem nanašali na politično enotnost zahodnoevropskih držav. Ti krogi tudi pravijo, da so imeli razgovori enak značaj kot razgovori, ki so jih že imeli predsednik de Gaulle, premier Debré in zunanji minister Couve de Murville s kanclerjem Adenauerjem, predsednikom nizozemske vlade de Quayem in italijanskim predsednikom vlade Fanfaniem.

Sestanek generala de Gaulle s luksemburškim ministrskim predsednikom Wernerjem 17. sept. v Parizu pa bo dejansko pomenil zaključek političnih posvetovanj med de Gaulleom in šefi držav, ki so članice zahodnoevropskega trga.

Na današnjem sestanku v Elizejski palači je šlo za to, da bi se z belgijskimi partnerji dogovorili o francoskih načrtih za organizacijo zahodnoevropskega političnega sodelovanja. Za politično organizacijo Evrope bodo delali nadalje v prihodnjih tednih in se bodo

o tem še razgovarjali na novih sestankih. Tako se bosta francoski premier Debré in zunanji minister Couve de Murville 7. in 8. oktobra v Bonnu razgovarjala z zahodnonemškimi državniki.

Belgijski zunanji minister Pierre Wigny je po današnjem sestanku v Elizejski palači izjavil, da bo podprl de Gaullovo zamisel o krepitvi evropske politične kooperacije. Pojasnil je tudi svoje nasprotno stališče glede revizije rimskih pogodb o ustanovitvi evropske ekonomske skupnosti, čeprav bi po njegovem lahko sprejeli neznatnejše amandmaje.

Wigny je izjavil, da se bo jutri sestal s sekretarjem NATO generalom Spaakom. Rekel je, da se bosta razgovarjala o letnem poročilu NATO in o belgijskem stališču glede številnih vprašanj.

UKREPI VLADE DR NEMČIJE

Omejitve v prometu

BERLIN, 14. sept. (Tanjug). Tiskovni oddelček predsedstva vlade DR Nemčije je objavil, da bodo morali imeti prebivalci zahodnega Berlina v prihodnje po potovanju po DR Nemčiji razen zahodnonemških dokumentov tudi posebne odobritve ustreznih organov DR Nemčije za bivanje na njenem ozemlju.

Kar zadeva potovanje v Zahodno Nemčijo, bodo za prebivalce zahodnega Berlina še nadalje veljavni dosedanja predpisi.

Ta sklep bo začel veljati jutri, sprejeli pa so ga - kakor poudarjajo - zaradi tega, ker zahodni Berlin ni sestavljal del Zvezne republike Nemčije. Pred nekaj dnevi so v DR Nemčiji sprejeli tudi predpise o potovanjih zahodnih državljanov v vzhodni Berlin. Ti predpisi določajo, da državljanji Zvezne republike, ki imajo premoženjske interese, rodbino ali radi obiskali kulturne in druge ustanove v vzhodnem Berlinu, lahko obiščejo ta del mesta.

Oblasti DR Nemčije so začele uvajati omejitve za potovanja zahodnonemških državljanov v Berlin, ko so nedavno v zahodnem Berlinu organizirali znane revanšistične manifestacije.

Ta ukrep so obrazložili s tem, da ne dovolijo zahodnonemskim revanšistom in militaristom izkoriščati glavnega mesta za njihove provokacije.

Žrtve kolere v Indiji

New Delhi, 14. sept. (Tanjug). Minister za zdravstvo vlade indijske države Utar Pradeš je izjavil, da je med letošnjo monsunsko dobo umrlo v tej državi za kolero 6498 ljudi.

Mednarodni gospodarski komentar:

Konferenca v Bogoti

Predstavniki ameriških držav, ki so pretekli teden zasedali v glavnem mestu Kolumbije Bogoti, so razpravljali o raznih predlogih glede gospodarskih odnosov med ameriški državami. Na konferenci so sprejeli predlog ZDA o ustanovitvi »socialnega fonda« za pomoč državam Latinske Amerike, čeprav so nekatere države Latinske Amerike smatrale, da je ta predlog nezadosten, ker je prvič obseg predvidene finančne pomoči preskromen, in drugič, ker predlog ne vključuje akcije na področju trgovine s surovinami.

Glavni kritik predloga ZDA je bila Brazilija, ki je pred temi leti predložila za ureditev gospodarskih odnosov med ameriški državami »panameriško operacijo«. Brazilske predloge je predvideval obseg finansiranja Latinske Amerike od strani ZDA (v obliki dolgoročnih posojil po ugodnih pogojih; posojila bi se dodeljevala za bazične gospodarske načrte) in dogovore o stabilizaciji mednarodne izmenjave surovin. Na temelju takratnega brazilskega predloga je res prišlo do ustanovitve Interameriške banke, ki bo kmalu pričela s poslovanjem. Njen kapital znaša milijardo dol. Toda vplačan bo postopoma, tako da bodo posojila Interameriške banke v prihodnjih letih predstavljala samo skromen dodatek k obstoječemu in vsekakor nezadostnemu dotoku kapitala v Latinsko Ameriko. V zadnjih letih je znašal ta dotok nekaj nad 1 milijardo dolarjev letno, lanskega leta pa se je ta dotok zmanjšal — neto dotok privatnega kapitala je znašal 193 milijonov dolarjev (napram 325 milijonov v l. 1958); dodeljena posojila Mednarodne banke so znašala 67 milijonov (napram 174), dodeljena posojila ameriške državne Exim banke 220 milijonov (napram 474) in dodeljena posojila ameriškega Fonda za razvoj 60 milijonov (napram 19 milijonov v letu 1958).

Toda še važnejše od dotoka kapitala so bile lanske leto v gospodarskem položaju Latinske Amerike druge spremembe. L. 1959 je namreč pomenilo za Latinsko Ameriko nadaljnje poslabšanje izvoznih pogojev. Izvozne cene surovin in poljedelskih pridelkov se niso popravile. Cile je edina država Latinske Amerike, ki je l. 1959 dosegla višje izvozne cene (predvsem za baker), za vse druge države pa so se lanskega leta odnosi med uvoznimi in izvoznimi cenami nadalje poslabšali, tako da je Latinska Amerika lanskega leta na splošno prejela za isto količino svojega izvoza 17% manj kot l. 1956. To je posledica »igre« na svetovnem trgu, igre, v kateri ima v primeru Latinske Amerike glavno vlogo ZDA. Zato smatrajo v Latinski Ameriki, da so za njeno odvisnost od nihanja na svetovnem trgu surovin odgovorne predvsem ZDA.

Poleg poslabšanih izvoznih pogojev je l. 1959 pomenilo za Latinsko Ameriko tudi zmanjšanje ene poljedelske produkcije, ki je namenjena za domačo potrošnjo. Točneje rečeno, ta proizvodnja se je zmanjšala relativno, t. j. računano po prebivalstvu. Zato se ceni, da se je lanskega leta v Latinski Ameriki družbeni proizvod (račun. po prebivalstvu) zmanjšal za 1%. Zaradi tega nazadovanja se skoraj v vseh državah nadaljuje bolj ali manj naglašena inflacija in to hitro dvigalno cen ima za posledico nadaljnje zaostrevanje notranjih političnih konfliktov, vključno zaostrevanje zahtev po agrarni reformi in nacionalizaciji. Izvajanje takšnih zahtev predpostavlja seveda polno gospodarsko neodvisnost. Težnje narodov Latinske Amerike prihajajo zato vse bolj v konflikt z obojestransko obstojali med Latinsko Ameriko in Združenimi državami. Bilo je neizbežno, da je Kuba, ki je radikalno izvedla agrarno reformo in nacionalizacijo, prišla v oster konflikt z ZDA. Toda zahteve, ki so prodirle v kubanski revoluciji, se v bolj ali manj ostri obliki uveljavljajo v vseh državah Latinske Amerike.

Ravno zato ima konflikt med Kubo in ZDA posledice za vso Latinsko Ameriko. ZDA so sicer pred štirinajstimi dnevi na panameriški politični konferenci v San Joseju dosegle sprejem proti Kubi naperjene resolucije. Da pa ta resolucija nima trajnejšega pomena, in da se mora v odnosih med ZDA in Latinsko Ameriko marsikaj spremeniti, tega se vlada ZDA zaveda. Poskus takšne spremembe predstavlja predlog za gospodarsko pomoč Latinski Ameriki, ki so ga ZDA predložile v Bogoti. Predlog je nov v toliko, v kolikor predvideva sistematično mednarodno finansiranje na treh področjih, ki so bila doslej samo izjemoma predmet mednarodnega finansiranja. Ta tri področja so: stanovanjska izgradnja, agrarna reforma in šolstvo.

Ameriški predlog v Bogoti predstavlja politično potezo, s katero skušajo ZDA zboljšati svoje pozicije v Latinski Ameriki. Na konferenci v Bogoti je bilo zato priložno govoriti o tem, da so Latinski Ameriki zlasti potrebni povoljni krediti za proizvodne projekte. Toda točno je, da predvideva ameriški predlog finansiranje takšne vrste, ki Latinski Ameriki odgovarja in zato je bil v Bogoti predlog o finansiranju socialnega razvoja soglasno sprejet.

Nadaljnja priporočila, ki so jih sprejeli v Bogoti, se nanašajo na povečanje dolgoročnih kreditov za bazične projekte gospodarskega razvoja in na intenzivnejše poslovanje Ekonomsko-socialnega sveta Organizacije ameriških držav. V Bogoti pa niso sprejeli nobenih sklepov, ki bi se nanašali na mednarodno trgovino s surovinami ali na vprašanja plašmanov privatnega kapitala. Ravno to pa so ona vprašanja, pri katerih so potrebni novi enakopravnejši odnosi med Latinsko Ameriko in Združenimi državami.

J. Klemenc

Zaradi revanšističnih zborovanj, ki so jih organizirali zahodnonemški begunci na ozemlju Zahodnega Berlina, je DR Nemčija omejila promet med obema deloma Berlina. Ta »začasna sektorska kontrola« je dobila te dni trajen pomen, ker bo odšel za obisk vzhodnega sektorja Berlina potrebna odobritev vlade DR Nemčije, če bodo obiskovalci prihajali iz Zvezne republike Nemčije.

Zahodnonemški odgovor je sledil: predsednik »Svobodne demokratske stranke« Men- de je pozval zahodne za- veznike, naj naposled »kaj ukrepejo«. Ta nejasna zahteva je povzročila v krogih atlantskih zaveznic precejšnje pomsleke. Ker niso prišla iz Pa- riza, Londona in Washingtona nobena zagotovila, je Bonn sam prevzel pobudo.

Zvezni minister za gospodar- stvo in verjetni kanclerjev na- slednik dr. Ludwig Erhard je izjavil, da Bonn razmišlja o gospodarskem bojkotu DR Nemčije. To misel je ponovil te dni na industrijskem sejm- u v Zahodnem Berlinu. Na kakšen odpor bo naletel s to zahtevo pri zahodnonemških industrijskih in trgovinskih krogih, je razvidno iz nekoli- ko podrobnejše obravnave med obema Nemčijama in njenih posledic za zahodnonemško go- spodarstvo.

Res je, da trgovina med obema Nemčijama zavzema sa- mo nekaj 4% celotnega izvoza in uvoza Zvezne republike. Toda upoštevati je treba, da je vrednost te trgovine, ki znaša 22 milijard mark, pri- bližno enaka vrednosti celotne trgovinske zamenjave med Zvezno republiko in vzhodni- mi državami. Enotnost trgo- vinske zamenjave z obeh stra- ni ima različne razloge: nave- zanost na COMECON z ene

strani in na Evropsko gospo- darsko skupnost z druge stra- ni je nekdanji enotni nemški gospodarski prostor razdelila na dva neodvisna dela. Tako se je DR Nemčija z zgraditvi- jo pristanišč Rostock in Stral- sund osamosvojila od zahod- nonemških pristanišč. Tako se je z zgraditvijo jeklarskih kombinatov osvobodila vpliva Porurja, z zgraditvijo plinske- ga kombinata na bazi rjavega premoga pri Hoyerswerdu re- šila »energetske lakote« itd. Zvezna republika pa je prav- tako v vzhodnem obrobem območju doživela upadanje gospodarske dejavnosti, pri čemer sta prizadeti tudi po- krajini Schleswig Holstein in Spodnja Saksoska.

Drugi razlog za skromno trgo- vinsko zamenjavo je stališ- če Zvezne republike. Ta se še vedno drži določil ameriškega embarga, ki prepovedujejo po- šiljanje »strateškega materija- la« na Vzhod. To strogo upo- števaje embarga v odnosih z vsemi vzhodnimi državami je precej prizadelo zahodno- nemški transport. Precejšen del izvoza na vzhod poteka po ta- ko imenovanem »trikotniškem« sistemu. To pomeni, da se bla- go, ki sodi pod embargo, pre- tovarja v neki tretji državi, kot so n. pr. Švica, Avstrija, Nizozemska ali Švedska. Na Švedskem pretovarjajo baker za ČSSR, v Avstriji nikelj za

Švici. In še od tega je lažje majhen del zares prišel v Nemčijo.

Ce bi bile okoliščine drugačne, bi lahko pohvalili spretnost predstavnika Joints, ki so jo pokazali pri varčevanju z židovskim denarjem. Toda v našem primeru je šlo za človeška življenja in vsako zavlačeva- nje je imelo za posledico smrt tiso- čev in tisočev ljudi. Slovaški Židje so bili uničeni, ker Becher ni hotel tvegati svojega ugleda, da bi jih rešil. Velik del budimpeštanskih Židov je bil rešen zato, ker je Waada začela ta pogajanja. Medtem ko se je Kastner pogajal v Švici, je Rdeča armada obkrožila Budimpešto. Ko je v zadnjem trenutku Kastner skušal spet priti v prestolnico, ni imel več možnosti za to. Toda vest mu ni dala, da bi ostal na varnem v Švici, medtem ko je bilo njegovo ljudstvo v veliki nevarnosti. V tistem času je že mogel računati na popolno pomoč Becherja; zato se je odločil, da bo odpotoval v Nemčijo in da ga bo preprčal, naj reši tiste Žide, ki so še ostali na nemškem ozemlju.

V Budimpešti je naš odbor pod vod- stvom ing. Bissa nadaljeval delo. Ko so Becher in njegovi sodelavci spre- jeli zamenjavo »človeška življenja za vojaški material«, so bili z vsa- kim dnem bolj pritegnjeni v to stvar, Becher pa je iz nje napravil tudi svojo osrednjo zadevo. In če- ravno je upravni urad SS počasi zgubil upanje, da bi lahko od za- veznikov dobil kako pomembnejšo nasprotno uslugo v tej stvari, je Becher še nadaljeval razgovore. Pri- šel je celo trenutek, ko mu je bilo popolnoma vseeno, če od Židov ali zaveznikov dobi kako nasprotno uslugo. Šlo mu je le za to, da bi

povezal svoje ime z reševanjem ostankov našega nesrečnega ljudstva. V zadnjih mesecih vojne je uspel dobiti od Himmlerja skoraj vse, kar je želel. Himmler ga je pooblastil, da je lahko nadzoroval koncentracijska taborišča. Prizadeval si je pre- pričati Himmlerja, naj izda vsem taboriščnim komandantom nalog, da izročijo internirance zaveznikom brez odpora.

Ni šlo več samo za Žide. Politični ujetniki vseh narodnosti so z raz- ličnimi občitki pričakovali konec vojne. Razširili se je glas, da Nemci ne bodo pustili niti ene žive priče, ki bi lahko govorila o nacističnih zločinih. Ti glasovi niso bili brez podlage, kajti del SS je zagovarjal tak načrt. Zanj sta bila Eichmanno- va neposredno nadrejena Kalten- brunner in Müller. Becher je kljub nenehnemu oporekanju hodil neneh- no od taborišča do taborišča in sku- šal doseči, da bi komandanti upo- števati Himmlerjev ukaz. Britancem je proti volji vojaških oblasti izročil taborišče Bergen-Belsen. Potem je odšel v Mauthausen, kjer je koman- dant taborišča pripravil množični pokol. Tri tisoč Židov je nameraval vkrcati na stare splave ter jih nato potopiti, v zaminirane rudniške rove pa je nameraval nagnati tudi druge jetnike in potem vse skupaj spusti- ti v zrak. Prišlo je do ostrega razpra- vljanja med njim in Becherjem. Komandant Mauthausena je izjavil, da je prevzel Kaltenbrunner vse po- veljstvo nad južnim sektorjem in da torej on ni več odvisen od povelj- ki jih izdaja Himmler. Kljub temu je Becherju usrelo doseči pri Kal- tenbrunnerju, da Židov ni uničil.

Sklepi CK poljske partije

VARŠAVA, 14. sept. (Tanjug). VI. plenem CK Poljske zrušene delavske partije, ki je danes končal dvodnevno zasedanje, je sprejel sklep o tekočih nalogah v kmetijstvu in sklep v zvezi s posvetovanjem komunističnih in delavskih partij v Bukarešti.

Plenum je pozval vse partij- ske organizacije, zlasti na vasi, zadržane in druge kmetijske or- ganizacije, kakor tudi ljudske odbore, naj v prihodnjih letih rešijo problem primanjkljaja v žitu in krmi, z naglim pove- čanjem proizvodnje, da bi za- gotovili količine, ki jih potrebu- je država, ter zmanjšali in na koncu ukinili uvoz.

Plenum je bolj izrazito in radikalno, kakor so pričakovali, določil usmerjenost k lastnemu kritju potreb dežele po žitu za prehrano prebivalstva in živine.

V teku sedanjega petletnega plana je Poljska po objavljenih podatkih uvozila 8 milijonov ton žita. Uvoz narašča v vsakim le- tom in je bilo celo nedavno predvideno, da se v prihodnjem petletnem planu (1961-1965) po- večja uvoz za približno 1,7 milij- ona ton. Plenum pa je sedaj

Konferenca IATA v Kjopenhavnu

Kjopenhavnu, 14. septembra (AFP). Na letni konferenci Mednarodnega združenja letalskih družb (IATA) so sklenili priporočiti vsem družbam, ki so članice združenja, naj do leta 1970 ne uvajajo novih le- talskih zvez z nadzvočnimi letali.

Letna konferenca tega zdru- ženja, v katerem so včlanjene skoraj vse svetovne letalske družbe, je bila končana sinoči v Kjopenhavnu. Med drugim so na njej razpravljali tudi o uvedbi nadzvočnih letal v ci- vilni potniški promet. Večina predstavnikov pa je opozorila na to, da bi bilo treba s tem počakati tako zaradi visokih finančnih stroškov kot tudi za- radi nujne popolne zagotovitve varnosti v potniškem prometu. Kakor je izjavil predsednik konference, bodo svetovne družbe proučile to vprašanje šele potem, ko bodo uvideli popolnoma avtomatično prista- vanje in vzletanje ob vsakem vremenu, podnevi in ponoči.

Sekou Toure na Kitajskem

Peking, 14. sept. (Tanjug). Predsednik gvinejske republi- ke Sékou Touré, ki je bil štri- dni na obisku v Pekingu, je danes odpotoval iz glavnega mesta Kitajske na krajše po- tovanje po deželi. Nato bo od- potoval na obisk v Severni Vietnam, Indonezijo in ver- jetno v Združeno arabsko re- publiko.

Predsednik Touré bo tudi vodil gvinejske delegacije na 15. zasedanju Generalne skup- ščine OZN.

Kitajsko. Toda celo ta zaple- teni, čeprav zakoniti, način trgo- vine, je podvržen ostremu carinskemu, policijskemu in političnemu nadzorstvu. Žrtve takšnih omejitev so n. pr. nemški hemljariji, ki jim je Zvezna republika prepovedala izvoz hemlja v DR Nemčijo, čeprav je bila cena — 1.200 mark po stotu — izredno visoka. Ko so Združene države Amerike prenehale z nabavo, je cena padla na 80 mark, ta- ko da so morali hemljariji pro- dajati hemelj globoko izpod svoje cene. Odtlej nakupujejo pivovarne DR Nemčije hemelj v ČSSR in Jugoslaviji.

Ovira za trgovino med obema Nemčijama so tudi zaple- teni seznamni blaga, ki so raz- deljeni na številne poddelke. Če pride do zastoj ali ne- izpolnjevanja obveznosti v dogovorjenem roku, lahko na- stopi zastoj v vsej trgovini. Zato se dogaja, da so mož- nosti, ki jih nudijo trgovin- ske pogodbe, večnoma izkoriš- čene samo polovično.

Toda zahteve zahodnonem- ške industrije, ki ima tudi precejšnje težave s prodajo svojih izdelkov, so v nasprotju s takšno politiko. Zahodno- nemška industrija bi rada po- večala zamenjavo blaga od 2,2 na 3 ali celo 4 milijarde mark. To bi posebno ugodno vplivalo na reševanje hude krize v premoženju industriji. Toda zvezna vlada vztraja pri sedanjem obsegu in celo na- merava letos zmanjšati trgo- vino za 16%. Hkrati zahteva industrija revizijo prežvelega postopka v trgovini.

Zahteve industrijskih in trgo- vinskih krogov, ki se zanimajo

za trgovino z Vzhodom, dobi- vajo poseben pomen, ker so Velika Britanija, Francija, Belgija, Nizozemska in skan- dinavske države kljub politič- nim pomislekom Bonna in Washingtona pripravljene po- živiti trgovino z DR Nemčijo in si celo deloma pridobiti ne- kaj trgov, ki jih je prej imela Zahodna Nemčija. (Velika Bri- tanija že od 1. oktobra 1958 ne upošteva več embarga.) Londonski dopisnik »Journal de Genève« je pravilno pri- pomnil: »In čemu ne bi Veli- ka Britanija ukrepala, da bi dobila tisto, kar je potrebno za življenje: da bi iskala trgo- vske, kjer jih najde.«

Ce bi prišlo do zahodnonem- ške gospodarske blokade, bi se v DR Nemčiji pojavila pre- hodna kriza v energetiki, strojni industriji in fotografski industriji. Ni pa nobenega dvoma, da bi te vrzeli prav- naglo izpolnili zahodni part- nerji Bonna.

Sičar pa bi takšna politika škodila tudi Zvezni republiki Nemčiji in povzročila njeni industriji precejšnje težave. Kruppov obisk pri Walterju Ulbrichtu med zadnjim vele- sejnom v Leipzigu, ki ga je Adenauer označil za »nepri- merne«, zgovorno priča, s kakšnim neupanjem gledajo visoki zahodnonemški finančni krogi na hladno vojno Zvez- ne republike, predvsem na gospodarskem poprišču. Zato lahko sklepamo, da bo Erhard (ta je doslej veljal za zagovo- rnika politike, ki se je podre- žala gospodarskim zahtevam) le s težavo uresničil tiste na- črte, ki so se rodili v kan- celerji palači.

H. P. R.

Protiukrepi Bonna

BONN, 14. sept. (Tanjug). Bonn- ska vlada je prepovedala zahodnonemški gospodarstvenikom potovati na mednarodni sejem v Leipzigu. Potem ko je ukinila dovoljenja za prehod vzhodnonemških državljanov čez ozemlje Zvezne republike, je to že drugi ukrep, sprejet z namenom, da bi izvajali pritisk na vlado DR Nemčije.

Tu sodijo, da je sklep o pre- povedi potovanja trgovcev v DR Nemčijo ne samo zname- nje nezadovoljstva s tem, da so se gospodarski krogi pomi- sljali podpreti vlado v njeni politiki bojkota, ampak tudi znamenje protesta proti za- hodnim državam, katerih stališ- če glede Berlina ima bona- ska vlada še vedno za »pre- malo odločno«.

Na letošnjem jesenskem sej- mu v Leipzigu je sodelovalo

okrog 1100 zahodnonemških podjetij. Ker bo prihodnji se- jem šele spomladi, prisojajo vladnim sklepom zgolj demon- strativni značaj.

Uradni bonnski predstavnik ni hotel komentirati vesti, da trije zahodni veleposlaniki ni- so pokazali pripravljenosti, da bi se njihove vlade pridružile gospodarskemu bojkotu DR Nemčije.

Predstavnik ameriškega ve- leposlaništva v Bonnu je dan- es demantiral, da je vlada ZDA nezadovoljna s protiukre- pi bonnske vlade v protest proti zadnjim ukrepom vlade DR Nemčije. Poudaril je, da se zahodne vlade popolnoma strinjajo z ravnanjem Bonna.

Iz Pariza poročajo, da so predstavniki Velike Britanije, Francije, ZDA in Zahodne Nemčije danes predložili stal- nemu svetu NATO poročila o položaju v Berlinu.

Herterjeve izjave za tisk

Washington, 14. sept. (AP - Reuter - AFP). Ameriški zuna- jni minister Herter je na da- našnjem sestanku z novinarji izjavil, da se predsednik ZDA Eisenhower ne namerava se- stati s sovjetskim premierom Hruščevom v New Yorku, ko bo 22. septembra govoril v Generalni skupščini. Rekel je, da se namerava predsednik Eisenhower takoj po govoru v Generalni skupščini vrniti v Washington. Če pa bo more- biti v načrtu sestanek med predsednikom Eisenhowerjem in premierom Hruščevom, bo to sporočila Bela hiša.

Herter je dejal, da Eisenho- wer ni spremenil svojega stališča, da je treba izpolniti določene pogoje, preden pri- voli v sestank s sovjetskim ministrskim predsednikom. Kakor je izjavil Eisenhower prejšnji teden, je eden izmed pogojev, da izpustijo člana posadke ameriškega letala »RB-47«, ki so ga sovjetska lov- ska letala letos julija se- strelila nad Barentsovim mor- jem.

Kar zadeva vprašanje, ali ministrski predsednik Hruščev prihaja, da bi se iskreno po- gajal, ali prihaja iz propa- gadnih razlogov, je Herter dejal, da zbor predstavnikov 96 držav ni forum, kjer bi se bilo mogoče tehtno pogajati, zla- stič ne o tako košljivem vpra- šanju, kot je razorožitev. Po- udaril pa je, da so ZDA »zelo zainteresirane« na pogajanjih o razorožitvi.

Sovjetska ponudba Cejlonu

Colombo, 14. sept. (Reuter). Cejlonski minister za promet Kalugala je izjavil, da je So- vjetska zveza ponudila celon- ski letalski družbi, da ji prodajo potniška in transportna letala.

JUGOSLOVANSKI AERO-RALLY

Vodi še vedno Jovanovi:

Novi Sad, 14. sept. Pilot Mijaj Jovanović iz Kraljeva je dobi- tel tretje etape letošnjega na- goslovanskega aero-rallyja na progi Kraljevo — Sremska Mi- trovica — Sombor — Novi Sad in ima tako največ možnosti za osvojitve prehodnega pokala predsednika Tita. Tekmovanje bodo zaključili jutri.

ZADNJI DOGODKI DOMA IN PO SVETU

GOVOR KONGOŠKEGA PREMIERA PO RADIU

Lumumba rešuje krizo v okviru parlamenta

LEOPOLDVILLE, 14. sept. (Od posebnega dopisnika Tanjuga). Predsednik kongoške vlade Patrice Lumumba je danes govoril po nacionalnem radiu. Obvestil je javnost o zadnjih dogodkih v deželi in o poskusu, da bi na protidemokratski način vrgli vlado. Prav tako je opozoril na poskus, da bi ga protizakonito aretirali, ter je poudaril, da je samo ena kongoška vlada — vlada, ki ji predseduje on in ki je deležna podpore parlamenta in ljudstva. Lumumba je go- voril tudi o večeršnjem zasedanju parlamenta in o popol- nem pooblastilu, ki ga je parlament izglasoval njegovi vladi.

Lumumba se je na koncu obrnil na vojsko in jo pozval, naj ostane združena in soli- darna, naj ohrani disciplino in ne dovoli, da bi jo razcepi- li. V svojem nagovoru vo- jakom je poudaril, da zmaga pripada njim, in jih je pozval, naj brez strahu in s ponosom izpolnjujejo svoje naloge ter naj se zanesajo na podporo prebivalstva v svojih naporih za pomiritev dežele. »Zdru- ženi bomo obvarovali domovino pred zarotami in imperialistič-nimi manevri,« je dejal na koncu Lumumba.

Govor ministrskega pred- sednika Lumumba po radiu je pomenil še eno očitno mani- festacijo politične dejavnosti v Leopoldvillu. Kakor poročajo, se je Lumumba danes dopol- dne sestel s člani parlamen- tarne komisije, ki je bila iz- voljena sinoči z namenom, da bi sodelovala z vlado v izva- janju popolnih pooblastil, ki jih je parlament izglasoval vladi.

Tu opozarjajo na Lumumbe- ve napore, da bi našel izhod iz sedanje krize v okviru par- lamenta. Pri teh prizadevanjih pa ga ovirajo Kasavubjevi pristaši, ki se niso udeležili večeršnje seje parlamenta, tako da je bil začetek seje pre- ložen za več ur. Člani parla- menta so obsojili njihovo ravn- anje. Eden izmed govornikov je opozoril poslance, da ima pripravlja Kasavubu razpusti- tev parlamenta.

Medtem ko si osrednja vla-

da prizadeva najti izhod iz krize po parlamentarni poti in z izrednimi pooblastili, ki jih je dobila, da bi uredila raz- mere, pa nasprotna stran de- luje izven parlamenta. V re- zidenici predsednika Kasavubu- ja je več politikov, ki jih je Kasavubu imenoval za mini- stre. Ti delujejo iz Kasavubu- jeve rezidence in se pri tem okorišajo s podporo sil OZN. Kasavubu in njegovi pristaši si prizadevajo okrepiti svoje pozicije in skušajo zato usta- noviti vojaške enote, sestavljene iz članov plemena Abako iz katerega je tudi Kasavubu.

Castro bo obiskal Kanado

Havana, 14. sept. (Tanjug). Kakor poročajo, bomistrski predsednik Fidel Castro v kratkem odpotoval na neurad- ni obisk v Kanado. Uradno o tem še niso ničesar objavili, vendar prihaja iz zanesljivih virov vest, da bo potoval v Kanado po splošni razpravi v Generalni skupščini OZN.

Kakor sodijo, se namerava Fidel Castro razgovarjati o vrsti vprašanj ekonomskega značaja, ki so v odnosih med Kubo in Kanado ostala odprta po strmoglavljenju Batistove diktature pred več kot 20 me- seci.

Ministrski predsednik Cas- tro bo vodil kubansko delega- cijo na zasedanju Generalne skupščine OZN, ki se bo za- čelo pri prihodnjem teden.

Protiukrepi Bonna

BONN, 14. sept. (Tanjug). Bonn- ska vlada je prepovedala zahodnonemški gospodarstvenikom potovati na mednarodni sejem v Leipzigu. Potem ko je ukinila dovoljenja za prehod vzhodnonemških državljanov čez ozemlje Zvezne republike, je to že drugi ukrep, sprejet z namenom, da bi izvajali pritisk na vlado DR Nemčije.

Tu sodijo, da je sklep o pre- povedi potovanja trgovcev v DR Nemčijo ne samo zname- nje nezadovoljstva s tem, da so se gospodarski krogi pomi- sljali podpreti vlado v njeni politiki bojkota, ampak tudi znamenje protesta proti za- hodnim državam, katerih stališ- če glede Berlina ima bona- ska vlada še vedno za »pre- malo odločno«.

Na letošnjem jesenskem sej- mu v Leipzigu je sodelovalo

okrog 1100 zahodnonemških podjetij. Ker bo prihodnji se- jem šele spomladi, prisojajo vladnim sklepom zgolj demon- strativni značaj.

Uradni bonnski predstavnik ni hotel komentirati vesti, da trije zahodni veleposlaniki ni- so pokazali pripravljenosti, da bi se njihove vlade pridružile gospodarskemu bojkotu DR Nemčije.

Predstavnik ameriškega ve- leposlaništva v Bonnu je dan- es demantiral, da je vlada ZDA nezadovoljna s protiukre- pi bonnske vlade v protest proti zadnjim ukrepom vlade DR Nemčije. Poudaril je, da se zahodne vlade popolnoma strinjajo z ravnanjem Bonna.

Iz Pariza poročajo, da so predstavniki Velike Britanije, Francije, ZDA in Zahodne Nemčije danes predložili stal- nemu svetu NATO poročila o položaju v Berlinu.

Herterjeve izjave za tisk

Washington, 14. sept. (AP - Reuter - AFP). Ameriški zuna- jni minister Herter je na da- našnjem sestanku z novinarji izjavil, da se predsednik ZDA Eisenhower ne namerava se- stati s sovjetskim premierom Hruščevom v New Yorku, ko bo 22. septembra govoril v Generalni skupščini. Rekel je, da se namerava predsednik Eisenhower takoj po govoru v Generalni skupščini vrniti v Washington. Če pa bo more- biti v načrtu sestanek med predsednikom Eisenhowerjem in premierom Hruščevom, bo to sporočila Bela hiša.

Herter je dejal, da Eisenho- wer ni spremenil svojega stališča, da je treba izpolniti določene pogoje, preden pri- voli v sestank s sovjetskim ministrskim predsednikom. Kakor je izjavil Eisenhower prejšnji teden, je eden izmed pogojev, da izpustijo člana posadke ameriškega letala »RB-47«, ki so ga sovjetska lov- ska letala letos julija se- strelila nad Barentsovim mor- jem.

Kar zadeva vprašanje, ali ministrski predsednik Hruščev prihaja, da bi se iskreno po- gajal, ali prihaja iz propa- gadnih razlogov, je Herter dejal, da zbor predstavnikov 96 držav ni forum, kjer bi se bilo mogoče tehtno pogajati, zla- stič ne o tako košljivem vpra- šanju, kot je razorožitev. Po- udaril pa je, da so ZDA »zelo zainteresirane« na pogajanjih o razorožitvi.

Sovjetska ponudba Cejlonu

Colombo, 14. sept. (Reuter). Cejlonski minister za promet Kalugala je izjavil, da je So- vjetska zveza ponudila celon- ski letalski družbi, da ji prodajo potniška in transportna letala.

JUGOSLOVANSKI AERO-RALLY

Vodi še vedno Jovanovi:

Novi Sad, 14. sept. Pilot Mijaj Jovanović iz Kraljeva je dobi- tel tretje etape letošnjega na- goslovanskega aero-rallyja na progi Kraljevo — Sremska Mi- trovica — Sombor — Novi Sad in ima tako največ možnosti za osvojitve prehodnega pokala predsednika Tita. Tekmovanje bodo zaključili jutri.

ZADNJI DOGODKI DOMA IN PO SVETU

GOVOR KONGOŠKEGA PREMIERA PO RADIU

Lumumba rešuje krizo v okviru parlamenta

LEOPOLDVILLE, 14. sept. (Od posebnega dopisnika Tanjuga). Predsednik kongoške vlade Patrice Lumumba je danes govoril po nacionalnem radiu. Obvestil je javnost o zadnjih dogodkih v deželi in o poskusu, da bi na protidemokratski način vrgli vlado. Prav tako je opozoril na poskus, da bi ga protizakonito aretirali, ter je poudaril, da je samo ena kongoška vlada — vlada, ki ji predseduje on in ki je deležna podpore parlamenta in ljudstva. Lumumba je go- voril tudi o večeršnjem zasedanju parlamenta in o popol- nem pooblastilu, ki ga je parlament izglasoval njegovi vladi.

Lumumba se je na koncu obrnil na vojsko in jo pozval, naj ostane združena in soli- darna, naj ohrani disciplino in ne dovoli, da bi jo razcepi- li. V svojem nagovoru vo- jakom je poudaril, da zmaga pripada njim, in jih je pozval, naj brez strahu in s ponosom izpolnjujejo svoje naloge ter naj se zanesajo na podporo prebivalstva v svojih naporih za pomiritev dežele. »Zdru- ženi bomo obvarovali domovino pred zarotami in imperialistič-nimi manevri,« je dejal na koncu Lumumba.

Govor ministrskega pred- sednika Lumumba po radiu je pomenil še eno očitno mani- festacijo politične dejavnosti v Leopoldvillu. Kakor poročajo, se je Lumumba danes dopol- dne sestel s člani parlamen- tarne komisije, ki je bila iz- voljena sinoči z namenom, da bi sodelovala z vlado v iz

Na doseženem gradijo dalje

Kako so se delavske univerze pripravile za novo sezono?

S pripravi za novo delovno obdobje smo pričeli že v zgodnjem poletju. Priprave so obsežnejše kot lani, saj povsod težijo po tem, da bi izobraževanje odraslih čim bolj prilagajali krajevnim razmeram in potrebam ter bi pri tem seveda primerno upoštevali okvirni program delavske univerze. Okrajna ustanova ima že dokaj natančen pregled nad tem, kaj so programirali izobraževalni centri po vsem okraju. Medtem ko je bilo lani treba posvetiti mnogo pozornosti organizacijskim vprašanjem in iskanju sredstev za nemoteno delo izobraževalnih ustanov, bo letos poudarek predvsem na kvaliteti dela.

Vsekakor je razveseljevala, da je gmočno vprašanje delavskih univerz za novo sezono v glavnem rešeno in se bodo s hujšimi gmočnimi težavami morali boriti najbrž le še v občini Ormož. Sprito razumevanja, ki so ga za delo in potrebe delavskih univerz pokazali občinski ljudski odbori in delovni kolektivni podjetji, pa je seveda najmočnejše delo izobraževalnih ustanov na kar najvišji ravni.

Ze lani so delavske univerze dosegle nekaj posebno lepih uspehov na ideološko-političnem področju izobraževanja. Kaj imajo v načrtu letos?

V skoraj vseh občinskih bodo delovale večerne politične šole. Če v ormoški občini za tako šolo ne bodo imeli dovolj sredstev, bodo prijavljeni študenti obiskovali večerno šolo v Ptuj. Prav tako bodo morda rešili vprašanje v Dravogradu in poslali prijavljence v šolo na Ravne, kjer imajo boljše možnosti glede denarja in predavateljev. V vseh občinah bodo seminarji za mlade in nove člane Zveze komunistov. Mladinske politične šole bodo delovale po enotnem programu, v splošnem ideološko-političnem izobraževanju pa bo obveščalo načelo: pri vsakem izobraževalnem centru v okraju vsaj po eno ideološko-politično predavanje na mesec. Posebna skrb delavske univerze bodo predavanja za mladino po programih mladinskih aktivov.

Na družbeno-ekonomskem področju izobraževanja je bilo lani v okraju precej seminarjev. Ali bo tako delo obveščalo tudi letos?

Delovni obisk poljske igralke

V Ljubljani se mudi odlična mlada poljska filmska in odrska igralka Božena Kurowska, članica gledališča Teatr Klasyczny w Warszawie. Kurowska se je že lani mudila pri nas, ko je bila skupaj z režiserjem Buczakom v delegaciji poljskih filmskih delavcev, tokrat pa sodeluje v vlogi dekleta v kratkometražnem igranem filmu »Zgodba o čeladi«, ki ga je te dni začelo snemati podjetje Triglav-film na Jamniku nad Kropo. Scenarij za film je napisal Bogdan Pogacnik, režiser je Jože Pogacnik, glavno moško vlogo igra Miha Baloh, snemalec pa je Zaro Tušar.

Občinske delavske univerze bodo s sodelovanjem okrajnih ustanov pripravile okrog 200 seminarjev za člane delavskih svetov in upravnih odborov, seminarjev za člane združenih svetov, vodstva sindikalnih podružnic, za vodilno osebje podjetij, organizacij delovnih odnosov in druge. Šola za delavsko in družbeno upravljanje, ki deluje pri okrajni delavski univerzi, bo pripravila vrsto seminarjev za predsednike delavskih svetov in upravnih odborov ter za predsednike raznih komisij.

Kako ste — glede na ukrepe v preteklih mesecih — rešili vprašanje strokovnega izobraževanja?

Delavske univerze bodo tudi v prihodnje prirejale kakovostne tečaje, v katerih si bodo delavci in uslužbenci pridobivali kvalifikacije, zlasti pa bodo okrajna in občinske ustanove v strokovnem izobraževanju sodelovale s strokovnimi izobraževalnimi centri v podjetjih. Ti centri bodo pri delavskih univerzah naročili usluge in si izposojali tehnična sredstva. Pri delavskih univerzah v Radljah, na Taboru in na Teznem so že ustanovili strokovne izobraževalne centre za manjša gospodarska podjetja. Podobne centre bodo ustanovili drugod. Važno bo sodelovanje delavskih univerz s šolami in pomoč izred-

nim študentom višjih in visokih šol. Se nadalje bodo delavske univerze vodile tudi jezikovne tečaje.

Kakne bodo oblike in vsebina poljudno-znanstvenega izobraževanja?

Kakor kažejo delovni programi, bodo delavske univerze v našem okraju pripravile do konca sezone okrog 3000 predavanj. Med temi predavanji bo precej poljudno-znanstvenih, o kmetijstvu, zdravstvu, vzgoji, tehniki za domačo uporabo in drugih. S sodelovanjem Svobod in prosvetnih društev bodo prvotno posredovali poslušalcem tudi predavanja Prosvetnega servisa iz Ljubljane o likovni vzgoji, književnosti in glasbi. Delovalo bo precej šol za starše in šol za življenje. V šole za življenje bodo delavske univerze vključevale mladino od 17. do 23. leta starosti.

In se značilnost dela v prihodnji sezoni?

Vključevanje najboljše predavatelje v delavske univerze in delo z njimi. Še dalje bomo razvijali tehnični servis in laboratorij za izdelavo diazitivov in drugih pripomočkov. Predvsem pa bodo delavske univerze in izobraževalni centri v težnji po kakovostnem delu čim bolj sodelovali s političnimi in drugimi organizacijami v okraju.

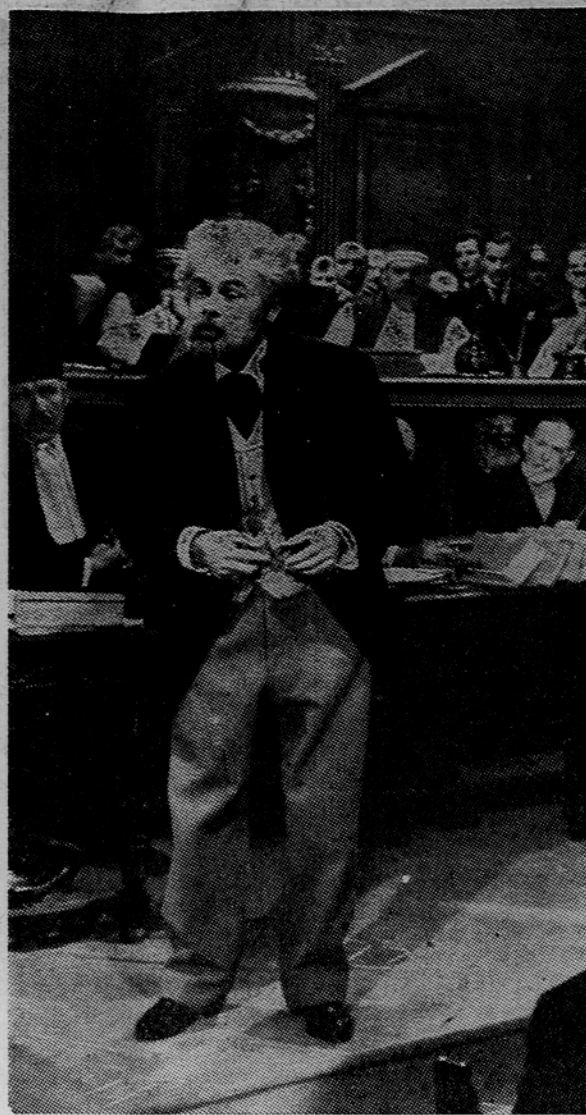
IZ RAZGOVORA
Z BRANKOM
PUNGARTNIKOM,
UPRAVNIKOM
OKRAJNE
DELAJSKE
UNIVERZE
V MARIBORU

Kakne bodo oblike in vsebina poljudno-znanstvenega izobraževanja?

Kakor kažejo delovni programi, bodo delavske univerze v našem okraju pripravile do konca sezone okrog 3000 predavanj. Med temi predavanji bo precej poljudno-znanstvenih, o kmetijstvu, zdravstvu, vzgoji, tehniki za domačo uporabo in drugih. S sodelovanjem Svobod in prosvetnih društev bodo prvotno posredovali poslušalcem tudi predavanja Prosvetnega servisa iz Ljubljane o likovni vzgoji, književnosti in glasbi. Delovalo bo precej šol za starše in šol za življenje. V šole za življenje bodo delavske univerze vključevale mladino od 17. do 23. leta starosti.

In se značilnost dela v prihodnji sezoni?

Vključevanje najboljše predavatelje v delavske univerze in delo z njimi. Še dalje bomo razvijali tehnični servis in laboratorij za izdelavo diazitivov in drugih pripomočkov. Predvsem pa bodo delavske univerze in izobraževalni centri v težnji po kakovostnem delu čim bolj sodelovali s političnimi in drugimi organizacijami v okraju.

Paul Muni v slavnem filmu »Zola«

Prosvetna društva pred novimi nalogami

Se dobra dva meseca in zbrali se bomo v Ljubljani na kongresu Svobod in prosvetnih društev. Nanj se pripravljamo že zdaj, ko sklicujemo občne zbornice in se pogovarjamo o delu in družbenih obveznostih v prihodnjem letu.

Letošnji občni zbori imajo mimo organizacijskega še izrazito predkongresni pomen. Pripraviti kongresni ni lahka zadeva, zato ga moramo začeti pripravljati prav v vsakem delavskem prosvetnem društvu. Šele tako se bodo delegati učinkovito pogovarjali, si izmenjali izkušnje in mnenja ter doleteli jasne in enotne smeri, da dokaj raznoliko kulturno in prosvetno življenje pri nas.

V nekaj zadnjih letih vse več govorimo o kulturno-prosvetnem življenju, ki naj zame vse prebivalce komunice in ne samo tistih nekaj sto članov, ki aktivno delajo ali ki so samo vpisani v tem ali onem društvu. Velike spremembe v našem družbenem

življenju, če tako lahko z enim stavkom imenujemo vse tisto, kar se je v zadnjih letih pri nas spremenilo v političnem, družbenem, zlasti pa v gospodarskem življenju in v odnosih ljudi v vsem tem poglabljanju in utrjevanju demokracije — vse te spremembe narekujejo torej tudi našim društvom, da se prilagodijo novemu življenju in potrebam ter zahtevam ljudi. Zapirati se v krog društva in videti samo tisto, kar narejajo videti dramska društva, bodisi pevski zbor ali tak ali drugačen instrumentalni orkester, bi bilo ne samo zgrešeno, pač pa bi pomenilo vleči stvari nazaj in zavirati razvoj.

V podjetjih in v vsem javnem življenju stremimo za tem, da bi imeli čimveč sposobnih ljudi, ki bi se povsem znašli v svojem poklicu in v svoji stroki. Le strokovno izobraževanje pa ljudem ne more dati vsega zadoščenja in polnega življenja.

Delo in skrb naših kulturnih društev mora zato pred-

vsem spremljati strokovno usposabljanje naših ljudi. Nuditi moramo vsem tistim, ki se strokovno usposablja, vse možnosti, da se tudi estetsko in humanistično vzgajajo.

V občini dela razen prosvetnega društva še kopica drugih kulturnih ustanov. Tako imajo v večini občin knjižnice, vsaj po eno glasbeno šolo, gledališče, drugod imajo tudi muzeje in morda še kakšno drugo ustanovo, ki si prizadeva ali vsaj bi si morala prizadevati, da bi širila kulturno obzorje občanom. Vse te ustanove imajo isti cilj, vendar se čisto drugače, da živitarijo vsaka zase in da nimajo drugih skupnih zadev razen te, da skuša vsaka zase čim uspešneje naskakovati občinski proračun.

Povezati delo in interese vseh teh organizacij in ustanov v enotno bojeno in stremenje je zadeva, ki jo bomo morali zelo kmalu resno načeti in rešiti. Predvsem pa velja to za delavska prosvetna društva, da znajo že takoj gledati stvari v obraz takl, kakršna je, in da znajo iti iz svojega ozkega okvira. Vsaka oblika in vsaka močnost, da širimo kulturno obzorje nam mora priti prav in mora postati naša. Zato tudi ni važno, da se društva na občinskih zborih pohvalijo s številnimi prireditvami in drugim delu te ali one sekcije. Bolj kot za številke o delu društva gre za njegovo usmerjenost in delo ter skrb za razvoj kulture in prosvete v kraju in občini.

Film doseže svoj namen. Gledalec obsodi vojno iz svojih najintimnejših, najbolj občutljivih vzgibov človeškega srca. In zaradi te strastne čustvene obsodbe je režiser, žal, neučinkovit, natrpal v film vrsto prizorov, ki hočejo vsak zase, na škodo osnovnega dramskega zapleta filma izpovedati vse odtene misli, ki v režiserjevega obznanja vojne. Poetično privzdignjeni prizori in simbolične slike ustvarjajo nasprotje surovemu, naslenu vojnemu okolju, vendar pogrešamo dramatičen učinek, ker ti poetizirani simboli niso funkcionalno vključeni v osnovno dogajanje. (N. pr. nemška mati z otrokom, srečanje zaveznikov).

Toda režiser je svoj namen ... da bi gledalec zasvoščil pobesnelost vojne, ki je uničila na milijone vsaj takšnih sreč, kakršna je bila tista, ki se je prebujala za Olgo in Milajla ... — v celoti dosegel. Film nas je pretresel. V nas je ostalo trpko, žalostno pesniško razpoloženje iz filma — ... v tem mestu diši po smodniku in španskemu begu. Da bi dišalo vedno samo po španskem begu.

JAS

Vprašanje kinoteke je treba rešiti

Napoved ljubljanskega mestnega kinematografskega podjetja, da bo verjetno lahko vključilo v svojo letošnjo sezono tudi predstave zgodovinsko pomembnih filmov, je vse, ki ljubijo film, razveselila. Pred dnevi pa nas je iznenadila vest, da so se pogovori z Jugoslovansko kinoteko v Beogradu razbili, ker je vodstvo te zvezne ustanove izrazilo kulturne funkcije nastopilo z nemogočimi finančnimi zahtevami: od vsake predstave kinoteke filma je zahtevalo zase 60 odstotkov bruto inkasa.

Problem kinoteke in kinotečnih predstav pa ni samo vprašanje Ljubljane, temveč vprašanje Slovenije. V zadnjih dveh letih se je namreč po zaslugi Zveze Svobod in prosvetnih društev, Zveze prijateljev mladine in mladinske organizacije tako razvilo filmsko-vzgojno delo in prestopilo meje ozko zaključnih skupin ljubiteljev filmske umetnosti, da si ne moremo več zamišljati novih etap in vsebinske poglobitve dela pri oblikovanju filmske kulture našega človeka brez kinotečnih filmov in brez opore v materialu, ki ga hrani Jugoslovanska kinoteka v Beogradu. Zato vprašanje kinotečnih predstav v Ljubljani ali katerem koli posamičnem kraju ni več samo ozko vprašanje spoznavno, temveč tudi kinematografskim podjetjem in sedanjou upravo Jugoslovanske kinoteke, temveč je vprašanje odnosa Jugoslovanske kinoteke v Beogradu do celotnega filmsko-vzgojnega dela v Sloveniji.

Jugoslovanska kinoteka v Beogradu je po sedaj veljavnem zakonu o filmu »kulturno-prosvetna ustanova«, ki je bila ustanovljena »z namenom, da hrani filme in ostali filmski material zgodovinskega, umetniškega, znanstvenega in kulturnega pomena«. Svojo dejavnost razvija po pravilniku, ki ga je potrdil zvezni izvršni svet. Členi sedaj veljavnega zakona o filmu (ki pa bo, kakor mi je znano, doživel kmalu pomembne izpremembe in dopolnitve) pravzaprav določajo samo dolžnosti filmskih podjetij in distribucij ter posameznikov do kinoteke, a v dolžnostih te centralne institucije je zakon samo zapisal, da je »kinoteka dolžna na zahtevo podjetij za snemanje filmov, podjetij za tehnično izdelavo in obdelavo filmov ter znanstvenih ustanov nuditi na razpolago posamezne filme in ostali filmski material pod pogoji, ki so določeni v pravilniku kinoteke«. Ta pravilnik kinoteke, ki ga je potrdil zvezni izvršni svet, pa je tista postavka v vsakem pogovoru s sedanjo upravo Jugoslovanske kinoteke, ki nudi najbolj nenavadne odgovore in opravičila za dosedanje dejavnost Jugoslovanske kinoteke. Baje je med drugim v tem pravilniku tudi zapisano, da kinoteka lahko razvija svojo strnjeno dejavnost samo v kinematografiji, ki so njena last ali v njeni upravi. Zato imata

Beograd in Zagreb prednost pred vsemi drugimi republikami središči in lahko vidijo vse programe kinotečnih filmov, ki jih sestavlja vodstvo kinoteke ali iz svojih filmskih fondov ali jih pridobi za gostovanje v naši državi pri drugih kinotekah po svetu. Tudi v Ljubljani je sedanje vodstvo kinoteke želelo urediti svojo težnjo, da si pridobi v lastništvo odnosno v upravo enega izmed prerediteljstev ljubljanskih kinematografov. Ker je bilo iluzorno misliti, da je ob pomanjkanju kinematografskih dvoran v Ljubljani mogoče za dejavnost kinoteke izločiti eno izmed dvoran v središču mesta, smo predlagali vodstvu Jugoslovanske kinoteke, da rešimo problem kinotečnih predstav v Ljubljani kompromisno: ljubljansko mestno kinematografsko podjetje je bilo pripravljeno odstopiti v eni izmed dvoran v središču mesta zadnjo večerno predstavo. Četudi so se vodilni zastopniki Jugoslovanske kinoteke v osebnih razgovorih strinjali s takšno rešitvijo, so vsak pismeni sporazum in pogodbo doslej zavrnili.

V zadnjem času pa je vodstvo Jugoslovanske kinoteke obvestilo posamezne kinematografe, da izposoja sorazmerno lepo število kinotečnih filmov po principih komercialne distribucije filmov. To ponudbo je želelo izkoristiti tudi ljubljansko mestno kinematografsko podjetje, a je — tako smo obveščeni — vodstvo Jugoslovanske kinoteke postavilo takšne pogoje za določeno izposojnino (60 odstotkov bruto inkasa), da ni nič drugega, če jih ni bilo mogoče sprejeti.

Jugoslovanska kinoteka ni samo naša domača kulturno-prosvetna ustanova, temveč je tudi član Mednarodne federacije filmskih arhivov (FIAP) in je kot takšna pred leti organizirala kongres te federacije v Dubrovniku. Kot člani te federacije je dolžna prevesti vse dolžnosti v smislu poslanstva kinoteke, ki jih je federacija na svojih kongresih sprejela. Te naloge mora obsesti vsaka kinoteka v svojem pravilniku. Na dubrovniškem kongresu FIAP je bilo na pobudo vzhodnonemške delegacije mnogo razpravljanje o nalogah, ki jih imajo kinoteke do filmsko-vzgojnega dela različnih filmskih klubov in organizacij s podobnimi nalogami. Federacija je po obširni razpravi sprejela sklep, da je vsaka kinoteka dolžna iz svojega arhiva izločiti program tistih pomembnih filmov, ki so neobhodno potrebni za filmsko-vzgojno delo med ljudmi. Te filme mora po najbolj ugodnih pogojih nuditi na razpolago organizacijam, ki se posvečajo oblikovanju filmske kulture.

V Sloveniji danes deluje samo v okviru Svobod in kulturno-prosvetnih društev preko 25 filmskih sekcij in klubov. V okviru teh sekcij in klubov dela okoli 20 filmskih gledalšč in mladinskih kinematografov z izbranimi, komentiranimi sporedom. Prav tako zastavlja konkretno obliko filmsko-vzgojnega dela tudi mladina, organizacija. Po slovenskih šolah se že začenja razpletati mreža filmskih klubov. Vse delo, ki je pokazalo zelo lepe rezultate, je bilo vse do danes prikrajšano za možnost, da si pomaga s kinotečnimi filmi. Na številne prošnje in zahteve Zveze Svobod in prosvetnih društev, da se dogovorimo o dobavi in izposojanju kinotečnih filmov, je vodstvo Jugoslovanske kinoteke dosledno odgovarjalo, da glede na svoj pravilnik ne more ugoditi našim prošnjam. V dveh letih delovanja poznamo eno samo izjemo — letošnji filmski seminar Zveze Svobod in prosvetnih društev v Kopru. Zanj je vodstvo Jugoslovanske kinoteke posodilo 5 izbranih kinotečnih filmov.

Kratko moramo ugotoviti: Jugoslovanska kinoteka ne izpolnjuje niti svojih dolžnosti, ki jih je prevzela kot član FIAP, prav tako pa tudi ne opravlja polnopravno enega dela svojega poslanstva. Če ji to, onemogoča sedanji pravilnik, ki je treba temeljito izpremeniti. Razvoj filmsko-vzgojnega dela v naši državi pa ni mogoče ustaviti tudi z premembo v strukturi odnosno organizaciji Jugoslovanske kinoteke.

Vilko Muscat

Zaključni prizor iz Chaplinovega filma »Moderni časi«

V Pesniški in drugih manjših dolinah se je zadnje čase nabrala voda na travnikih in na nekaterih njivah. Pesnica in njeni pritoki namreč ne morejo požirati vse vode sproti, ker so preozki, preveč zaviti in njih brežovja poraščeni z grmovjem in drevjem. Prišel pa bo čas, ko tudi jesensko in spomladansko deževje ne bo povzročalo v teh krajih večjih poplavi in obštetne škode kmetijstvu. Za to skrbi Vodna skupnost za Pesniško dolino s sedežem v Ptuj in vsi tisti, ki jo podpirajo. Pesnici so začeli regulirati ob izlivu v Dravo kmalu po osvojitvi. Regulacija nadaljujejo in menijo, da jo bodo v bližnji prihodnosti močno pospešili. Vodna skupnost je pripravila načrte in zaprosila za nad dve milijardi din kredita. Ob regulirani Pesnici bodo lahko razširili tudi njene pritoke, da bodo hitreje odvajali vodo. — Na sliki: Benedikt v Slovenskih gorah se ogleduje v vodi.

Foto: J. Petek

Srečanje starih aktivistov

Prvič po vojni so se 10. septembra v Vnomeru pri Metliki zbrali prvi belokranjski aktivisti iz leta 1941. Srečanje sta organizirala občinska odbora Zveze borcev Metlika in

Črnomelj, ki sta pripravila dnevni red razgovora prvih organizatorjev narodnoosvobodilnega boja v Beli krajini.

Ker je mnogo prvih belokranjskih aktivistov odšlo po vojni službovat v razne kraje naše države, so jih predstavniki občin najprej seznanili s splošnim gospodarsko družbenim razvojem Bele krajine po vojni, kot tudi s problemi, s katerimi se dnevno srečujejo. Čeprav pozneje kot v drugih predelih republike, se je tudi v Beli krajini pričelo po vojni razvijati gospodarstvo in so bili pri tem že doseženi vidni rezultati. Na področju Bele krajine je sedaj že v delovnih odnosih nad 3000 prebivalcev. Tudi kmetijstvo, zlasti v črnomaljski občini, je napravilo velik korak naprej v sodobno kmetijsko proizvodnjo. Osnovne težave belokranjskega gospodarstva so nedograjena in slabo opremljena podjetja ter pomankanje strokovnega kadra. Dokaj težav pri razvijanju gospodarstva Bele krajine izhaja iz togih oblik in pogojev pri najemanju kreditov. Občine in podjetja nimajo lastnih skladov za udeležbo pri najetju kredita, zato so mnoge možnosti za hitrejši gospodarski razvoj neizkoriščene. Razumljivo, da se upravni in politični organi ukvarjajo predvsem z nadaljnjim razvijanjem gospodarstva tako instancij in obrti, kot tudi kmetijstva.

Na tem srečanju so aktivisti zame se pomagali reševati nekatere zgodovinske organizacijske naloge Zveze borcev, pri katerih je sodelovanje aktivistov iz posameznih področij nujno potrebno.

P. R.

ZABELEŽENO DRAGE KALORIJE

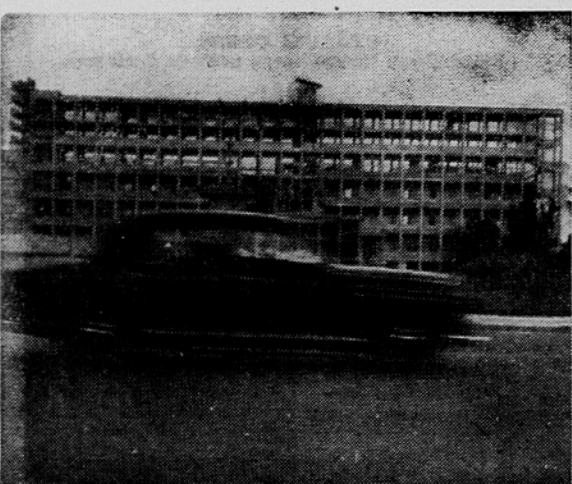
Za kubični meter bukovih drv odšteje v celjskem »Kurivu« 3.800 dinarjev, kar nedvomno ni malo. Potem še 150 dinarjev za žaganje ter nadaljnjih 300 dinarjev za dostavo — skupno 4.250 dinarjev.

Ob pogledu na kupček dostavljenih drv pa človeka močno pogreje. Zakaj? Prvič: kakovost bukovih drv nikakor ne ustreza odlični denarjem, potrošnik namreč plača 3.800 dinarjev za A — B kakovost, za kar je pri Gozdnem gospodarstvu cena 3.200 dinarjev; drugič: prevladujejo okroglice in češnje (odkupna cena za brezo je 3000 din). Tako mešanica prej ustreza III. vrsti drv, ki je tudi sorazmerno cenejša (pri GG 2.600 dinarjev).

Pri »Kurivu« sleer zatrjujejo, da ne morejo dobiti boljših drv, da je na trgu pač tak običaj ipd. S takim »občlenjem« je potrošnik upravičen nezadovoljen, saj mora sorazmerno slabša drva predeležo plačati.

MURSKA SOBOTA

Nedavno je odšla druga brigada na gradnjo ceste Lenart-Benedikt, ki šteje 90 brigadirjev in brigadirke, večinoma kmečke in delavske mladine. Na gradilišču bodo ostali do 5. oktobra.

Nasproti Stadiona v Bežigradu gradi okrajni ljudski odbor in okrajna Obrtna zbornica bodoči Center za vaje raznih strokov. Zgrajena bo predvidoma, če kajpak ne bo zmanjkalo sredstev, dograjena prihodnje jesen. V njej bo šola za vaje raznih strokov, torej ustanova, ki bo pripravljala na poklice prepotrebni obrtni nastanek, ki ga nekatere stroke tako zelo pogrešajo.

MARIBORSKI drobiž

V mestu se je spet oglasila stara pesem: zakaj ni več grozga oziroma zakaj ni cenejša? Sada je na tržnicah in v trgovinah dovolj in tudi domaća zgodnja grozdiča precej. Prodajalci pa ga le zasebni po precej visoki ceni. Trgovski podjetje je »Povrtnina« prodaja samo grozdiče iz Primorske in Maklone, po 140 din belo in po 100 din črno. Po tej ceni se ravna tudi zasebni prodajalec. Domače grozdiče pa bi bilo lahko cenejše, saj ga je mnogo in ga nekateri pridelovalci že ponujajo za odkup. Pri »Povrtnini« pravijo da ga bodo odkupovale samo zadrugi. Potrošniki pa želijo, da bi s čim manjšimi posredniškimi stroški prišli na mariborski trg.

Sejem viskov osnovnih sredstev, ki ga je odprlo 1. septembra na razpisu Mariborskega tedna podjetje »Jugokomercija«, obsega dnevno povprečno po 200 ljudi. Iskalci in kupci rabljenih strojev in vozil prihajajo tudi iz drugih republik. Dosele je bilo sklenjenih pogodb v vrednosti več deset milijonov din. Za nekatere manjše stroje in vozila se zanimajo celo zasebniki, večino prodajajo stroje pa so nakupili za družbene obrtne delavnice.

Koristno posvetovanje

Kranj, 14. sept. — Pred dnevi je bilo v Klubu gospodarstvenikov v Kranju posvetovanje vseh prijavljenec. Višje kadrovsko-socialne šole ter zastopnikov vseh večjih podjetij Slovenije. Posvetovanja so se poleg zastopnika Zavoda za izobraževanje kadrov in proučevanja organizacije dela v Kranju, udeležili še ostali zastopniki Zavodov, ki so vključeni v delo te šole.

Na posvetovanju je direktor Zavoda za izobraževanje kadrov in proučevanje organizacije dela predložil navzočim nov način šolanja, ki se bistveno razlikuje od ostalih šol. Med prijavljeni in zastopniki, ki jih je bilo 62, je bilo veliko zanimanje, saj se je že v letu 1960-61 prijavilo 40 slušateljev. Šola bo začela delati 19. septembra in bo trajala dve leti.

PROSENJAKOVCI

Zadnje nedeljo je v Prosenjakovcih gostovalo madžarsko gledališče iz Subotice z igrarji »Sreča na obroke« in »Milijarder« v narodnem jeziku. Obe igrari sta se ogledala veliko število ljudi madžarske narodnosti.

VČERAJ DANES JUTRI v Ljubljani

Rojstva

V torek se je v Mestni porodnišnici rodilo šest dečkov in štiri deklice, v kliniki za porodništvo in ginekologijo pa dva dečka in tri deklice.

(V. S.)

»Jurček« bo dobil novega velikega soseda

Številni ljubljani že več dni radovedno ogledujejo napravo, ki ob Titovi cesti poleg razstavila z velikim hrupom zabija v zemljo jeklene cevi. Na Zavodu za raziskavo materiala in konstrukcij smo izvedeli, da na tem mestu ekipa njihovega geotehničnega oddelka sondira teren. Omenjena dela so potrebna za raziskavo zemljin, naroči pa jih je Zavod za zgradbeno gradnjo. Na podlagi rezultatov teh raziskav bodo pričeli graditi poslopje Trgovinske zbornice LRS. Poslopje bo imelo štirinajst nadstropij, podstropje obliki in bo postavljeno pravokotno na Titovo cesto. Poleg poslopja bodo zgradili še nekaj manjših poslopij in paviljonov.

(M. Z.)

Menza ponovno odprta

Danes bo začela po tromesečnih počitnicah ponovno obratovati študentska menza v Akademskem kolegiju. Menza v lanskim poletnem letu je bila preuredila in uvedla samopostrežbo. Le-ta omogoča hitrejši prehod iz goščave in delno razbremenitev osebja. Vendar uprava kolegija ni ostala sama pri tem, v letošnjih počitnicah so bile in vse prostore v menzi preoblikovali v kuhinji pa na mestih nov kotel in grelec, ki bo omogočil, da bodo jedi stalno enakomerno tople. Med študenti se to menzo izredno veliko zanimanje. V upravo menzo, da bo imela menza ob začetku študijskega leta več kot 800 abonementov.

(M. Z.)

Novo knjige

Cankarjeva založba je v septembru izdala tri nova dela, in sicer »Govore in članke« Milhe Marinko, Kardeljevo delo »Socializem in vojna« ter zbirko novel Mihaila Šolohova »Sinja ptica«. Predvidevajo, da bo v kratkem izšla knjiga Mirana Jarca »Človek in noč«. To delo, ki ga je priredil Bojan Suh, obsega pesmi, prozo in drame. Izdali bodo tudi delo francoskega filozofa P. Alamberta: »Uvod v enciklopedijo« v prevodu Tarasa Kermamierja. V »Državni založbi« so pred pričetkom šolskega leta izdali še približno dvajset učbenikov. Razen tega je izšla tudi knjiga Sherwooda Andersona »Ubogi belec«, ki jo je prevedel Risto Jelačin. V kratkem bodo izšli še več zanimivih del in sicer najprej Dostojevskega »Bese«. To delo, ki ga je prevedel Janko Moder, bo topot prvič izšlo v celoti v slovensčini. Obsegalo bo namreč tudi tisto poglavje, ki prvotno v Rusiji ni bilo objavljeno. Razen te knjige bo izšel tudi topis Antona Zischke »Azilski divji zahod«. Knjiga je nastala ob vstopu v poplavljeni po Kitajski, Mongoliji in Tibetu ter jo je prevedel dr. Savnik. V zbirki večni sopotniki pa bo založba izdala Rilkejevo »Pesem o ljubezni in smrti« v prevodu Frana Albrehta.

(A. N.)

Nova trgovska hiša za Bežigradom

Te dni je začelo GP Tehnika s pripravljalnimi deli za novo poslopje »Lesnine« na prostoru med Titovo in vodovodno cesto poleg Tovarne dekorativnih tiskin. Poslopje, ki bo štirinadstropno, bo nekevrtna trgovska hiša »Lesnine«. V kletnih prostorih bodo delavnice za popravilo pohištva, v pritličju bodo prostori za manipulacijo, v drugem, tretjem in četrtem nadstropju pa skladišča pohištva. V prvem nadstropju bo podjetje uredilo sodobno prodajalno pohištva na drobno, ki bo obenem združena s stalno razstavo sodobnega pohištva in stanovanjske opreme Stavbo, ki jo gradi GP Tehnika investira trgovsko podjetje »Lesnine«, stroški zanj pa bodo znašali približno milijonov.

(M. Z.)

ZAKLJUČNA OCENA KOŠARKARSKEGA TURNIRJA V RIMU

Hitro in zanesljivo

Košarkarski turnir je imel na rimskih igrah posebno mesto. Noben drug ni bil tako številen, nikjer ni bilo toliko tekme in kar je najvažnejše, v Rimu so bili zbrani vsi najboljši med najboljšimi in zato ni bilo opaziti razlike med profesionalnimi in amaterskimi igralci. Težko bi bilo v kratkem povedati najbolj bistveno iz tega babilonskega vrveža najrazličnejših slogov igranja, nešteti razburiljivosti in dramatičnih trenutkov. Zato bo dovolj, če bi nam uspelo orisati le najbolj grobo podoba teh dogodkov, tisti osnovni prvi vtis, ki ga je menda dobil vsak obiskovalec in udeleženec.

Na prvem mestu v pričakovanjih, razgovorih pri blagajnah in sploh v košarkarskem okolju je bilo moštvo ZDA. Njihov nastop je bil od začetka uganka, ki pa se je tako hitro bistrila, kolikor smo videli ameriško moštvo. Njihova visoka vrednost je pravzaprav le drugo ime za enostavnost v vseh delitvah. Tako košarko, če jo gledaš, se ti zdi, da je najlažje igrati in to jo primerjaš z evropsko, moraš reči, da je neznansko komplicirana in da je pravi čudež, kako igralci v tistih mnogih okrasnih potezah pomislijo na pravi trenutek za met, skok ali kakršnokoli zaključno in važno akcijo. Američani, ki so imeli svojega najboljšega igralca v centru Lukašu, so igrali povsem brez vsakega pravila ali dogovora. Noben njihov napad ni bil podoben prejšnjemu, držali se niso nobenih načel z izjemo tega, da so po vsaki vrženi žogi skakali na koš z vsemi razpoložljivimi silami. Če je bilo to v obrambi, je potem običajno na pobudo Lukaša sledila bliskovita podaja in še hitrejši nasprotni napad. Sicer pa, ko tega ni bilo, je imel vsak igralec popolno pravico, da je napravil tisto, kar se mu je bilo zdelo prav. Razumljivo je torej, da je Robertson mnogo vodil žogo, lahko je nemudoma streljal ali uporabil kakšno drugo potezo iz košarkarskega repertoarja. Imel si občutek, da se je odvijalo vse pod košem. Ostalo je bilo manj važno, skoraj nepomembno. Slo je samo za

skok, čim višji, čim številnejši in po navadi uspešen. Če bi hoteli to izraziti bolj otipljivo, tedaj bi rekli, da je bila njihova igra iz 80 % skokov pod koš, 19 % nasprotnih napadov, vse drugo pa je bilo tako nepomembno za igro.

Čeprav nosilci bronaste medalje, so si brazilski igralci zasluzili naslov druge najboljši vrste na turnirju. Njihova igra je zelo podobna ameriški s to razliko, da so bili fizično nekoliko slabši, v igri pa bolj temperamentni z mnogimi trenutki, ki so nas navdušili s svojo duhovitostjo. Rusi so po stari navadi igrali na začetku najslabše da bi proti koncu turnirja prišli v formo in dokazali, da so izredno perspektivno moštvo.

Jugoslovanska reprezentanca, če jo ocenjujemo s takimi ali drugimi merili, je dosegla izreden uspeh. Pri opisu njene igre moramo vendar ločiti dve fazi, tisto kvalifikacijsko, ki je trajala vse do finala olimpijskega turnirja in drugo — zadnje tri tekme v veliki rimski palači športov. V prvi ne bi imelo pomena pričakovati več kot točke in zmago. Važno je bilo zadeti vsak

prosti met in realizirati najbolj zanesljive napade. Zato njena igra ni bila in ni mogla biti drugača kot nenehna živčna napetost, v kateri so se nasprotniki pokazali manj odporni. Na zadnjih treh tekmah pa smo videli, da je bil njen vzpon upravičen, saj je bilo čedalje več trenutkov, ki so nam prikazali napredno, hitro, mojstrsko košarko. Najboljši igralec je bil Korač. V vsakem, še tako kritičnem trenutku je bil neukrotljivo napaden.

Seveda je moral kdaj pa kdaj zato plačati davek za neopreznost in nepremišljenost. Vendar pa je bil skoraj z 200 kosi tista gibalna sila, brez katere ne bi prišli niti do Rima. Ko že govorimo o velikem uspehu nekega moštva, ne moremo prezreti odlik tudi ostalih igralcev. Bolj ali manj so vsi zadovoljili, med njimi pa zaablesteli večkrat Djurić, Daneu in Nikolić. Najvažnejše je, da je naše moštvo prebrlo led, se uvrstilo med najboljše evropske reprezentance in ima izredno možnost, da se za dolgo let postavi na čelo jakostne lestvice evropske košarke. Prav gotovo smo občutili pomankanje višine in potrebne sproščenosti v igri, kar ni težko odpraviti.

Če bi hoteli določiti mesto med vsemi našimi športniki na olimpiadi, bi morali košarkarje uvrstiti takoj za nogometaši. Njihov kapital je bil na začetku enak ničli, na koncu turnirja pa celo večji od tistega, ki ga imajo naši nosilci zlate medalje.

Inž. B. Kristančič

PO PRVIH ROKOMETNIH TEKMAH V JESENSKI SEZONI

Rudar najmočnejši?

Tekmovalna mrzlica je zajela rokometarje in njihove ljubitelje širom po Sloveniji. Za nedeljsko drugo kolo republiške lige je pri

moških prineslo zanimive borbe in tudi presenečenja. Posebnost letošnjega tekmovalnega je, da se je zreb poigral z razporedom tekem tako, da so se že po dveh kolen ekipa razvile na lestevici v skupini, ki bodo vodile borbo za najvišja oziroma za najslabša mesta, v vodni skupini so Rudar, Odred in Krim, ki so že po drugem zavrtilju ostali verjetno edini kandidati za prvi naslov. Vsi trije so zmagali z visokimi izidi. Tudi igra, ki so jo pokazali, je boljše od igre ostalih ekip. Najbolje nedvomno igrajo Trboveljani, ki so v zares odpravljeni in formi in imajo veliko možnosti, da postanejo vsa jesenska prvak. Dobri so tudi Krimovci, vendar je njihov uspeh preveč odvisen od obeh vratarjev, ki vseh šest tekem niso bili v igri, kar je prav zavidljiva številka. Najbolje so se odrezali Ljubljanci, saj je v njihovem okraju tekmovalo več sto ekip. Pri ženskah sta med znane že obe ekipe, ki sta srečali v republiški finalu 2. oktobra (Drava in Svoboda), pri moških pa bodo 21. septembra igrali še polfinale, in sicer v Trbovljah Rudar z Odredom in v Kranju Mladost s Slovanom.

Pflander v Mariboru

Pred dnevi je dokončno prevzel vadbo nogometašev »Maribor« bivši trener beogradskega Radniškega Pflander. Razen tega sta pristopila v Maribor še Beograščanin Backović in Beti, ki bosta imela že v III. kolu SCL pravo nastopa. Modro-belim se ponujajo razena tega se številni drugi igralci. Čeprav bi se »Maribor« rajši okrepil z nogometaši bivšega Branika, toda do sporazuma ni prišlo. »Maribor« letos resno računa na I. mesto v SCL in upa, da bo v kvalifikacijah za II. ligo imel več sreče kot njegov bivši konkurent Branik.

KVALIFIKACIJSKI SAHOVSKI TURNIR

Vodi Janošević

Skopje, 14. sept. v IV. kolu zveznega kvalifikacijskega sahovskega turnirja so bili doseženi naslednji rezultati: Kržišnik — Cuderman remi, Tomović — Kozomara remi, Marović — Djurović 0:1, Panov — Krstev 0:1, Jović — Janošević 0:1. Deže je bil prost, Ostalje partije IV. kola so bile prekinjene. Po tem kolu vodi Janošević z 2,5 točke.

SVETOVNO SAHOVSKO DOŽIVETJE V PIRANU

Portorož, 14. sept. Morda za nikogar ni šah tako dragoceno sredstvo in pripomoček mednarodnega sodelovanja in prijateljstva, kakor je prav za globo ljudi vseh jezikov, narodov, držav in kontinentov. Ob sahovnicah in lesenih vojski se čudovito sklepa človeško prijateljstvo in v takem občutju je danes dopolnjeval potekal sprejem, ki ga je za predstavnike Svetovne federacije gluhih, sahovske mojstre ter organizatorje turnirja za svetovno prvenstvo gluhih priredil predsednik piranske komune Davorin Ferligoj v občinski sejni dvorani v Piranu. Tako nepozabnega mednarodnega srečanja človek zlepa ne doživi, tako spontanega, iskrenega, brez slehernih predsodkov. Besede, želje in darila, ki so si jih izmenjali predstavniki piranske občine in občinskega komiteja ZKS ter gluhi sahovski mojstri iz 10 držav, so bila kakor trdna vez, ob kateri so gluhi z očmi in krutimi nogami, da se bodo vedno radi vračali v ta čudovito lepi del Jugoslavije. Preprosto povedano, ta nema govorna mednarodnega gluhega sveta, kot jo v teh dneh tako pristno doživljamo ob naši obali, ima čudovit posluš za resnično prijateljstvo vsega sveta!

Snodi so na turnirju odigrali predzadnje kolo. V glavnem so posamezna srečanja dala pričakovane rezultate. Dr. Schwabensky je z lepo igro v 23. potezi premagal Zaka. Aubert je Walterja, ki je sicer imel v poziciji močno pobudo in celo napad, presenetil z nasprotnim napadom in zmagal v 44. potezi. Lulčeva tudi Pötsch ni mogel zaustaviti. V igri s tremi skakali je Lulčev z lepo in neredno igro v 15. potezi končno presenetil v celotno kolo. Za junaka dneva se je v tem kolu postavil Nielsen, ki je v angle-

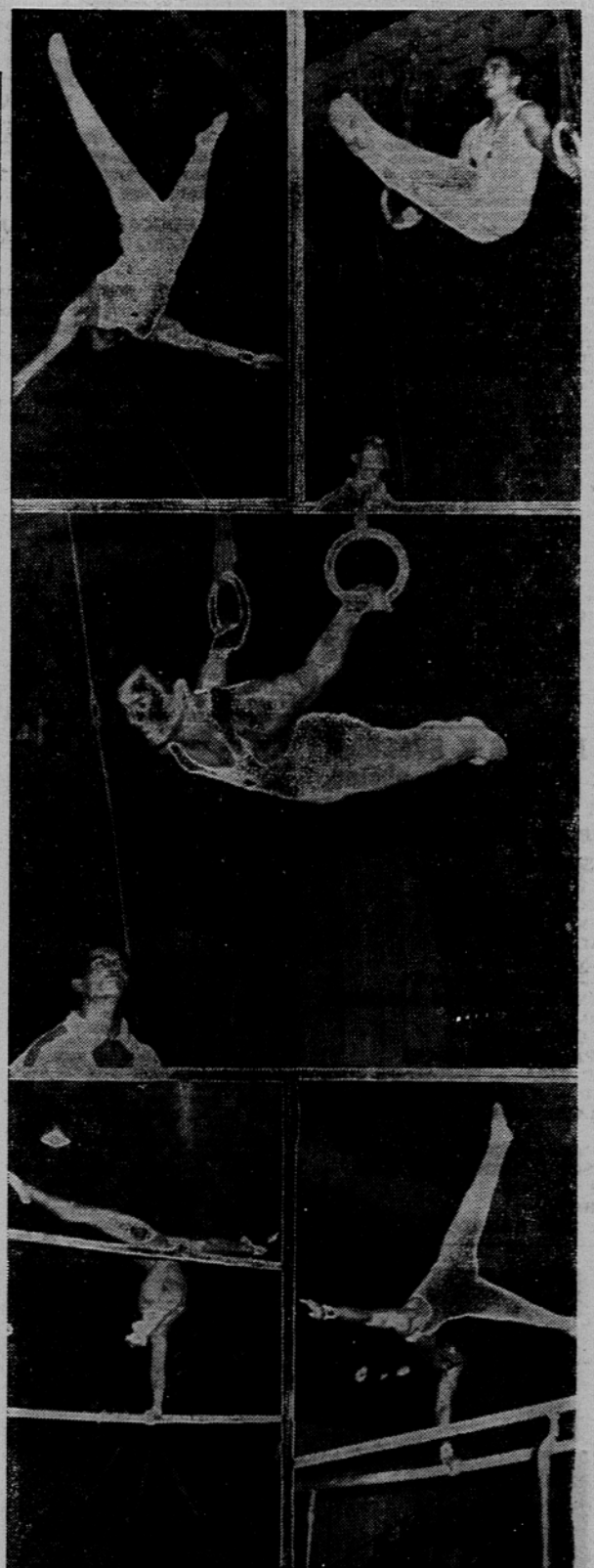
Svetovno rokometno prvenstvo

Zürich, 14. sept. — Svetovno rokometno prvenstvo za moške bo prihodnje leto od 1.-12. marca v Zahodni Nemčiji. Prijavitelj je 20 držav, med njimi tudi Jugoslavija. Finalne tekme bodo v Dortmundu, kvalifikacijska srečanja pa po raznih zahodnonemških mestih.

DUNAJ — Na avtomobilskih dirkah za »Veliko alpsko nagrado Avstrije« se je smirno pomerilo 40-letni zahodnonemški vozač Walter Haedeler.

Zagreb — V prijateljskem bokarskem srečanju je reprezentanca Hrvaške premagala slovenske bokarje 1:7.

Dubrovnik — Na plavalnem letingu, na katerem so razen Jugoslovancev nastopili tudi japonski olimpijci, je Hida Zader postavil nov jugoslovanski rekord na 200 m prostem s 2:28 min. V vaterpolskem srečanju so igralci domačega Juga premagali japonsko reprezentanco 5:2 (3:1).

Nastop japonskih telovadecv in telovad na Gospodarskem razstavišču je bil zares nepozabno doživetje. Ob vsaki vaji je bilo opaziti, da gostje niso zaman osvojili zlate kolajne v ekipni razstavitvi na olimpijskih igrah v Rimu, pa tudi njihove telovadce so pokazale več sijajnih vaj. Gostje so se izkazali zlasti v parterju in na drogu, kjer sta se posebej blestela olimpijska zmagovalca na teh orodjih Alhara in Ono. Polna dvorana Gospodarskega razstavišča je goste zasla z zasluženim aplavzom. Naši posnetki kažejo najboljše japonske telovadce in telovadke med nastopom.

(Foto: S. Busić)

KOMPAS obvešča

VELESEJEM V ZAGREBU
Od 19. septembra dalje organiziramo vsak dan POSEBNE VLAKE ZA SOLSKO MLADINO V ZAGREBU. Odstoj iz Ljubljane ob 6.30 – povratek ob 20. uri.
Informacije v poslovalnici v Ljubljani, ki sprejema tudi prijave posameznih šol.

Z AVTOBUSOM
PO SRBIJI IN MAKEDONIJI
Desetdnevni avtobusni izlet od 19. do 29. septembra. Tridnevno bivanje na OHRIDU in ogled številnih kulturno-zgodovinskih spomenikov, ki krasijo Srbijo, Kosmet in Makedonijo.
Prijave sprejemajo vse poslovilnice.

JAZZ FESTIVAL NA BLEDU
V času L. jugoslovanskega jazz festivala na BLEDU prijemamo od 15. do vključno 18. septembra VSAKODNEVNE AVTOBUSNE IZLETE NA BLEDO. Odstoj iz Ljubljane ob 19. uri, iz Kranja ob 19.30. povratek z BLEDA ob 23. uri. Prijave sprejemata poslovalnici v Ljubljani in Kranju.

V poslovalnici v Ljubljani je tudi predprodaja vstopnic za vse prireditve v okviru L. jugoslovanskega jazz festivala na Bledu. Zaradi velikega zanimanja pripravljamo pravčasen nakup vstopnic.

MARIBOR

KINO
UNION: amer. cinem. film PODAJ ROKO HUDICU.
PARTIZAN: amer. cin. film PREPOVEDAN PLANET.
UDARNIK: amer. film -PESEK TWO JIMEA.

OB REORGANIZACIJI IN UVAJANJU SODOBNIH TEHNIČNIH SREDSTEV NA NAŠIH ŽELEZNICAH VABI

Železniško transportno podjetje v Ljubljani

k sodelovanju strokovnjake raznih strok, in sicer v železniških centrih LJUBLJANA, MARIBOR, POSTOJNA, NOVA GORICA, NOVO MESTO, CELJE, DIVAČA IN PULA. V teh mestih so potrebni:

INŽENIRJI STROJNE STROKE
INŽENIRJI ELEKTROTEHNIŠKE STROKE ZA
SIBKI IN JAKI TOK
INŽENIRJI GRADBENE STROKE
EKONOMISTI
PRAVNIKI

V LJUBLJANI, MARIBORU, DIVAČI IN NOVEM MESTU PA ŠE:

STROJNI MEHANIKI
KVALIFICIRANI ŠOFERJI ZA ŽELEZNIŠKO
MOTORNO VLEKO
KVALIFICIRANI KLJUČAVNICARJI

Osebnih dohodkov po pravilniku o razdelitvi sredstev za osebne dohodke po delu.

Stanovanja za visokokvalificirane kadre bodo interesom zagotovljena do konca leta 1961.

Prosimo vas, da pošljete ponudbe Personalni službi uprave železniškega transportnega podjetja, Ljubljana, Ulica Moše Pijade št. 39.

ŽELEZNIŠKO TRANSPORTNO PODJETJE LJUBLJANA 8269

Železniško transportno podjetje v Ljubljani

RAZPISUJE PO SKLEPU V. SEJE UPRAVNEGA ODBORA Z DNE 26. AVGUSTA 1960

NATEČAJ

za proučitev najprimernejšega načina oblikovanja transportnih dohodkov pri železniških transportnih podjetjih in njihovih transportnih obratih

I. OSNOVE POSLOVANJA

Železniška transportna podjetja v glavnem samostojna opravljajo prevozne naloge na svojem področju, so pa preko vznožnega reda, predpisanih razpisnih tarif in predpisov o skupni uporabi vseh tovornih voz mreže, povezane v skladen prevoz na mreži JZ.

Njihovi transportni dohodki se oblikujejo na podlagi enotnih tarif za vso mrežo, ki sicer načeloma v celoti pokrivajo stroške prevoza mreže, niso pa trenutno niti ekonomske za mrežo, še manj pa ustrezajo prevoznim stroškom posameznega področja oziroma prog in to niti za posamezne prevoze niti v povprečju.

Zaradi tega se centralno ugotavljajo skupni tarifni dohodki mreže, ki se nato delijo na železniška transportna podjetja v razmerjih, ki so določena vnaprej.

Ta način ne daje posameznim podjetjem in njihovim transportnim obratom možnosti sprotnega spremljanja njihovih dohodkov, jemlje jim vso komercialno svobodo, duši njihovo gospodarsko iniciativno in jim onemogoča uvajanje naprednejših načinov nagajevanja za delo.

II. ORGANIZACIJA ŽELEZNIŠKEGA TRANSPORTNEGA PODJETJA IN NJEGOVH OBRATOV

Uveljavitev načela, da se rešujejo problemi na ravni, kjer nastajajo, je omogočila prenos znatnega dela funkcij in nalog od višjih organizacijskih enot na nižje, s čimer so dobili njihovi organi delavskega samoupravljanja svojo pravo vsebino. Iz te osamosvojitve nižjih organizacijskih enot so nastale v transportnem obratu sekcija za vleko, sekcija za vzdrževanje prog, sekcija za vzdrževanje signalno-varnostnih naprav in TT linij ter prometne sekcije in dobile v njem tisto mesto, ki jim po njihovi funkciji v organizaciji prevoza na njegovem področju pripada. Poslovanje teh enot je postajalo na osnovi gospodarskega računa in medsebojnega obračunavanja izvršenih storitev. Namesto statusa obrata s samostojnim računom bi transportni obrat lahko imel tudi status samostojnega podjetja, sekcije pa status obratov z internim računom.

Cene storitev sekcij vključujejo stroške posameznih storitev in del čistega dohodka obrata, izhajajo torej iz cene posameznih vrst prevoza na posameznih progah oziroma odsekih prog pri določeni rentabilnosti njihovega obratovanja.

Cene storitev namenskih obratov s samostojnim obračunom so formirane po polni strukturi cene in je njihova višina odvisna od cene prevoza in rentabilnosti posameznih prog ali odsekov prog oziroma nasprotno, celo vplivajo na rentabilnost prevoznih storitev.

S tem se je menjal tudi značaj samega železniškega transportnega podjetja, ki z vključevanjem namenskih obratov s samostojnim obračunom dejansko, ne pa še formalno vse bolj prehaja v skupnost podjetij.

III. POGOJI, KI JIM MORA USTREZATI NAČIN OBLIKOVANJA TRANSPORTNIH DOHODKOV PODJETIJ IN OBRATOV

Zaradi gornjih razlogov je potrebno uvesti tak način oblikovanja transportnih dohodkov podjetij in obratov, ki bo ustrezal naslednjim pogojem:

1. da bo omogočal sprotno spremljanje gibanja njihovih dohodkov;
2. da bo stimuliral podjetja in obrate za kvalitativno (sortiment) in kvantitativno povečanje količine tovora in potnikov;
3. da jih bo stimuliral za znižanje stroškov obratovanja, predvsem z izboljšanjem njegove kvalitete in

bodo v obsejnih naseljih v Avšje in Ukanje na Kambojskem specialni ceni. Pri takih delih pa sodelujejo povsod volivci in člani Socialistične zveze. Končni izračuni posameznih del kažejo, da so pri elektrifikaciji in pri graditvi vodovodov ter cest oporili člani Socialistične zveze od 60 do 70 odstotkov vseh del s prostovoljnimi delom. S tem so pridobili komuri precej sredstev, ki bi jih sicer porabili v te namene.

Anhovska tovarna je lani dogradila v Desklah vzoren kulturni dom, ki je postal živo žarišče kulturnega in zabavnega življenja. Občinski ljudski odbor pa si za rešitev trenutno najbolj perečega problema, ki se odraža v pomanjkanju šolskih prostorov, prizadeva že v tem letu začeti z gradnjo novih šolskih poslopj v Kanalu in Desklah. Načrti in sredstva za to že imajo.

Gradbena dejavnost je bila sicer zadnja leta v kanalski občini nekoliko manjša, kakor morda kaže drugje. Toda z vedno večjimi seji potrebami po stanovanju se je v tem letu močno razbujala zlasti individualna gradnja stanovanjskih hiš. To pa posebno po sprejetju pobudnega sklepa delavskega sveta anhovske cementarne, ki bo članom kolektiva, ki žele sami graditi hišice, prispevala iz posebnih skladov. V okviru nedavno ustanovljene stanovanjske skupnosti v Anhovem, ki že razmišlja o postavitvi potrebnih uslužnostnih servisov, manjkajočih trgovin in obratov za družbeno prehrano pa bo delovala tudi stanovanjska zadruža. Na področju občine grade trenutno 38 novih stanovanj in če se bo gradnja nadaljevala s sedanjim tempom, pričakujejo, da bo v nekaj letih stanovanjska stiska znatno omiljena.

Na Levpi bodo te dni odprli novo zgradbo, kjer bo imela tamkajšnja zadruga razen sedeža tudi skladišče za odpadke, vsačani pa se bodo v primerih prostorih te zgradbe tudi sestajali in razvijali kulturno in politično delo. Tako zgradbo bodo zgradili tudi na Ligu, medtem ko je v Kanalu že skoraj pod streho.

Razen vseh teh novosti, ki spremljajo letošnji občinski praznik Kanala nam navedemo še perspektive novega obrtno-kovinskega podjetja »Zica«, ki ima sicer trenutne težave z dobavo strojev za izdelavo žičnih predmetov za široko potrošnjo ter opreme za samopostrežne trgovine. Vendar, ko se bo podjetje razširilo in osamosvojilo, bo zaposljevalo okrog 150 ljudi in bo edino te vrste v Sloveniji.

Nedvomno, da s tem našim obiskom v kanalski občini ob tem njenem prazniku nismo mogli zaželeddi vsega napredka, ki so ga dosegli tukajšnji ljudje vsa povojna leta. Prepričani smo, da bi moral biti ta naš sestavek obširnejši, če bi hoteli navesti vse značilnosti, ki spremljajo letošnji 15. september. Vendar upamo, da si bodo bralci tudi iz tega skromnega sestavka ustvarili vsaj približno

Ob letošnjem 15. septembru v kanalski občini S potrjeno zrelostjo v nove delovne uspehe

Dela pri vodovodih so opravljali prebivalci tudi prostovoljno. (Foto: V. Bavdaž, Kanal)

Dne 15. septembra pred trinajstimi leti je bil večji del krajev na Primorskem, po zamagi nad fašizmom in ureditvi začasnih mirovnih pogojev, končno priključen svoji domovini. Praznično vzdušje, ki je trajalo več dni in ki je spontano izražalo najsvežja hotenja tujakinskega prebivalstva, bo ostalo še dolgo v spominu. Za te kraje se je začela nova zgodovina in z njo tudi nova, človeka vrednejša življenje. Prebivalci občine Kanal so že kmalu zatem proglasili ta dan za svoj praznik. Kolektiv anhovske tovarne cementa in salonita pa je izbral ta datum za ime svoje tovarne in ga poslej vsako leto praznuje v znamenju vse večjih delovnih uspehov.

Ob tej priložnosti smo obiskali Kanal. Anhovo in nekatere kraje v kanalski občini in se zanimali za značilnosti, ki spremljajo letošnje praznovanje 15. septembra.

Pot nas je, razumljivo, najprej vodila v tovarno dneva. V našem listu smo sicer nedavno že poročali, da izvajajo v »15. septembur« pravkar popolno rekonstrukcijo proizvodnih naprav. Ne bo pa odveč, če še pomenimo, da je prva etapa te rekonstrukcije tekorekčje že mimo. Dobrešen del novih objektov in naprav že služi svojemu namenu. Do konca leta bodo dali v pogon še drobilec laporda, nov parni kotel in avtoklave, postavili novo nakladalno rampo ter odprli sodoben kemični laboratorij. Obnova tovarne je v polnem razmahu. Zastaja v proizvodnji zaradi tega še ni bilo. Visoka delovna storilnost in postopno osvajanje tehnoloških izboljšav sta celo pripomogli, da so proizvodnjo cementa in salonitnih izdelkov v celni s preteklim letom v osmih mesecih letos povečali za več kot tretjino, ob skoraj neznatnem povečanju števila zaposlenih (okrog 80, to je cca ena šestina). Tako so dosegli realizirani letni plan pri cementu za 82,16 in pri salonitu za 71,19 %.

Za kolektiv anhovske tovarne, kakor je povedal njen tajnik Josko Rigler, pomeni to leto leto velikih preiskovanj lastnih moči in zrelosti. Strinjajo se, vendar s pripombo, da je kolektiv odlično opravil svoj zrelostni izpit in da že smelo hiti naproti novim delovnim zmagam. Ta zrelost je z njo najbolj razvidna iz razmerje razdelitve dohodka: 48 proti 52 odstotkom v korist skladov za rekonstrukcijo in splošne osvajanje ne ter za potrebe družbenega standarda.

Kanalska občina je pretežno

OB 13. OBLETNICI PRIKLJUČITVE K SVOBODNI DOMOVINI, ki je obenem praznik naše občine, čestitamo za praznik 15. septembra vsem ljudem naše občine z željo, da bi pri nadaljnjem delu dosegali še večje uspehe:

OBČINSKI Ljudski ODBOR — KANAL OB SOČI
OBČINSKI KOMITE ZKS — KANAL OB SOČI
OBČINSKI ODBOR SZDL — KANAL OB SOČI
OBČINSKI ODBOR ZB — KANAL OB SOČI
OBČINSKI KOMITE LMS — KANAL OB SOČI
OBČINSKI SINDIKALNI SVET — KANAL OB SOČI
UPRAVA IN KOLEKTIV TOVARNE CEMENTA IN SALONITA »15. SEPTEMBER« — ANHOVO
KMETIJSKA ZADRUGA — KANAL OB SOČI
KMETIJSKA ZADRUGA — LEVPA NAD KANALOM
OBRTNO KOVINSKO PODJETJE »ZICA« — KANAL OB SOČI
OBRTNO GRADBENO PODJETJE — KANAL OB SOČI
GOSTINSKO PODJETJE »RESTAVRACIJA SOČA« — KANAL OB SOČI
TRGOVSKO PODJETJE »DAJ-DAM« — ANHOVO
SLOVENIJA SADIJE — SKLADIŠČE — KANAL OB SOČI
GOSTILNA »ZIMICE« — DESKLE
GOSTILNA »PRI JUGU« — ANHOVO
GOSTILNA »JELKA« — LEVPA NAD KANALOM

hrbovita in bi bila brez anhovske tovarne verjetno ne med najbolj aktivnimi v Sloveniji. Njen preostali družbeni bruto proizvod bi bil v tem primeru nekaj nad milijardo dinarjev letno. Z realizacijo tovarne pa bo letos skupaj njegova vrednost okrog sedem milijard dinarjev ali skoraj trikrat več kakor je bila leta 1955. Narodni dohodek na prebivalca je zadnja leta višje narasel. Medtem, ko je bil leta 1956, 165.000 dinarjev, bo po dosedanjih dosednjih letos že 285.000 dinarjev, a prihodnje leto 338.000 dinarjev na prebivalca. To je znatno iznad republiškega povprečja. Zdi se nam, da k temu ni potrebna nobena posebna razlaga.

Zato se ne čudimo, da sleherni uspeh v anhovski cementarni budno spremlja vsak občan. Tovarna in Komuna sodelujeta na vseh področjih. Naj navedemo samo primer obnove štiri kilometre dolge ceste iz Plav v Anhovo, za kar je poleg občine in Soških elektrarn pretirno prispevala anhovska tovarna.

Sprito vsega, tega tudi ni bil neoprijatljiv odgovor predsednika kanalske občine Janka Kralja,

Anhovska tovarna cementa in salonita ima v Izoli svoj počitniški dom. Lani je v njem preživel svoj dopust lepo število članov kolektiva, saj je imel dom 2500 nočnic, letos pa že 4200. Tudi to je odraz skrbi za delovnega človeka. Na sliki vz-pred domom. (Foto: J. Rigler)

Značilen motiv iz Kanala — Soča je tudi priljubljeno kopališče. (Foto: V. Bavdaž, Kanal)

njim tempom, pričakujejo, da bo v nekaj letih stanovanjska stiska znatno omiljena.

Na Levpi bodo te dni odprli novo zgradbo, kjer bo imela tamkajšnja zadruga razen sedeža tudi skladišče za odpadke, vsačani pa se bodo v primerih prostorih te zgradbe tudi sestajali in razvijali kulturno in politično delo. Tako zgradbo bodo zgradili tudi na Ligu, medtem ko je v Kanalu že skoraj pod streho.

Razen vseh teh novosti, ki spremljajo letošnji občinski praznik Kanala nam navedemo še perspektive novega obrtno-kovinskega podjetja »Zica«, ki ima sicer trenutne težave z dobavo strojev za izdelavo žičnih predmetov za široko potrošnjo ter opreme za samopostrežne trgovine. Vendar, ko se bo podjetje razširilo in osamosvojilo, bo zaposljevalo okrog 150 ljudi in bo edino te vrste v Sloveniji.

Nedvomno, da s tem našim obiskom v kanalski občini ob tem njenem prazniku nismo mogli zaželeddi vsega napredka, ki so ga dosegli tukajšnji ljudje vsa povojna leta. Prepričani smo, da bi moral biti ta naš sestavek obširnejši, če bi hoteli navesti vse značilnosti, ki spremljajo letošnji 15. september. Vendar upamo, da si bodo bralci tudi iz tega skromnega sestavka ustvarili vsaj približno

s prihranki na materialu in času vse do mest njihovega nastajanja;

4. da bo v skladu z njihovo organizacijsko strukturo in njenim namenom;

5. da bo omogočal ugotavljanje rentabilnosti obratovanja posameznih prog oziroma odsekov prog;

6. da bo omogočal porazdelitev dohodka posameznih transportnih obratov oziroma eventualnih bodočih železniških transportnih podjetij, na sekcije ali bodoče obrate po ekonomskih načelih;

7. da bo pri normalnem obsegu poslovanja omogočal transportnim obratom tudi normalen razvoj kot ga načela naše ekonomske politike zagotavljajo podjetjem ostalih gospodarskih panog.

IV. POGOJI NATEČAJA

1. Izhodišče rešitvi postavljenega problema so lahko pri upoštevanju pogojev pod III, bodisi za celotno mrežo JZ ali posameznih podjetij enotne tarife, bodisi tarife, pri katerih je načelo njihove enotnosti opušeno.

2. V razpravi mora biti nakazana problematika odvisnosti tarif od vrednosti prevoznega blaga oziroma od kupne moči prebivalstva, posebno pa od stroškov prevoza.

3. Za izhodišče rešitvi postavljenega problema izbran sistem tarif mora biti obdelan glede odvisnosti tarif od gospodarskih pogojev posameznih področij oziroma glede njihovega vpliva na gospodarstvo posameznih področij in na celotno gospodarstvo FLRJ, posebno še z ozirom na konkurenco med posameznimi vrstami transporta.

4. Proučiti je smotnost nadaljnjega obstoja posebnih pogojev, v katerih posluje JZ (Obveznost obratovanja, javnost tarif, njihova stalnost, obveznost prevoza).

5. Za predloženo rešitev je prikazati metodo obračuna med podjetji oziroma obrati in izdelati ekonomsko obrazložitev, tako za del mehanografske kot tudi za del obdelave podatkov na običajen način.

V.

1. Zaželeno je sodelovanje čim širšega kroga strokovnjakov s področja ekonomike poslovanja podjetij.

2. Za predloženo rešitev izdelane elaborate pošljite pod šifro s priloženo zapečatenim kuverto s polnim naslovom do 31. marca 1961 na naslov: Železniško transportno podjetje, gospodarski sektor, Ljubljana, Moše Pijade 39.

3. Razpisane nagrade so:

prva	1.000.000 din,
druga	700.000 din,
tretja	500.000 din.

Nenagradene razprave in eventualno v nakup ponujeni elaborati se lahko odkupijo, vendar cena ne more biti višja od razpisanih nagrad.

4. Ocenjevalno komisijo sestavljajo: predsednik komisije: ing. Metod Dular, prof. Univerze v Ljubljani; člani komisije: dr. Simun Babič, prof. Univerze v Zagrebu, dr. Stevo Kukulica, prof. Univerze v Beogradu, Oprešnik Miloš, dipl. ekonomist, Ljubljana, Marinič Stane, dipl. ekonomist, Ljubljana, dr. Vojislav Kolarič, GDJŽ Beograd, ing. Miroslav Lah, ZTP Ljubljana, ing. Alfonz Dobovišek, ZTP Ljubljana, Miha Podberšek, ZTP Ljubljana.

5. Za materialne izdatke se povrne predlagateljem elaboratov, ki sicer odgovarjajo razpisanim pogojem, niso pa bili odkupljeni oziroma nagradi. 50.000 lin. Ljubljana, 10. septembra 1960.

UPRAVNI ODBOR

Železniškega transportnega podjetja Ljubljana.

Za občinski praznik 15. september v občini Kanal prireja

pripravljalni odbor praznovanja z naslednjim programom:

11. 9. 1960 ob 9. uri šahovski turnir za prehodni pokal (igrata Kanal — Ajdovščina v restavraciji »Soča«, Kanal).
- Ob 10. uri odbojarska tekma na igrišču v Kanalu (igrata Kanal — Kamnik).
- Ob 14. uri otvoritev balnišča pri železniški postaji v Kanalu (igrata Kanal — Anhovo).
- Ob 15. uri streljanje z zračno puško (ekipi Kanal — Anhovo).
13. 9. 1960 ob 10. uri matineja »Palčki« v kulturnem domu v Desklah za solo Most na Soči.
15. 9. 1960 ob 11. uri matineja »Palčki« v kulturnem domu v Desklah za osmo solo občine Kanal.
- Ob 14. uri vlečenje vrvi na igrišču v Rodežu (obrazi cementarne Anhovo).
- Ob 16.30 uri nogometna tekma na igrišču v Rodežu (igrata Anhovo — Tolmin).
- Ob 19. uri koncert na trgu v Kanalu (izvajala godba na pihale tovarne Anhovo).
- Ob 20. uri »Pokaži, kaj zna!« v kino-dvorani Kanal.
17. 9. 1960 ob 20. uri predstava »Dnevnik Ane Frank« v kulturnem domu v Desklah (igra Tržaško gledališče).
18. 9. 1960 ob 9. uri slavnostna seja občinskega ljudskega odbora in delavskega sveta tovarne Anhovo.

Pripravljalni odbor

Ta prostor smo odstopili občini Kanal

Ali bo Sahara spel plodna?

Ni izključeno, da ne bi Sahara ali vsaj njen del spet postal plodno zemljišče. Tako pravi alžirski strokovnjak za vodno gospodarstvo dr. Georges Drouhin v študiji, ki jo je pred kratkim predložil mednarodni konfederaciji za sušna območja.

Alžirski strokovnjak trdi, da so zanesljive ugotovitve, da je v najbolj suhem delu Sahare pod kamenjem in peskom plodna zemlja, in sicer na taki površini, ki ustreza velikosti britanskih otokov. Pred 5000 ali 7000 leti je bilo isto plodno zemljišče poraščeno s sredozemskim rastlinjem. Površina je bila tanka plast grozja pred vetrovi. Zaradi takih razmer je mogoče, da bi to območje lahko spet postalo plodno.

Znanstvenik meni, da bi z mednarodnim sodelovanjem Sahara lahko spremenili v plodno zemljo. Potencialno plodni deli pušave se raztezajo od južnega dela Alžirije do Libije, morebiti pa celo do gornjega Egipta.

LUCIE
RAUZIER
FONTAYNE

VELIKO
POSILANSTVO

RIŠE
DRAGO
STRMEC

43. — Ni se bal zama: kmalu so se prikazali Dupeyronovi. In komaj je bil ples pri kraju, jo je Pavel odvedel nazaj, sam pa se je podviral k mizi, ki so jo medtem zasedli Lyončani. Že od daleč so ga vabili in celo Janka so blagohotno sprejeli medse. Karolina se je bleščala kot kakšna filmska zvezda in venomer se je glasno smejala.

44. — Janka pogovor ni zanimal, rajši je opazoval praznični vrvež okrog sebe. Nenadoma pa je prisluhnil. Dupeyron je vneto dopovedoval Pavlu: »Čemu živite in se učite v tem zrakotju?... Videl sem vaše delo, vi ste mojster, pravcati umetnik. Zakaj ne greste v svet? V velikem mestu bi lahko šele razvili svoj talent in se hitro uveljavili!«

45. — Tudi Karolina je podpirala očeta, z besedami in s pogledi. Dupeyron pa mu je pihal na dušo: »Zakaj ne pridete na primer v Lyon? Tam imam precej besede, lahko bi vam pomagal... Če si kdaj premislite — nate, tu je moja vizitka, moj naslov, poiščite me!« Pavel je papir molče spravljal v žep. Janku pa se je zdelo vse to besedičenje prav neprijetno.

Dišava v volovskem rogu...

Stari kirurški in drugi instrumenti, zdravila in knjige v zbirki tržiškega lekarnarja

Podoba iz davnih dni, ko je človekovo obzorje segalo komaj do tretjega hriba: okoli bolnika se je vrtil vrt, ki je s čarobno besedo in z dimom izganjal hudobca, ali pa je skušal bolezen kako drugače zagovoriti. Seveda tudi ni manjkalo čudodelnih maž. Valvasor piše med drugim, da so ljudje po več mesecev krmili kače s pšeničnimi otrobi, potem pa so jih razrezane sušili v peti in jih mletli v čarobni prah. O čistih časih, ko je namerjala znanost, ki jo zdaj na splošno označujemo kot farmacijo, še negotove, otroške korake v svet, pripovedujejo knjige, škatlice z mazili in druge lekarniške reči, zajete v presenetljivo pestri zbirki tržiškega lekarnarja, čigar zbiralsko vneto in zavestno naj vsaj v grobem prikaže krajiš sestavek.

Omar, škatlice, majoliki, instrumenti in nenavadno oblikovani predmeti prepolni soba v vili pokojnega lekarnarja Lavičke v Strahinju pri

Zbiralčeva življenjska pot

Magister Bohuslav Lavička se je rodil v Chrudimu na Češkem. Študiral je na Karlovi univerzi v Pragi, potem pa je nekaj časa delal v domačem Chrudimu. Želja po znanju ga je peljala v svet. Kot lekarnar je delal v Švici, potem v Innsbrucku in Meranu. Vrnil se je na Češko, nato ga je zanesla pot v Klanjec na Hrvaškem. Po več selitvah je prišel v Idrijo in kasneje na Vrhniko, pristal pa je v Trzinu. Zanimal se je zlasti za zgodovino farmacije. V švicarskem Bernu je dobil v roke prvo staro lekarniško majoliko, temelj svoje kasnejše zbirke, ki se je množila iz leta v leto in se je v njej nabralo tudi več kot 200 starih strokovnih knjig.

Zbiralno delo je moral prekiniti v začetku druge svetovne vojne, ko mu je okupator zaprl sina, ki ga je čez čas sicer izpustil, vendar ga je zaradi sodelovanja v NOB še nadalje preganjal.

V začetku julija 1942 so borci za svobodo kaznovali nemškega župana iz vasi Kovor pri Trzinu. Nemci so zato ustrelili v Kovorju deset talcev, med njimi tudi Bohuslava Lavička, ki so ga iz lekarne odpeljali v Kovor, druge talce pa so vzeli v Begunjah.

Ko je Lavička čakal v Kovorju na smrt, so okupatorji že začeli v njegovi vili nalagati zbirko, da bi jo odpeljali v Frankfurt. Naši ljudje pa so preprečili, da bi okupator odpeljal dragoceno zbirko, ki je ostala do osvoboditve na raznih krajih v Kranju, od koder so jo potem dobili pokojnikovim svojci.

Trzinu. »Najprej tole,« je na pragu dejal zbiralčev sin, prav tako tržiški lekarnar, ki je prijazno ustregel naši prošnji. Stopil je k omarici pri oknu in jo odprl: »Kirurški pripomočki iz rimskih časov, izkopani v Ljubljani in Ptuj, bronaste žlice in žličke, skalpeli, kos srebrnega cedilca, zvoncec za iztiskanje gnolja iz ran, seveda večina predmeti za vojaško kirurgijo — kakih petdeset jih bo — zraven pa rob škatlice za mažo, košček tehtnice, uteži, steklenička za zdravilo, rimska posoda...«

Lekarnar Lavička je zbiral vse v zvezi s farmacijo in z medicino, saj je znan, da so zdravniki nekoč sami pripravljali zdravila. Tako so prišli v njegovo zbirko razni mazila, ki gredo druga v drugo, kamni za trenje praškov, delu podobni oboževalnik za re-

cepte, lekarniška tehtnica iz napoleonskih časov, del stare rudniške lekarne v Idriji, italijanske majolike iz 16. stoletja... Take posode, seveda lepo okrašene in polščene, so uporabljali nekoč za razne dišeče vode, na primer za »pomarančni sirup z mareličnimi cvetovi«, kakor pove zveneti napis na eni izmed njih.

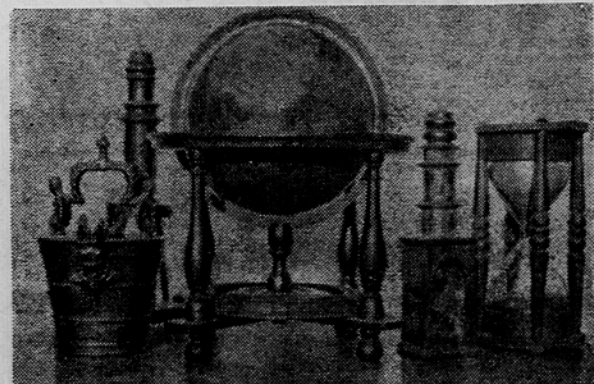
Včasih so ljudje jemali zdravila tudi na pot. V lekarnarjevi roki se je odprla knjiga podobna škatlici, polna stekleničk z učenimi napisi. »Tam sta dve hišni lekarni, ena izmed njih je iz Prage, tole tu pa je ročna lekarna, ki jo je imel lastnik kar v žepu in si je po potrebi postregel z zdravilom iz stekleničke.«

Posode, okrogle in podolgate, majolike in škatlice v steklenih omarah in stenah, pod njimi pa... »Glejte, ta knjiga je izšla na Češkem leta 1562. Zajetna reč, pol metra dolga, široka malo manj in poldrugo ped debela. V njej so opisane mnoge rastline in vse takrat znane snovi v njih.« Dalje: dve Galenusovi knjigi, ena iz Basla, druga iz Pariza, obe v latinščini, obe iz sredine šestnajstega stoletja.

Odprla se je druga knjiga: Paracelsusovo delo, ki je izšlo leta 1616 v Strasbourgu.

Stare vaze iz Lavičkove zbirke

Votile uteži, mikroskop, globus, še starejši mikroskop in peščena ura iz zbirke tržiškega lekarnarja

iz nekega samostana, go še ohranjeni ostanki originalnih zdravil v stekleničkah.

Ne le farmacevtske predmete, tudi druge dragocenosti hrani zbirka. Na omari: dva izmed prvih znanih mikroskopov, črna, preprosta, lesena, zraven njiju pa prav tako dva globusa. Ko je človek dognal, da je Zemlja okrogla, in je dokončno ovrgel napačno mnenje, da se kot okrogla plošča kople v svetovnem morju, so se seveda tudi našli ljudje, ki so skušali upodobiti naš planet. »Med take stvaritve sodita globusa. Zanimiv je zlasti eden izmed njih. Izdelal ga je

nebesni živalski krog: medved...

Pod stropom nagačen krokodil, nekako poldrugi meter od glave do repa. »Nekoč so ljudje skušali zagotoviti svojemu delu in poklicu posebno veljavo s tem, da so pri obiskovalcih zbujaali s kako posebnostjo strah in spoštovanje. Ne bi si človek mogel reči, da je bil ta krokodil v kaki lekarni, vendar je oče menil, da se kar neka poda k zbirki. In tu vidite še rog z dišavo. Kozmetika... Nekoč so v volovskih rogovih vozili iz daljnih dežel razne dišave, tako na primer iz Egipta cimet, takrat dragoceno parfum. Zares, iz roga je še vedno vel sladkobno-opojni vojni po dišavi, ki se je vgrizla v roževino...«

»Zanimivo, vsebinsko bogato in vsekakor ogleda vredno, vendar — nekoliko preveč nakopičeno in zato slabo pregledno. Kaj menite?«

»Tržiška lekarna bo dobila nove prostore, v sedanjih pa bi... No, zbirka bi bila pri roki, v večjem prostoru bi jo lahko uredili, tako da bi dobilo naše mesto zanimivo posebnost, ki je zdaj v strahinjski vili neurejena in od rok.«

—lk.

POL STOLETJA JUGOSLOVANSKEGA LETALSTVA

Račun s svinčnikom

V delavnicah ljubljanskega inštituta »Branko Ivanuš« so izdelali doslej nad 250 jadralnih in motornih letal, mnoga izmed njih po izvirnih načrtih, pripravljenih v projektivnem biroju.

Pred osmimi leti je prvič poletel prototip letala »KB-6«, bolj znanega pod imenom »Matatur«. V zastekleni kabini ima elegantno konstruirani lahkokrilce tri sedeže, namenjen pa je predvsem šolanju pilotov, odlaganju padalcev in turizmu. Doma izdelan motor »Walter Minor 6-III« mu s 160 KM omogoča potno hitrost 180 km, s polnimi tanki goriva pa zmore brez vmesnega pristanka razdaljo 850 km.

Prototip se je tako dobro obnesel, da so začeli v inštitutu serijsko izdelovati letala »Matatur«, kar pa se ni nikoli

na številne izboljšave. Konstruktorji so delali več let, točnojono pomlad je nad ljubljanskim letališčem prvič zakrožil KB-11 »Branko«, ki se mu zdaj pridružujejo že nova letala.

Letalo je dobilo močnejši motor, tricikel, ki ga med letom potegne v krila in trup, kabino, ki ima razen pilotskega še tri potniške sedeže, itd. Potovalna hitrost znaša 240 kilometrov, brez vmesnih pristankov lahko preleti tisoč kilometrov. Letalo je opremljeno s številnimi instrumenti in z radiotelefonom, tako da lahko praktično leti ob vsakem vremenu. Zaradi 74 letališč, kolikor jih ima v naši državi, se letalska zveza Jugoslavije, je mogoče polet v bližino vsakega, le malo večjega mesta v državi.

Zdaj pa v roke papir in svinčnik: KB-11 stane 12 milijonov, torej je skoraj trikrat dražji od večjega avtomobila. Seveda je potreben pilot kakor pri avtomobilu šofer. Za sto kilometrov porabi letalo deset litrov goriva, (če uporabimo avtomobilistično govorico). Do revizije motorja lahko leti 600 ur in tako premaga razdaljo 150.000 km (v zračni črti), kar je že bolj ekonomično kot avtomobilsko vožnja. Motor in letalo vzdržita več revizij in s tem daleč prekašata avto, kar je tudi razumljivo, saj je zračna cesta mehka in nežna. Če vzamemo, da vzdrži avto povprečno največ 200.000 km vožnje, letalo pa ob skrbni negi 600.000 (oba seveda s potrebnimi popravili), pokaže račun, da ni grozota in

letalom ni dražji kot z avtom. In prihranjeni čas?

Poslovni ljudje na tujem so to že zdavnaj izračunali. Mala Svica ima nad 600 podobnih letal, ki jih uporabljajo v glavnem poslovni ljudje. Češkoslovaško letalsko podjetje ima v letalskem parku tudi 80 štiri-sedežnih letal, ki vozijo kot nekakšni zračni taksiji. Primerjava z ZDA ne gre več, saj so tam imeli lani 60.000 manjših letal.

Pred kratkim je v pomenku dejal neki ekonomist: »Podjetja se ne bodo navduševala za letala, dokler bodo njihovi nameščenci potovali v drugem razredu potniškega vlaka, doma pa obračunavali prvi razred ekspresnega, in dokler jim bo šlo za to, da prebijejo na potovanju raje nekaj ur več in potem obračunajo še eno dnevno.« Toda tudi taki zastopniki bodo prav gotovo čedalje redkejši. Če bo prišlo do tega že jutri, bo inštitut lahko ustregel slehernemu naročniku.

Dry Keene

Črni bes

40

Malloy je bil prizadet zaradi Katinega ciznizma. Tolikokrat je bila že slišala to pesem, da ji ni več verjela. Odmašil je steklenico in pil viski, kot da bi bil voda; kot da bi bil dež, ki bije na okna.

In vendar, tokrat je govoril in mislil resno. Tokrat bo videla in se prepričala. Takoj kot bo Charles A. Reardon izvoljen in krepko v županskem sedlu in kakor hitro bo začela delati komisija za rekonstrukcijo la Vallée in za razdelitev stanovanj potrebnim, bo zapustil prizorišče političnih bojev. Klub in vso organizacijo bo prepustil Tomu Shelleyu in Bilu Blythu.

Malloy je spraznil steklenico in jo previdno postavil na tla. In prav zares bo kupil farmo. Največjo, ki jo bo mogel najti. Z dvorcem v kolonialnem slogu, z belimi stebri pred vhodom... In bolje bo gojil bombaž, sladkorni trs in perutnino kot kateri koli farmar v bližini. Poskrbel bo, da bo živela Katie kot kraljica. Poskrbel bo, da bo nadomestil vsa izgubljena leta, vsa tista leta, ko se je ves žrtvoval za druge.

»Kaj vse imam! Še ne zavedam se tega,« je sanjari Malloy.

Nenadoma se je streznil, prav tako nenadoma, kot se je bil opijani. Poiskal je čevlje in jih obul; kravatna mu je delala veliko glavico, preden jo je zavezal. Na vse mogoče načine je poskušal, toda vedno je bil en konec daljši od drugega. Tudi suknička ni bilo prav lahko obleči. Nekoč mu je obrnil rokav nazven. Ko se je vendarle napravil, se je šel ogledovat v ogledalo.

Čudno! Ni se mu zdelo, da bi bil betežen na oko. Ni se toliko pil, da bi imel zabuhel obraz. Mrzli obkladki, ki mu jih je pripravila Katie, so preprečili, da bi mu zatekle veke. Podolgovata rana na licu je bila bolj podobna brazgotini kot sveži rani. Dobil jo je od udarca z revolverso cevjo. Če povsli krajce klobuka, z lahko skrije tudi buško na senu.

Ko je ugotovil, da je njegova zunanost zadovoljivo spodobna, je začel iskati lahki dežni plašč, ki ga je imel po navadi pri Katie. Komaj ga je snel. Morda se pa njegova pijanost samo na zunan ne pozna; morda pa je vendarle pijan. Ustnice in konce prstov je imel nabrekli in z največjim naporom je obdržal pogled na določenem predmetu.

Našel je cigaro in jo prižgal. Volitve bodo čez dva dni. Ne utege več. Potreboval bo vso bistrost razuma, da bo odkril zvižaco, s katero bo kos nasprotnemu tisku. Viski pa ni znan po tem, da bi bistri um.

Ze je razmišljal, da bi se sselkel in šel pod mrzlo prho; nenadoma se je pa premislil. Odločil se je, da bo rekel fantoma, naj ga spremita k Larryju. Pol ure parne kopeli, potem pol ure Larryjeve masaže — to bo boljše kot sto mrzlih prh.

Odprl je vrata. Blythe in Shelley sta sedela na prvi stopnici. Ko sta ga zagledala, sta oba vstala.

Shelley je bil videti bolj nezadovoljen kot nimen:

»No, kam pa gremo spet?«
Njegov ton je zadel Malloya v živo.
»Je to tvoja stvar?« ga je vprašal.
Shelley si je nadel spokorniški plašč:
»Nikar se ne jezi, Dan! Zaradi tebe sem to rekel. Ali res misliš, da si zmožen znova iti ven?«

»Počutim se kot bivol.«
»Toliko bolje,« se je vmešal Blythe, ves sladek. »Govoriš o neotesanosti; le kaj si si vtpepel v glavo, Dan!«

»Da, to je res,« je rekel Malloy.

Ze dva dni je poslušal Blythov glas, videl ga pa ni, odkar sta ga z Shelleyem pripravila do tega, da ju je pustil sama, ko so vsi trije prišli iz stanovanja Hosseterjevih.

»Kako gre ta reč?« je vprašal.
Blythe si je prižgal cigareto:

»Tako, tako... Rekel sem vama, da bi bilo bolje, če bi me vzela s seboj. Toda ne pa ne. Ali je res taka stvar, pogovoriti se s tako žensko?« je rekel Tom. Mar ne?«

Shelley je potegnil iz žepa obvezano roko in jo začel otirati z zdravilo roko:

»Kako pa naj bi si mislil, da naju bo doletelo kaj takega?«

»So kake novice glede tega?« je vprašal Malloy.

»Nič, popolnoma nič. Nihče ga ni videl, da bi prišel v sobo k Mabel. Jaz sem ga videl samo v hrbet. To prav gotovo ni podatek, ki bi lahko koristil Kramerju. V mestu, ki ima četr milijona ljudi, mu taka informacija res ne more koristiti.«

»Seveda, to je res,« je pripoznal Malloy.

»In o Murphyju? Najbrž tudi glede Murphyja nič novega, kaj?«

»Ne,« je rekel Blythe; roke je tiščal v žep in se pri tem naslanjal na steno. »Prav nič. Še vedno me stresle, če pomislim, kako lahko bi se preluknjali v sobi tega ubovega policaja.«

»Kaj misliš s tem?«

»Tisti, ki je streljal, je moral sakramensko paziti, da te ni zadel; in to v temi...«

Sledovi vesoljskega trčenja

Velikanski krater s premerom 42 km pri Vredertortu v Južni Afriki je napravil asteroid, ki je padel na naš planet pred 300 do 600 milijoni let. Tako je zapisal dr. Dietz v razpravi, ki jo je pred

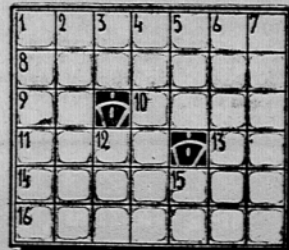
kratim predložil na letni skupščini ameriškega meteorološkega društva. Ta znanstvena domneva sicer ni več nova, vendar je dr. Dietz prvi postregel z dokazi zanjo.

Asteroid, ki je padel na naš planet, je imel tisoč metrov premera in je letel s hitrostjo 57.600 km na uro, ko je izkopal tisti krater. Podobne kraterje so našli tudi v Gani, pri Steinheimu v Nemčiji ter na petih krajih v deželah ZDA. Po teh kraterjih sodi dr. Dietz, da so asteroidi padli v zemeljski zgodovini na površino našega planeta vsaj devetkrat.

Geološka odprava je naletela na robu velike depresije Reiskessel na Bavarskem na skale, ki vsebujejo krezit, zelo trdo vrsto silikata. Vse do nedavnega, ko so zasledili to rudnino v nekem arizonskem meteoritem kraterju, niso vedeli, da obstaja naravni krezit v skalnatih formacijah.

Ameriški geolog dr. Shoemaker je vodil raziskave rudniških vzorcev v Arizoni in v Nemčiji. Po njegovem mnenju je arizonski krater dokaz, da je priletel na Zemljo velik asteroid in da to potrjuje enako mnenje nemških geologov o nastanku Reiskessela, ki ima nekaj nad dvajset kilometrov premera. Naplavine in erozija so znatno spremenile obliko te depresije, v kateri je zdaj nekaj občin in tudi razvaline starega mesta.

Križanka

VODORAVNO: 1. naravna sila, sestavina, prvina, 3. zapečkar, ne-družaben človek, 5. sozlasnik, ki kaznujeta v angleščini poseben glas, 10. domače živali, 11. letalska postaja na progi Pragerad-Marlbor, 13. začetnici slovenskega slovstvenega zgodovinarja, 14. starogrške boginje mavčevanja, 16. odpadnik, izdajalec.

NAVPIČNO: 1. ime ameriške filmske igralke Williams, 2. drugo največje mesto Pakistana, nekdanja prestolnica velikega mogila, 3. ime črke, 4. ledeniške groblje, 5. grška črka, 6. narod, 7. strah, bojazen, 12. vojaška stopnja, 15. vas pod Krimom.

RESITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. oksid, 4. krilna, 8. tir, 9. era, 11. azi, 12. vis, 13. nit, 14. nak, 15. kabina, 17. rakar.

v vseh trafikah in knjižnicah

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

•DELO• IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI LJUB-
SKJE PRAVICE, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVI-
KOMUNISTIČNA PARTIJA SLOVENIJE, IN •SLOVENSKEGA
POROČEVALCA, KI GA JE LETA 1941 USTANOVI-
OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK
RUDI JANHUBAODGOVORNI UREDNIK
IVAN SINKOVEC

Na poti skozi Pariz

Predsednika Tita in člane delegacije, ki potujejo na 15. zasedanje Generalne skupščine OZN, je na lyonski postaji v Parizu pozdravil v imenu francoske vlade in predsednika de Gaulle šef protokola zunanjega ministrstva — Predsednik republike sprejel osebnega odposlanca predsednika de Gaulle ter naše veleposlanike in diplomate v zahodnoevropskih državah

PARIZ, 14. sept. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito, ki potuje v New York, kjer se bo na čelu jugoslovanske delegacije udeležil 15. zasedanja Generalne skupščine OZN, je davi prispel v Pariz. Skupaj s predsednikom Titom so prispeli tudi člani jugoslovanske delegacije, državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović, generalni sekretar predsednika republike Leo Mates in državni podsekretar za državnem sekretariatu za zunanje zadeve Josip Djerđa, da- lje veleposlanik Miša Pavičević kot tudi šef protokola pred- sednika republike Zdenko Štambuk in drugi.

Na lyonski železniški postaji je predsednik Tito potem odšel v avtomobilu v rezidenco jugoslovanskega veleposlanika v Parizu, kjer se bo nastanil med svojim postankom v glavnem mestu Francije.

Danes opoldne je predsednik republike Josip Broz Tito v prostorih jugoslovanskega veleposlanstva v Parizu sprejel osebnega odposlanca pred- sednika republike Charlesa de Gaulle, opolnočnega mini- stra Pierra Maillarda, ki mu je izrazil dobrodoščilo in do- bre želje predsednika de Gaul- la.

Sprejema na železniški po- staji so se udeležili jugoslo- vanski veleposlaniki v Belgiji, na Nizozemskem in Švedskem Vjekoslav Prpić, Branko Drašković in Jovo Kapičić, na- dalež stalni jugoslovanski pred- stavniki pri Evropskem centru OZN v Ženevi Sergeje Maki- jedo kot tudi osebe jugoslo- vanskega veleposlanstva v Parizu. Sprejemu je tudi pri- sostvovalo veliko število jugo- slovanskih, francoskih in tujih novinarjev in fotoreporterjev.

Jugoslovanski veleposlanik v Parizu dr. Darko Černež je sprejel predsednika Tita v Di- jonu, prvi železniški postaji onkraj francosko-švicarske me- je.

Predsednikov vlak je pripe- ljal na železniško postajo na- tanko ob 9.30. Potem ko se je predsednik Tito pozdravil s francoskimi in jugoslovanski- mi predstavniki, ki so ga pri- šli sprejeti, se je vedro razpo- ložen in nasmejan napotil proti izhodu. Tam se je zbrala večja skupina francoskih državlja- nov, hoteli videti jugoslov-anskega predsednika. Ob izhodu je čakala tudi skupina Jugo- slovanov, ki so toplo pozdra- vili predsednika Tita.

V spremstvu svojih sodelav- cev in predstavnikov, ki so ga

Predsednik republike Josip Broz Tito je danes v jugoslo- vanskem veleposlanstvu v Parizu sprejel jugoslovanske veleposlanike v Belgiji, Dan- ski, Nizozemski in Švedski Vjekoslava Prpića, Ljubo Ili- ča, Branka Draškovića in Jo- va Kapičića, stalnega jugoslo- vanskega predstavnika pri Evropskem centru OZN v Že- nevi Sergeja Makijeda in od- pravnik poslov jugoslov-anskega veleposlanstva v Švici Dušana Karića. Na sprejemu so bili državni sekretar za zu- nanje zadeve Koča Popović, generalni sekretar predsedni- ka republike Leo Mates in jugoslovanski veleposlanik v Parizu dr. Darko Černež.

Po sestanku s jugoslov-anskimi veleposlaniki je pred- sednik republike Tito skupaj s državnim sekretarjem za zu- nanje zadeve Kočo Popovićem, generalnim sekretarjem pred- sednika republike Leom Mate-

som in jugoslovanskim velepo- slanikom dr. Darkom Černe- jem prebil popoldan v Saint- Germainu kjer si je med em- urnim sprehodom ogledal sen- žermenski park in terase, nato pa se je vrnil v Pariz.

Čestitke predsednika republike

Beograd, 14. sept. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku re- publike Kostarike Mariu Echan- diju naslednjo brzojavko:

»Prosim Vas, da sprejmete čestitke, ki Vam jih izražam ob narodnem prazniku v imenu ju- goslovanskih narodov in v svo- jem imenu.«

Ob obletnici proglativne neod- visnosti Hondurasa je pred- sednik republike Josip Broz Tito poslal predsedniku republike Hondurasa dr. Ramonu Viledu Moradesu tole brzojavko:

»Ob obletnici proglativne ne- odvisnosti Hondurasa izražam Vaši Ekselenci najlepše želje za blaginjo ljudstva Hondurasa in za Vašo osebno srečo.«

Ob obletnici proglativne ne- odvisnosti Kostarike je državni sekretar za zunanje zadeve Ko- ča Popović poslal čestitko zu- nanjemu ministru Kostarike A- fredu Vargasu Fernandezu.

Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je ob ob- letnici proglativne hondurške neodvisnosti poslal čestitke zu- nanjemu ministru Hondurasa Andrusu Alvaradu Puertu.

Predsednik Tito na poti skozi Pariz v New York s šefom protokola francoskega zunanjega ministrstva Ludovicom Chancelom, ki ga je prišel pozdraviti na lyonsko postajo v imenu pred- sednika de Gaulle in francoske vlade. (Telefoto)

OBISK GANSKE PARLAMENTARNE DELEGACIJE

Sprejemi v Beogradu

Beograd, 14. sept. (Tanjug). Predsednik Zvezne ljudske skupščine Petar Stambolić je sprejel dopoldne člane ganske parlamentarne delegacije, ki jo vodi guverner pokrajine Volta, g. Asaro.

Sprejemu so prisostvovali podpredsednik Zvezne ljudske skupščine dr. Pavle Gregorić, skupina zveznih poslancev, kakor tudi ganski veleposlanik v Beogradu Symon Wellington Kumah.

Člane ganske parlamentarne delegacije je danes sprejel tu- di podpredsednik Zveznega iz- vršnega sveta Rodoljub Čola- ković.

Državni podsekretar za zu-

nanje zadeve Veljko Mičunovi- č, ki nadomešča odsotnega državnega sekretarja, je prav tako sprejel popoldne člane parlamentarne delegacije iz Gane.

Članici ganske parlamentar- ne delegacije Lisi Anin in Me- ri Koranteng ter soproga vod- je delegacije ga. Elizabet Asa- re, kakor tudi poslanec V. A. Koni so obiskali danes pred- sedništvo Zveze ženskih dru- štev Jugoslavije.

Beograd, 14. sept. (Tanjug). Danes je priredil predsednik Zvezne ljudske skupščine Pe- tar Stambolić na čast parla- mentarne delegacije iz Gane slavnostno kosilo. Kosila se je udeležilo več predstavnikov našega političnega in držav- noga življenja. V zdravici je Pe- tar Stambolić poudaril sorod- nost boja naših narodov in ljudstva Gane. Na zdravico je odgovoril vodja delegacije g. Asare, ki je rekel, da je de- legacija dosegla namen, s kate- rim je prišla v našo državo, in se seznanila s izrednimi uspe- ši, ki jih je v preteklih 15 letih dosegla Jugoslavija.

Nocoj je predsednik Zvezne ljudske skupščine Petar Stam- bolić priredil v Zveznem iz- vršnem svetu na čast ganski parlamentarni delegaciji sla- vnostni sprejem, ki so se ga udeležili med drugimi tudi podpredsednik Zvezne ljudske skupščine dr. Pavle Gregorić, člana ZIS Velimir Stojnić in dr. Marijan Brečelj ter več državnih, političnih in družbe- nih funkcionarjev, kakor tudi ganski veleposlanik v Beo- gradu Symon Wellington Ku- mah s soprogo.

Delegacije in obiski

Beograd, 14. sept. — Iz naše države je danes odpotovala delegacija Socialistične stranke Japonske, ki je bila pri- nas šest dni kot gost SZDL. Člani delegacije pod vodstvom voditelja Socialistične stranke Japonske Mosabura Suzukija so se med drugim razgovarjali s predstavniki Zveznega od- bora SZDL.

Beograd, 14. sept. — Tuniz- jska trgovinska delegacija, pod vodstvom direktorja tuniz-ijskega urada za zunanjo trgo- vino Sadlija Tanija, ki se je v Beogradu pogajala o no- vem trgovinskem in plačilnem sporazumu z našo državo in sklenila ta sporazum, je odpo- tovala na obisk v Sofijo.

Zagreb, 14. sept. — Člani bolgarske delegacije, ki jo vo- di član vlade Draškov Marin,

so danes po potovanju po Hr- vatski in Sloveniji spet prispe- li v Zagreb. Bolgarska delega- cija je prejšnji teden prisos- tovala otvoritvi zagrebškega velesejma. Dopoldne so bili bolgarski gostje v zagrebški tovarni »Rade Končar« in v atomskem inštitutu »Rudjer Bosković«. Delegacija je po- poldne odpotovala v Beograd.

Milčunović nadomešča Kočo Popovića

Beograd, 14. sept. (Tanjug). Državnega sekretarja za zuna- nje zadeve Kočo Popovića, ki je odpotoval na 15. zasedanje Generalne skupščine OZN, bo med njegovo odsotnostjo nadomeščal državni podsekretar za zunanje zadeve Veljko Miču- nović.

Trgovinski sporazum s Tunizijo

Novi sporazum določa letno izmenjavo v vrednosti po 4 milijone dolarjev v obeh smereh

BEograd, 14. sept. (Tanjug). Danes so bila v Beogradu končana jugoslovansko-tunizijska trgovinska pogajanja. Podpi- salo so nov trgovinski in plačilni sporazum med Jugosla- vijo in Tunizijo za leto dni s klavzulo o avtomatskem po- daljšanju. Sporazuma sta podpisala vodja jugoslovanske de- legacije pri pogajanjih pomočnik predsednika komiteja za zunanjo trgovino Vido Krunic in vodja tunizijske delegacije direktor urada za zunanjo trgovino Tunizije Sadli Tnani. Podpisovanju sporazumov so prisostvovali načelnik oddelka v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Nikola Milčević, pomočnik načelnika oddelka v tem sekretariatu Nikola Kra- jinović, gospodarski svetnik jugoslovanskega veleposlanstva v Tuniziji Dragutin Perunović in zastopniki tunizijskega veleposlanstva v Beogradu.

Novi trgovinski sporazum določa letno izmenjavo med Jugoslavijo in Tunizijo v vred- nosti po 4 milijone dolarjev v obeh smereh, kar pomeni po- večanje po 400.000 dolarjev v primerjavi s prejšnjim spo- razumom.

Po novih blagovnih sezna- mih bo Jugoslavija izvažala v Tunizijo tobak, piščance, les in lesne izdelke, tekstil, razne stroje, motorje in industrijsko opremo, elektromaterial in opremo, transportna sredstva in vrsto predmetov za široko potrošnjo. Glavna postavka v našem uvozu iz Tunizije bodo novi blagovni seznamih

sporazumom smo našli rešitve, o katerih sem prepričan, da so koristne za obe strani. Kar se tiče jugoslovanskega izvoza v Tunizijo, se je v novih blagov- nih seznamih izpremenila struktura v korist industrijskih izdelkov, med katerimi se po- večujejo postavke izdelkov viš- je stopnje obdelave, kar ustre- ja potrebam Tunizije in našim izvoznim možnostim. Glede na zunanjetrgovinski režim Tunizije, ki predvideva za uvoz ne- katerih proizvodov globalne kontingente, kar ni vneseno v sporazume, sem prepričan, da se lahko v tej deželi prodaja več blaga, kakor je določeno z no- vim sporazumom, zlasti ker je take proizvode Jugoslavija že izvažala v Tunizijo. Čeprav je bil dosedanj trgovinski spo- razum med Jugoslavijo in Tu- nizijo zadovoljivo izpolnjen, bo potrebno, da si naše gospo- darske organizacije, ki poslu- jejo s Tunizijo, še bolj priza- devajo seznaniti svoje komer- cialne partnerje z izvoznimi možnostmi naše strojičarne in drugih industrijskih panog za katerih izdelke je znatno zanimanje na trgu te dežele.

Vidičevo predavanje po ameriškem radiu

New York, 14. sept. (Tan- jug). Jugoslovanski delegat OZN Dobrivoja Vidić je s. no- čil govoril po radijskem omrež- ju Press International poslu- šalcev v ZDA in Kanadi o pomenu bližnjega zas- danja Generalne skupščine OZN.

PONOVO ZASEDANJE VARNOSTNEGA SVETA O POLOŽAJU V KONGU

Le vlada Lumumbe zakonita

Izjava delegata FLRI v OZN Dobrivoja Vidića med razpravo o udeležbi kongoške delegacije

NEW YORK, 14. sept. (Reuter-AP-AFP). Nocoj malo po 17. uri po jugoslovanskem času se je sestel Varnostni svet OZN, da bi razpravljal o položaju v Kongu. Predsednik Var- nostnega sveta Ortona, ki je začel sejo, je povabil predstavi- nke Jugoslavije, Indonezije, Gane, Gvineje in Maroka, naj se udeležijo seje. Te države niso članice Varnostnega sveta, vendar so zahtevale, da se udeležijo nocojsnje razprave.

Predsednik Ortona je nato seznanil delegate z zahtevo delegacij predstavnika Kasavubuja, da sodelujejo v razpravi ter je vprašal, ali s tem soglašajo. Ker ni nihče ničesar pri- pomnil, je Ortona sklepal, da Varnostni svet meni, da na- vzročnost teh delegacij za sedaj ni potrebna.

Sovjetski delegat Zorin je izjavil, da Varnostni svet mora poklicati predstavnika Lu- mumbove vlade, medtem ko Kasavubu je delegacija ni zakonita in se ne sme dele- žiti razprave. Ameriški dele-

gat Wadsworth pa je pred- lagal, naj Varnostni svet ne pokliče nobene kongoške de- legacije na razpravo.

Medtem ko je Wadsworth govoril, je v dvorano prišel vodja Lumumbove delegacije Kanza s člani, ki so takoj za- sedli prostore za diplomatske opazovalce, nato pa so pred- stavniki Kasavubuja, ki jih vodi Bomboko, zasedli pro- store nasproti njim.

Zatem je govoril jugoslo- vanski predstavnik v OZN Do- brivoja Vidić, ki je dejal: »Varnostnemu svetu želim povedati mnenje svoje delega- cije o vprašanju, kdo bo po- klican, da govori, in hkrati, kdo naj tukaj govori v imenu Konga. Moja delegacija je trdno prepričana, da ima to pravi- ceno samo predstavnik osrednje kongoške vlade, ki jo vodi premijer Lumumba.

Vzroki za tako stališče so zelo enostavni: osrednji kon- goška vlada p. emiera Lumum- be edina uživa ustrezno po- dpo- ro najvišjih predstavniš- teles v Kongu in je poten- tna vlada zakonita vlada te drža- ve, ki je pooblašena govoriti v njenem imenu pred medna- rodnimi forumi.

Druge osebe, ki so prišle sem s prošnjo, da sodelujejo v delu Varnostnega sveta, ne samo, da nimajo ustavne podpore predstavniških teles Konga, marveč sta ti telesi pred nekaj dnevi kategorično zavrnila po- skus te skupine, da posebej osrednjo vlado Konga.

Potemtakem je jasno, da bi dovolitev besede v Varnostnem svetu predstavniku te skupine pomenila zelo nevaren prece- dens, ki bi spodbudil nezako- nite dejavnosti, katerih cilj je strmoglaviti zakonito vlado te države. Varnostni svet ne bi smel na noben način dovoliti, da se to zgodi.

Po izjavi Dobrivoja Vi- dića je predsednik Ortona iz- javil, da ni predložen noben načrt resolucije ter je predla- gal, naj Varnostni svet začne razpravo o bistvu položaja v Kongu. Sovjetski delegat Zo-

rin pa je izjavil, da ne razume načina, kako Ortona pristopa k temu vprašanju.

Poljski predstavnik Lewan- dowski je izrazil upanje, da Varnostni svet ne bo reševal kongoškega vprašanja brez vednosti in udeležbe dejanskih predstavnikov kongoške vlade.

Ob zahtevi gvinejske dele- gata, da sodeluje v nocojsnji razpravi, so predstavniki Ve- like Britanije, Francije in ZDA poudarili, da delegati, ki so povabljeni, naj prisostvojujejo razpravi, pa niso člani Var- nostnega sveta, kot je primer z delegatom Gvineje, nimajo pravice govoriti v razpravi o vprašanju postopka. Zadnji govornik je bil argentinski predstavnik Amedeo, ki je pod- pri stališče delegata ZDA. Nato je bila seja Varnostnega sveta prekinjena in se je nadalje- vala ob 20. uri po jugoslov-anskem času z razpravo o pra- vici Gvineje, da pove svoje stališče o vprašanju kongoške delegacije.

Da bi se ugotovilo, ali Var- nostni svet nasprotuje pravici gvinejskega delegata, je so- vjetski predstavnik Zorin predlagal glasovanje o tem. Predstavniki ZDA, Velike Bri- tanije, Francije, Italije in Čangajškovega delegata so glosa- vali proti, delegacije ZSSR, Poljske, Čejlona in Tunizije pa v prid Gvineje, medtem ko sta se predstavnika Ekvad- orja in Argentine glasovanja vzdržala.

Sovjetski predstavnik Zorin je nato obtožil Ortona, da je

kršil notranja pravila Varnos- nega sveta. Po njegovem mne- nju predstavlja glasovanje di- skriminacijo Varnostnega sve- ta, zlasti ZDA, Velike Brita- nije, Francije in Italije, do af- riških držav, ker je pred tem, kakor je dejal Zorin, dal be- sedu predstavniku Jugoslavije, ki ni članica Varnostnega sve- ta.

Uradna zahteva poljskega delegata, da se na sejo pokliče vodjo delegacije osrednje vla- de premijer Lumumba, mini- stra Kanzo, je podprl sovjetski predstavnik Zorin, ki je izja- vil, da je Lumumbova vlada edina zakonita vlada Konga, kateri je kongoški parlament dal vse pravice in ki uživa polno zaupanje vsega kongo-škega ljudstva.

Cejlonski delegat Korea je tudi podprl poljski predlog, ostali delegati pa so se glosa- vanja vzdržali, tako da polj- ski predlog ni dobil potrebne večine 7 glasov.

Po štiriurni razpravi o pra- vici udeležbe kongoških pred- stavnikov je bila seja Varnos- nega sveta prekinjena in se je nadaljevala ob 1 ponoči z raz- pravo o položaju v Kongu.

V DANAŠNJI ŠTEVILKI

Str. 3 — Kmalu bomo prene- hali uvažati tudi sladkor

— Od gradbene mehanizacije do pohištva

Str. 5 — Mednarodni gospo- darski komentar

Str. 6 — Vprašanje kinoteke je treba rešiti

— Prosvetna društva pred novimi nalogami

Str. 7 — Najdihojca

Str. 9 — Hitra in napredna košarka

V R + N F
Napoved za četrtek: Spreme- nitivo do pretežno oblačno, jutraj po kotlinah megle ali nizka ob-lačnost. Nočne temperature med 6 in 11 v Primorju 17, najvišje dneвне do 20 s kopinj C.

Italija brez pobude

OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA

RIM, 14. sept. Vsi večji italijanski časopisi objavljajo danes fotografije in poročila o potovanju predsednika Tita čez Italijo na poti v New York. Socialistični »Avanti« v posebnem komentarju poudarja pomembnost sodelovanja šefov izvenblokovskih držav na letošnjem zasedanju Generalne skupščine. »Avanti« ugotavlja, da že nekaj let v OZN ne obstaja več avtomatska večina, ki jo je užival Zahod, in da je danes skupina azijsko-afriških dežel najmočnejša. V nekaj dneh se bo tej skupini pridružilo 16 novih neodvisnih držav, tako da bodo skupno imele skoraj absolutno večino. Vendar pomembnost ni samo v številni moči, poudarja list, temveč predvsem v politični. »Neutrálne države bodo namreč lahko vplivale v korist dialoga med obema nasprotujočima si blokoma ter predložile predloge za premaganje mrtve točke, do katere so prispeli odnosi med Vzhodom in Zahodom. Prisotnost znanih in spoštovanih mož, kakor so Nehru, Naser, Tito in Nkrumah, bi lahko bila odločilna za svetovni mir,« poudarja glasilo socialistične stranke Italije.

Kakor poročajo nekateri listi, so se na večerajšnji seji vlade, ki je bila v glavnem posvečena obravnavanju zunanjih politike, mimogrede dotaknili tudi vprašanja umestnosti Fanfanijevega odhoda v New York. V uradnem sporočilu to ni bilo omenjeno in tudi sicer se ni zvedelo, kakšno stališče je v tej zvezi zavzela vlada. Vendar pa bi bilo z ozirom na splošno usmerjenost italijanske zunanje politike težko pričakovati, da bi se italijanski premier udeležil zasedanja OZN, če ne bi enake odločitve sprejeli tudi šefi ostalih zahodnih držav. Iz skopnega uradnega sporočila o si-

Eisenhower bo govoril pred OZN

Washington, 14. sept. (AFP-Reuters). Danes popoldne so uradno objavili, da bo predsednik Eisenhower 22. septembra govoril v Generalni skupščini OZN. Uradni predstavniki Bele hiše Hagerty je dejal, da bo Eisenhower »obraziložil delegatoma OZN nekatere specifične predloge«. Takoj po govoru v OZN se bo predsednik Eisenhower vrnil v Washington.

V odgovorih na vprašanja novinarjev je Hagerty poudaril, da mu zdaj ni znano, ali se bo predsednik Eisenhower ob tej priložnosti, ko bo potoval v New York, sestal s predsednikom sovjetske vlade Hruščevom. Ko se bo predsednik Eisenhower vrnil v Washington, bo ameriško delegacijo na zasedanju Generalne skupščine vodil državni sekretar za zunanje zadeve Herter. Hagerty je tudi dejal novinarjem, da bo Eisenhower drugi govornik v Generalni skupščini OZN. Prvi bo govoril predstavniki Brazilije.

Herterjeve izjave za tisk

Washington, 14. sept. (AP-Reuters - AFP). Ameriški zunanji minister Herter je na današnjem sestanku z novinarji izjavil, da se predsednik ZDA Eisenhower ne namerava sestati s sovjetskim premierzom Hruščevom v New Yorku, ko bo 22. septembra govoril v Generalni skupščini. Rekel je, da se namerava predsednik Eisenhower takoj po govoru v Generalni skupščini vrniti v Washington. Če pa bo morebiti v načrtu sestanek med predsednikom Eisenhowerjem in premierzom Hruščevom, bo to sporočila Bela hiša.

Herter je dejal, da Eisenhower ni spremenil svojega stališča, da je treba izpolniti določene pogoje, preden privoli v sestanek s sovjetskim ministrskim predsednikom. Kakor je izjavil Eisenhower prejšnji teden, je eden izmed pogojev, da izpustijo člana posadke ameriškega letala RB-47, ki so ga sovjetska

Udenov predlog o opustitvi atomskih poskusov

Stockholm, 14. sept. (Tanjug). Švedski zunanji minister Uden je danes izrazil optimizem glede sklenitve mednarodnega sporazuma o opustitvi poskusov z atomskim orožjem. Po njegovem mnenju atomske države na podlagi takšnega sporazuma ne bi bile prisiljene uničiti sedanjih zalog, pač pa bi se zavezale, da v prihodnje ne bodo konstruirale novega in še bolj uničevalnega atomskega orožja.

Kar zadeva nadzorstvo nad izvajanjem takšnega sporazuma, bi bila po Udenovem mnenju za to odgovorna »vrhovna uprava«. Ustanovili bi kontrole in druge postaje, ki bi bile razporejene na ozemljih posameznih držav, v primeru potrebe pa bi odhajale na posamezna področja posebne inšpekcijske skupine.

Sovjetska ponudba Čadenu

Colombo, 14. sept. (Reuters). Čadenski ministri so danes Kalugala izjavili, da je Sovjetska zveza ponudila čadenski letalski družbi, da ji proda potniška in transportna letala.

skim skupnim tržiščem in EFTA, bi bilo po sodbi italijanske vlade treba obdržati vsaj to, kar je bilo že doseženo, članice Skupnega evropskega tržišča pa naj bi od primera do primera sklepale bilateralne sporazume s članicami EFTA.

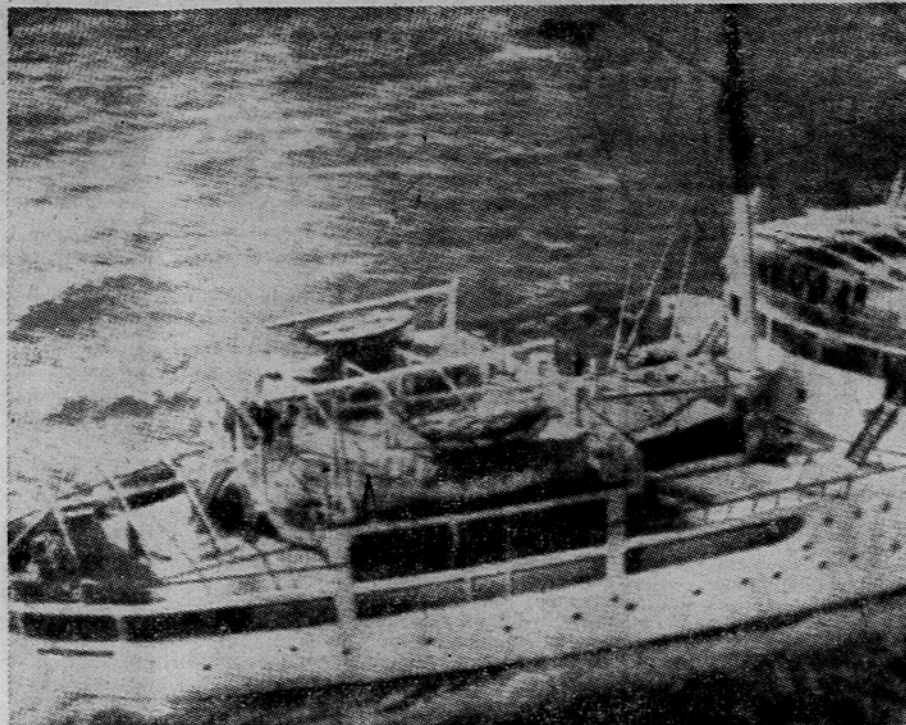
V zvezi s takim izidom debate ugotavljajo v naprednejših krogih, da italijanska vlada tudi v sedanjem trenutku ni pokazala nobene svoje iniciative glede rešitve evropskih vprašanj, niti ne glede odnosov med Vzhodom in Zahodom ter odnosov do kolonialnih vprašanj, temveč se je ponovno omejila le na to, kar noče, ne da bi povedala, kaj hoče.

Sinočnja razprava je bila nadaljevanje sobotne, ko je vlada v glavnem obravnavala le svoje stališče do vprašanja Zgornjega Poadižja, o katerem bo na zahtevo Avstrije razpravljala Generalna skupščina OZN. V italijanskih političnih krogih ne skrivajo zaskrbljenosti v zvezi s to debato, zlasti še, ker z ozirom na stališče do francosko-alžirskega spora in zadržanja svojega delegata med prvo razpravo o Kongu v Varnostnem svetu ne morejo računati na naklonjenost azijskih in afriških dežel. Nekateri smatrajo, da je bilo tudi italijansko glasovanje o Kongu v Varnostnem svetu usluga Belgiji, ki naj bi za protiuslugo podprla Italijo pri obravnavanju vprašanja Zgornjega Poadižja. Po leg tega spravljajo v zvezo s to debato tudi razna potovanja italijanskih diplomatov in državnikov: del Boja v Latinsko Ameriko, ministra Spataro v Mehiko in Brusasca v ZAR, Etiopijo in Sudan. Italsija se ne namerava upreti razpravljanju o italijansko-avstrijskem sporu, pač pa si bo prizadevala, da bi Generalna skupščina prepusila rešitev tega vprašanja odločitvi mednarodnega sodišča v Haagu. Italijanska vlada namreč smatra, da je izpolnila določbe sporazuma De Gasperi-Gruber in da sedanje avstrijske zahteve presegajo določbe tega sporazuma.

Aca Stanovnik Odgovor ZDA na sovjetski protest

Washington, 14. sept. (AFP). Ameriška vlada je danes odgovorila na protest Sovjetske zveze zaradi omejitve gibanja ministrskega predsednika Hruščeva med njegovim bivanjem v ZDA, kjer se bo udeležil zasedanja Generalne skupščine OZN. Premier Hruščev bo lahko bil samo na otoku Manhattan.

Ta ameriški sklep so ostro kritizirali številni ugledni ljudje tudi v ZDA. Sovjetska zveza je poslala tudi uraden protest, v katerem je poudarila, da ta ukrep kaže na pomanjmanje dobre volje vlade ZDA. V odgovoru vlade ZDA, ki so ga zdaj dostavili sovjetskeemu veleposlanstvu, je rečeno, da ZDA ne nameravajo oteževati dela Generalne skupščine, da pa so ta sklep sprejeli zgolj zaradi zaščite osebne varnosti šefa sovjetske delegacije.

Ladja »Baltik«, s katero potuje premier Hruščev na 15. zasedanje Generalne skupščine OZN. Na ladji, ki je zaplula v Atlantik, so tudi delegacije Madžarske, Romunije in Bolgarije pod vodstvom Janosa Kadarja, Gheorghia Deja in Todorja Živkova ter delegaciji Ukrajine in Belorusije.

Trst in upravne volitve

OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA

TRST, 14. sept. (Po telefonu). Upravne volitve, razpisane za 6. november, bodo za tržaško politično življenje osrednji dogodek leta. Njihov pomen bo toliko večji, ker so bile volitve treh tržaških senatorjev dokončno preložene na prihodnje leto.

Voljni boj med tukajšnjimi političnimi silami se bo torej za zdaj bil le za sedeže v pokrajinskem svetu tržaške pokrajine in za mesta v občinskih svetih petih okoliških občin. Mestnih občinskih svetovalec tokrat ne bodo volili, ker jim mandat zapade šele čez dve leti.

Čeprav je pri volivcih zanimanje za upravne volitve po navadi manjše kot za parlamentarne, pa jim stranke zaradi tega ne pripisujejo nič manjšega pomena. Večina političnih vodstev je zato že sredi intenzivnih priprav. Na osnovi stališč svojih osrednjih strankarskih vodstev določajo lokalne volilne programe in taktiko, zbirajo kandidate in mobilizirajo svoje članstvo za bližnje predvolilne akcije. Po tem »internem« pripravljalnem delu bodo stranke že prihodnji teden stopile pred volivce in se pričele potegovati za njihovo naklonjenost.

Kakšni so obeti za posamezne stranke in kakšno bo tokrat volilno razporeženje tržaških volivcev? To je vprašanje, ki si ga trenutno postavljajo vsa strankarska vodstva. Kakršenkoli odgovor nanj pa je zazdaj seveda preuranjen, ker nobena stranka še ni preizkusila političnega utripa volivcev. Edini resni pokazatelj bi lahko bila tukajšnja politično-gospodarska situacija in kako jo Tržičani v zadnjem času sprejemajo ter ocenjujejo. Toda čeprav je bilo letošnje leto dovolj pestro, da so si

ke in njihove glasove v škodo manjših. Sedanji proporcionalni volilni sistem pa omogoča pravičnejšo razdelitev sedežev v pokrajinskem svetu. Če je na primer prej večinska krščansko-demokratska stranka po zaslugi starega volilnega zakona zlahka dobila 11 pokrajinskih svetovalec, jih ji sedanji sistem ob istem številu glasov pušča le 8, po drugi strani pa daje večje možnosti manjšim skupinam. Kot na primer za tukajšnje razmere navajajo socialistično stranko, ki je na prejšnjih pokrajinskih volitvah nastopila skupno s komunistično. Sedaj kaže, da se bo predstavila tudi na volitvah v pokrajinski svet samostojno in si tako pridobila vsaj enega svetovalca. Isto velja tudi za ostale manjše politične skupine, ki bodo lažje uveljavile dobljene glasove.

Medtem ko ne glede na politično razporeženje volivcem napovedujejo večje spremembe v sestavi prihodnjega po-

Italijanska parlamentarna delegacija odpotovala v ZSSR

Rim, 14. sept. (TASS). Iz Rima je danes odpotovala na uradni obisk v Sovjetsko zvezo italijanska parlamentarna delegacija. V njej je 12 poslancev in senatorjev Krščansko-demokratske stranke, KP, Socialistične, Socialno-demokratske in Liberalne stranke. Namen obiska italijanskih parlamentarcev v Sovjetski zvezi je nadaljnje razvijanje prijateljskih odnosov med državama.

Italijanska parlamentarna delegacija potuje v Moskvo na povabilo sovjetske sekcije italijansko-sovjetske parlamentarne skupine.

Macmillan bo obiskal Italijo

London, 14. sept. (AP) Britanski ministri predsednik Macmillan in zunanji minister Home bosta od 21. do 24. novembra na uradnem obisku v Italiji. Na obisk ju je povabila italijanska vlada.

Program obiska še ni objavljen. Sodijo pa, da se bodo ob tej priložnosti nedvomno razpravljali o mednarodnih vprašanjih in posebej o evropski trgovini.

Ukrepi in protiukrepi

Vzhodnonemška vlada je omejila tudi potovanja prebivalcev zahodnega Berlina po DR Nemčiji, bonnska vlada pa je storila protiukrepe

BERLIN, 14. sept. (Tanjug). Tiskovni oddelki predsedstva vlade DR Nemčije je objavil, da bodo morali imeti prebivalci zahodnega Berlina v prihodnje za potovanje po DR Nemčiji razen zahodnonemških dokumentov tudi posebne odobritve ustreznih organov DR Nemčije za bivanje na njenem ozemlju.

Kar zadeva potovanje v Zahodno Nemčijo, bodo za prebivalce zahodnega Berlina še nadalje v veljavi dosežani predpisi.

Ta sklep bo začel veljati ju-

tri, sprejeli pa so ga — kakor poudarjajo — zaradi tega, ker zahodni Berlin ni sestavljal del Zveze republik Nemčije.

Pred nekaj dnevi so v DR Nemčiji sprejeli tudi predpise o potovanjih zahodnih državljanov v vzhodni Berlin. Ti predpisi določajo, da državljanji Zveze republik, ki imajo premoženjske interese, rodbino ali b. radi obiskali kulturne in druge ustanove v vzhodnem Berlinu, lahko obiščejo ta del mesta.

Oblasti DR Nemčije so začele uprati omejitve za potovanja zahodnonemških državljanov v Berlin, ko so nedavno v zahodnem Berlinu organizirali znane revanšistične manifestacije.

Ta ukrep so obrazložili s tem, da ne dovolijo zahodnonemskim revanšistom in militaristom izkoristiti glavnega mesta za njihove provokacije.

Bonnska vlada je prepovedala zahodnonemskim gospodarstvenikom potovati na mednarodni sejem v Leipzig. Potem ko je ukinila dovoljenja za prehod vzhodnonemških državljanov čez ozemlje Zveze republik, je to že drugi ukrep, sprejet z namenom, da bi izvajali pritisk na vlado DR Nemčije.

Tu sodijo, da je sklep o prepovedi potovanja trgovcev v DR Nemčijo ne samo znamenje nezadovoljstva s tem, da so se gospodarski krogi pomislili podpreti vlado v njeni politiki bojkota, ampak tudi znamenje protesta proti zahodnim državam, katerih stališče glede Berlina ima bonnska vlada še vedno za »pre-malo odločno«.

Na letošnjem jesenskem sejm v Leipzigju je sodelovalo okrog 1100 zahodnonemških podjetij. Ker bo prihodnji sejem šele spomladi, prisojajo vladnemu sklepu zgolj demonstrativni značaj.

Uradni bonnski predstavniki hoteli komentirati vesti, da trije zahodni veleposlaniki niso pokazali pripravljenosti, da

bi se njihove vlade pridružile gospodarskemu bojkotu DR Nemčije.

Predstavniki ameriškega veleposlanstva v Bonnu je danes demantiral, da je vlada ZDA nezadovoljna s protiukrepi bonnske vlade v protest proti zadnjim ukrepom vlade DR Nemčije. Poudaril je, da se zahodne vlade popolnoma strinjajo z ravnanjem Bonna.

Iz Pariza poročajo, da so predstavniki Velike Britanije, Francije, ZDA in Zahodne Nemčije danes predložili stalnemu svetu NATO poročila o položaju v Berlinu.

Sovjetski poveljnik v Berlinu general Zaharov je zavril proteste vojaških poveljnikov zahodnih držav proti omejitvam za potovanje prebivalcev iz Zahodne Nemčije v vzhodni Berlin. Te omejitve so uvedle oblasti DR Nemčije, ko so v Zahodnem Berlinu nedavno prirejali revanšistična zborovanja.

General Zaharov opozarja v pismu vojaškim poveljnikom zahodnih držav na sovjetsko-zahodnonemški sporazum iz leta 1955, po katerem uveljavlja DR Nemčija popolno suverenost na svojem ozemlju. Prav tako opozarja na zlorabljanje prometnih zvez med Zahodno Nemčijo in Berlinom. Ena izmed teh provokacij je, da so z ameriški, britanskimi in francoskimi letali pomagali prevažati udeležence militarističnih in revanšističnih zborovanj v zahodnem Berlinu.

Castro bo obiskal Kanado

Havana, 14. sept. (Tanjug). Kakor poročajo, bo ministrski predsednik Fidel Castro v kratkem odpotoval na neuradni obisk v Kanado. Uradno o tem še niso ničesar objavili, vendar prihaja iz zanesljivih virov vest, da bo potoval v Kanado po splošni razpravi v Generalni skupščini OZN.

Kakor sodijo, se namerava Fidel Castro razgovorjati o vrsti vprašanj ekonomskega značaja, ki so v odnosih med Kubo in Kanado, ostala odprta po strmglavljenju Batislove diktature pred več kot 20 meseci.

NOVICE S PETIH CELIN

ALŽIRIJA

DELEGACIJA ZACASNE VLADE V OZN

Tunis, 14. sept. (AP). Začasna vlada republike Alžirije bo poslala na letošnje zasedanje Generalne skupščine OZN delegacijo, v kateri bodo podpredsednik vlade in zunanji minister Krim Belkadem, minister za informacije Mohamed Jazid in finančni minister Ahmed Francis.

KOREJA

ODLOŽEN PROCES PROTI MINISTROM

Seul, 14. sept. (AP). Sodišče v Seulu, glavnem mestu Južne Koreje, je za nedoloten čas odgodilo obravnavo proti 29 nekdanjim ministrom in tuncionarjem Sing Man Rijevega režima. Seulska odvetniška zbornica je prejšnji teden sklenila bojkotirati obravnavo, ker sodi, da njeni člani ne morejo opravljati svoje dolžnosti. Ta sklep so sprejeli po vrsti demonstracij, v katerih so demonstranti zahtevali, naj odvetniki prenehajo zagovarjati izdajalce demokracije. Sodišče je naposled za zagovornika določilo dva državna odvetnika, ki pa prav tako včeraj nista prišla na sodišče.

IRAN

ARETACIJA DR BAGAIJA

Teheran, 14. sept. (AP - Reuters). V Iranu so včeraj aretirali univerzitetnega profesorja in uglednega opozicijskega politika dr. Mozafarja Ba-

gaija, ki je pred volitvami vodil kampanjo proti bivšemu premierz Egbalu. Potem ko je Egbal pod pritiskom močne opozicije odstopil, volitve pa so bile po šahovem nalogu ustavljene, je dr. Bagal javno obtožil tudi novo vlado premiera Emamija, da v Iranu omejuje človeške pravice. Vlada ministrskega predsednika Emamija je uradniška. Iran je zdaj brez parlamenta. V deželi zdaj razpravljajo o določitvi boljšega načina volitev in o sprejemu novega volivnega zakona.

PORTORIKO

SKODA ZARADI URAGANA

San Juan, 14. sept. (AFP). Kakor so uradno objavili, je v poplavih v Portoriku, ki jih je povzročil uragan »Donna«, izgubilo življenje 107 ljudi. Porušenih je bilo skoraj 3000 hiš, materialno škodo pa cenijo na več kot milijon dolarjev.

Po prvih cenitvah britanskih zavarovalnih družb je uragan »Donna«, ki je nedavno pustošil v ZDA, napravil za milijardo dolarjev škode.

PARAGVAJ

PREKINITEV ODNOSOV Z DOMINIKANSKO REPUBLIKO

Asuncion, 14. sept. (AP). Paragvaj je včeraj pretrgal diplomatske stike z Dominikansko republiko. S to državo je zaradi agresivnih dejanj Trujillovega režima proti Venezu-

eli že prekinila diplomatske stike večina ameriških držav.

ZDA

IZSTRELITEV »DISCOVERERJA 15«

Washington, 14. sept. (AFP). V letalskem vojaškem oporišču Vandenberg v Kaliforniji so včeraj izstrelili umetni satelit »Discoverer 15«. V kabini satelita niso živa bitja. Kabina na satelitu naj bi jutri pristala na zemlji nekje blizu Havaje. Kabina je opremljena z različnimi telemetričnimi instrumenti za merjenje stabilnosti satelita, ki kroži po polarni poti. Poskus naj bi tudi omogočil izpolniti sistem vrnitve kabine na zemljo.

LIBANON

IZSELENJSKA KONFERENCA

Bejrut, 14. sept. (Reuters). V Bejrutu se bo jutri začela konferenca, ki naj prispeva k zblizanju 1,5 milijona prebivalcev Libanona in skoraj prav toliko Libanoncev, raztresenih po vsem svetu. Konferenco so organizirali ob podpiru libanonske vlade in se bo na njej zbralo skoraj 3000 Libanoncev z vseh celin. Načrtuje jih bo iz Severne in Južne Amerike, kjer živi okrog milijon libanonskih izseljencev. Glavni namen konferenca je navezati stalne stike med libanonski deželi in njihovimi rojaki v tujini. Razen tega bodo razpravljali o gospodarskem sodelovanju, o investiranju ka-

pitala Libanoncev v razvoj mladih afriških držav itd.

AVSTRIJA

DOTOK NEMŠKEGA KAPITALA

Dunaj, 14. sept. (Tanjug). Glasilo Demokratične enotnosti »Neues Österreich« poroča, da se postopno povečuje nemški privatni kapital v avstrijskem gospodarstvu. Nemška podjetja v Avstriji so v prvem trimesečju povečala neposredne investicije na 1,9 milijona mark. S tem so se njihove investicije od leta 1952 povečale na 63,9 milijona mark.

ZATIRANJE ALKOHOLIZMA

Dunaj, 14. sept. (Tanjug). V Avstriji so uveljavili nove ukrepe za zatiranje alkoholizma, ki se vedno bolj širi. V vsaj državi je zdaj registriranih 100.000 alkoholikov, od tega kakih 40.000 samo na Dunaju. Ministrstvo za socialno politiko bo v kratkem odprlo prvi zdravstveni dom za zdravljenje alkoholikov.

ZAHODNA NEMCIJA

SKODA ZARADI PROMETNIH NESREČ

Bonn, 14. sept. (AP). Zahodnonemški minister za transport je izjavil, da je znašala lani škoda, ki je nastala pri avtomobilskih nesrečah, skupno 4,5 milijarde mark. Rekel je, da je sprito omejitve hitrosti vožnje med prazniki število mrtvih in hujše ranjenosti letos zmanjšalo v primerjavi z lanskim letom za 13,7 odstotkov.

Mednarodni gospodarski komentar:

Konferenca v Bogoti

Predstavniki ameriških držav, ki so pretekli teden zasedali v glavnem mestu Kolumbije Bogoti, so razpravljali o raznih predlogih glede gospodarskih odnosov med ameriškim in latinskoameriškim svetom. Na konferenci so sprejeli predlog ZDA o ustanovitvi »socialnega fonda« za pomoč državam Latinske Amerike, čeprav so nekatere države Latinske Amerike smatrale, da je ta predlog nezadosten, ker je prvi obseg predvidene finančne pomoči preskromen, in drugič, ker predlog ne vključuje akcije na področju trgovine s surovinami.

Glavni kritik predloga ZDA je bila Brazilija, ki je pred tremi leti predložila za ureditev gospodarskih odnosov med ameriškim in latinskoameriškim svetom. Na konferenci so sprejeli predlog ZDA o ustanovitvi »socialnega fonda« za pomoč državam Latinske Amerike, čeprav so nekatere države Latinske Amerike smatrale, da je ta predlog nezadosten, ker je prvi obseg predvidene finančne pomoči preskromen, in drugič, ker predlog ne vključuje akcije na področju trgovine s surovinami.

Ravno zato ima konflikt med Kubo in ZDA posledice za vse latinskoameriške države. ZDA so sicer pred štiriinajstimi dnevi na panameriški politični konferenci v San Joseju dosegle sprejem proti Kubi naperjene resolucije. Da pa ta resolucija nima trajnejšega pomena, in da se mora v odnosih med ZDA in Latinsko Ameriko marsikaj spremeniti, tega se vlada ZDA zaveda. Poskus takšne spremembe predstavlja predlog za gospodarsko pomoč Latinski Ameriki.

Zaradi revanšističnih zborovanj, ki so jih organizirali zahodnonemški begunci na ozemlju Zahodnega Berlina, je DR Nemčija omejila promet med obema deloma Berlina. Ta »časna sektorska kontrola« je dobila te dni trajen pomen, ker bo odšel za obisk vzhodnega sektorja Berlina potrebna odobritev vlade DR Nemčije, če bodo obiskovalci prihajali iz Zvezne republike Nemčije.

Zahodnonemški odgovor je sledil: predsednik »Svobodne demokratske stranke« Mendel je klical na napoved »kaj ukrepitev«. Ta nejasna zahteva je povzročila v krogih atlantskih zaveznic precejšnje pomele. Ker niso prišli iz Pariza, Londona in Washingtona nobena zagotovila, je Bonn sam prevzel pobudo.

Zvezni minister za gospodarstvo in verjetni kanclerjev naslednik dr. Ludwig Erhard je izjavil, da Bonn razmišlja o gospodarskem bojkotu DR Nemčije. To misel je ponovil tudi na industrijskem sejmu v Zahodnem Berlinu. Na kakšen odpor bo naletel s to zahtevo pri zahodnonemških industrijskih in trgovinskih krogih, je razvidno iz nekoli-ko podrobnejše obravnave med obema Nemčijama in njenih posledic za zahodnonemško gospodarstvo.

Res je, da trgovina med obema Nemčijama zavzema samo nekaj 4% celotnega izvoza in uvoza Zvezne republike. Toda upoštevati je treba, da je vrednost te trgovine, ki znaša 22 milijard mark, pri bližnji enaki vrednosti celotne trgovinske zamenjave med Zvezno republiko in vzhodnimi državami. Enotnost trgovinske zamenjave z obeh strani ima različne razloge: navedenost na COMECON z ene

strani in na Evropsko gospodarsko skupnost z druge strani je nekdanji enotni nemški gospodarski prostor razdelila na dva neodvisna dela. Tako se je DR Nemčija z zgraditvijo pristanišč Rostock in Stralsund osamosvojila od zahodnonemških pristanišč. Tako se je z zgraditvijo jeklarskih kombinatov osvobodila vpliva Porurja, z zgraditvijo plinskega kombinata na bazi rjavega premoga pri Hoyerswerdu rešila »energetske lakote« itd. Zvezna republika pa je prav tako v vzhodnem obrobem območju doživela upadanje gospodarske dejavnosti, pri čemer sta prizadejati tudi pokrajini Schleswig Holstein in Spodnja Sakska.

Drugi razlog za skromno trgovinsko zamenjavo je stalnišče Zvezne republike. Ta se še vedno drži določil ameriškega embarga, ki prepovedujejo pošiljanje »strateškega materiala« na Vzhod. To strogo upoštevanje embarga v odnosih z vsemi vzhodnimi državami je precej prizadelo zahodnonemški transport. Precejšen del izvoza na vzhod poteka po takim imenovanem »trikotniškem« sistemu. To pomeni, da se blago, ki sodi pod embargo, prodaja v neki tretji državi, kot so n. pr. Švica, Avstrija, Nizozemska ali Švedska. Na Švedskem pretovarjajo baker za ČSSR, v Avstriji nikelj za

Svici. In še od tega je le majhen del zares prišel v Nemčijo. Če bi bile okoliščine drugačne, bi lahko pohvalili spretnost predstavnikov Joints, ki so jo pokazali pri varčevanju z židovskim denarjem. Toda v našem primeru je šlo za človeška življenja in vsako zavlačevanje je imelo za posledico smrt tisočev in tisočev ljudi. Slovaški Židje so bili uničeni, ker Becher ni hotel tvegati svojega ugleda, da bi jih rešil. Velik del budimpeštanskih Židov je bil rešen zato, ker je Waada začela ta pogajanja. Medtem ko se je Kastner pogajal v Švici, je Rdeča armada obkolila Budimpešto. Ko je v zadnjem trenutku Kastner skušal spet priti v prestolnico, ni imel več možnosti za to. Toda vest mu ni dala, da bi ostal na varnem v Švici, medtem ko je bilo njegovo ljudstvo v veliki nevarnosti. V tistem času je že mogel računati na popolno pomoč Becherja; zato se je odločil, da bo odpotoval v Nemčijo in da ga bo preprčal, naj reši tiste Žide, ki so še ostali na nemškem ozemlju. V Budimpešti je naš odbor pod vodstvom ing. Bissa nadaljeval delo. Ko so Becher in njegovi sodelavci sprejeli zamenjavo »človeška življenja za vojaški material«, so bili z vsakim dnem bolj pritegnjeni v to stvar. Becher pa je iz nje napravil tudi svojo osrednjo zadevo. In čeprav je upravni urad SS počasi zgubil upanje, da bi lahko od zavznikov dobil kako pomembnejšo nasprotno uslugo v tej stvari, je Becher še nadaljeval razgovore. Prišel je celo trenutek, ko mu je bilo popolnoma vseeno, če od Židov ali zavznikov dobi kako nasprotno uslugo. Šlo

Sklepi CK poljske partije

VARSAVA, 14. sept. (Tanjug). VI. plenum CK Poljske združene delavske partije, ki je danes končal dvodnevno zasedanje, je sprejel sklep o tekočih nalogah v kmetijstvu in sklep v zvezi s posvetovanjem komunističnih in delavskih partij v Bukarešti.

Plenum je pozval vse partijske organizacije, zlasti na vasi, zadružne in druge kmetijske organizacije, kakor tudi ljudske odbore, naj v prihodnjih letih rešijo problem primanjkljaja v žitu in krmi, z naglim povečanjem proizvodnje, da bi zagotovili količine, ki jih potrebuje država, ter zmanjšali in na koncu ukiniti uvoz.

Plenum je bolj izrazito in radikalno, kakor so pričakovali, določil usmerjenost k lastnemu kritju potreb železa po žitu za prehrano prebivalstva in živine.

V teku sedanjega petletnega plana je Poljska po objavljenih podatkih uvozila 8 milijonov ton žita. Uvoz narašča v vsakim letu in je bilo celo nedavno predvideno, da se v prihodnjem petletnem planu (1961-1965) poveča uvoz za približno 1,7 milijona ton. Plenum pa je sedaj

Sekou Toure na Kitajskem

PEKING, 14. sept. (Tanjug). Predsednik gvinejske republike Sekou Toure, ki je bil štiri dni na obisku v Pekingu, je danes odpotoval iz glavnega mesta Kitajske na krajše potovanje po državi. Nato bo odpoval na obisk v Severni Vietnam, Indonezijo in verjetno v Združeno arabsko republiko.

Predsednik Touré bo tudi vodil gvinejske delegacije na 15. zasedanju Generalne skupščine OZN.

J. Klemenc

Bojkot med obema Nemčijama?

Kitajsko. Toda celo ta zapleteni, čeprav zakoniti način trgovine, je podvržen ostremu carinskemu, policijskemu in političnemu nadzorstvu. Zrtve takšnih omejitev so n. pr. nemški hmeljarji, ki jim je Zvezna republika prepovedala izvoz hmelja v DR Nemčijo, čeprav je bila cena - 1.200 mark po stotu - izredno visoka. Ko so Združene države Amerike prenehale z nabavo, je cena padla na 80 mark, tako da so moral hmeljarji prodajati hmelj globoko izpod svoje cene. Odtlej nakupujejo pivovarne DR Nemčije hmelj v ČSSR in Jugoslaviji.

Ovira za trgovino med obema Nemčijama so tudi zapleteni sezname blaga, ki so razdeljeni na številne pododdelke. Če pride do zastoj ali neizpolnjevanja obveznosti v dogovorjenem roku, lahko nastopi zastoj v vsej trgovini. Zato se dogaja, da so možnosti, ki jih nudijo trgovinske pogodbe, večinoma izkoriščene samo polovično.

Toda zahteve zahodnonemške industrije, ki ima tudi precejšnje težave s prodajo svojih izdelkov, so v nasprotju s takšno politiko. Zahodnonemška industrija bi rada povečala zamenjavo blaga od 2,2 na 3 ali celo 4 milijarde mark. To bi posebno ugodno vplivalo na reševanje hude krize v premovalni industriji. Toda zvezna vlada vztraja pri sedanjem obsegu in celo namerava letos zmanjšati trgovino za 16%. Hkrati zahteva industrija revizijo preživelja postopka v trgovini.

Zahteve industrijskih in trgovinskih krogov, ki se zanimajo

povezali svoje ime z reševanjem ostankov našega nesrečnega ljudstva. V zadnjih mesecih vojne je uspel dobiti od Himmlerja skoraj vse, kar je želel. Himmler ga je pooblastil, da je lahko nadzoroval koncentracijska taborišča. Prizadeval je za preprčati Himmlerja, naj izda vsem taboriščnim komandantom nalog, da izročijo internirance zaveznikom brez odpora.

Ni šlo več samo za Žide. Politični ujetniki vseh narodnosti so z različnimi občutki pričakovali konec vojne. Razširilo se je glas, da Nemci ne bodo pustili niti ene žive priče, ki bi lahko govorila o nacističnih zločinih. Ti glasovi niso bili brez podlage, kajti del SS je zagovarjal tak načrt. Zanj sta bila Eichmannova neposredno nadrejena Kaltenbrunner in Müller. Becher je kljub nenehnemu oporekanju hodil nenehno od taborišča do taborišča in skušal doseči, da bi komandanti upoštevali Himmlerjev ukaz. Britancem je proti volji vojaških oblasti izročil taborišče Bergen-Belsen. Potem je odšel v Mauthausen, kjer je komandant taborišča pripravil množični pokol. Tri tisoč Židov je nameraval vkrcati na stare splave ter jih nato potopiti, v zaminirane rudniške rove pa je nameraval nagnati tudi druge jetnike in potem vse skupaj spustiti v zrak. Prišlo je do ostrega razpravljanja med njim in Becherjem. Komandant Mauthausena je izjavil, da je prevzel Kaltenbrunner vse poveljstvo nad južnim sektorjem in da torej on ni več odvisen od povelj, ki jih izdaja Himmler. Kljub temu je Becherju uspelo doseči pri Kaltenbrunnerju, da Židov ni uničil.

ZADNJI DOGODKI DOMA IN PO SVETU

GOVOR KONGOŠKEGA PREMIERA PO RADIU

Lumumba rešuje krizo v okviru parlamenta

LEOPOLDVILLE, 14. sept. (Od posebnega dopisnika Tanjuga). Predsednik kongoške vlade Patrice Lumumba je danes govoril po nacionalnem radiu. Obvestil je javnost o zadnjih dogodkih v državi in o poskusu, da bi na protidemokratski način vrgli vlado. Prav tako je opozoril na poskus, da bi ga protizakonito aretirali, ter je poudaril, da je samo ena kongoška vlada - vlada, ki ji predseduje on in ki je deležna podpore parlamenta in ljudstva. Lumumba je govoril tudi o večeršnjem zasedanju parlamenta in o popolnem pooblastilu, ki ga je parlament izglasoval njegovi vladi.

Lumumba se je na koncu obrnil na vojsko in jo pozval, naj ostane združena in solidarna, naj ohrani disciplino in ne dovoli, da bi jo razcepili. V svojem nagovoru vojakom je poudaril, da zmaga pripada njim, in jih je pozval, naj brez strahu in s ponosom izpolnjujejo svoje naloge ter naj se zanesejo na podporo prebivalstva in svojih napornih za pomiritev države. »Združeni bomo obvarovali domovino pred zarotami in imperialističnimi manevri,« je dejal na koncu Lumumba.

Govor ministrskega predsednika Lumumba po radiu je pomenil še eno očitno manifestacijo politične dejavnosti v Leopoldvillu. Kakor poročajo, se je Lumumba danes dopolne sestal s člani parlamentarne komisije, ki je bila izvoljena sinoči z namenom, da bi sodelovala z vlado v izvažanju popolnih pooblastil, ki jih je parlament izglasoval vladi.

Tu opozarjajo na Lumumbove napore, da bi našel izhod iz sedanje krize v okviru parlamenta. Pri teh prizadevanjih pa ga ovirajo Kasavubujevi pristasi, ki se niso udeležili večeršnje seje parlamenta, tako da je bil začetek seje preložen za več ur. Člani parlamenta so obsojili njihovo ravnanje. Eden izmed govornikov je opozoril poslance, da ima pri rokah podatke, po katerih pripravljajo Kasavubu razpustitev parlamenta.

Medtem ko si osrednja vlada prizadeva najti izhod iz krize po parlamentarni poti in iz izrednimi pooblastili, ki jih je dobila, da bi uredila razmere, pa nasprotna stran deluje izven parlamenta. V rezidenčni predsednika Kasavubuja je več politikov, ki jih je Kasavubu imenoval za ministre. Ti delujejo iz Kasavubu.

Sprejem v hotelu »Toplice« na Bledu

Bled, 14. sept. Na čast udeležencev VI. mednarodnega posvetovanja za alpsko meteorologijo, ki se je pričelo na Bledu, je predsednik Sveta za prosveto in kulturo Boris Kocjančič priredil v hotelu Toplice slavnostni sprejem za številne tuje in domače strokovnjake, ki se udeležujejo posvetovanja.

E. B.

Spopadi v osrednji Katangi

med plemenom Baluba in silami katanške vlade

Elisabethville, 14. sept. (Reuters). V mestu Manovo in njegovi okolici, v osrednji Katangi, je prišlo do spopadov med pripadniki plemena Baluba in varnostnimi silami katanške vlade. Kakor izjavljajo v krogih vladnih funkcionarjev v Elisabethvillu, so člani plemena Baluba večino pristasi, premiera Lumumba. Na tem področju so se začeli neredi že včeraj, ko so pripadniki plemena Baluba napadli policijsko patruljo ter so pri tem New York, da bi sodeloval v razpravah.

Hruščev bo govoril 23. septembra jutraj

New York, 14. sept. Agencija France Presse je zvedela, da bo predsednik sovjetske vlade Hruščev govoril v Generalni skupščini OZN 23. septembra jutraj, medtem ko bo predsednik ZDA Eisenhower govoril 22. septembra, kakor je bilo že objavljeno.

Couve de Murville in lord Home vodita delegaciji svojih držav

Pariz, 14. sept. (AFP). Nocoj so v Parizu uradno sporočili, da je francoska vlada na današnji seji pod predsedstvom de Gaulle sklenila, da bo francosko delegacijo na zasedanju Generalne skupščine OZN vodil zunanji minister Couve de Murville.

V Londonu pa so na predstavitvi vlade nocoj uradno sporočili, da bo britansko delegacijo na zasedanju Generalne skupščine OZN vodil zunanji minister lord Home. Sporočilo poudarja, da bo premier Macmillan na podlagi razvoja položaja odločil, ali bo potoval v

imeli tri mrtve in dva ranjene.

Predstavniki OZN v Elisabethvillu je sporočili, da je katanška vlada zahtevala dovoljenje, da z letali prepreči okrepitve v Manono. Po njegovih besedah pa je bila ta zahteva zavrnjena na podlagi odloka poveljstva sil OZN, da vojaške osebe ne morejo uporabljati letališč. Pristavil je, da so katanške oblasti zaradi tega protestirale.

Po zadnjih vesteh so spopadi v Manono tako resni, da so iz Elisabethvilla poslali tja enoto švedskih vojakov, ki so v sestavi sil OZN, da pomagajo pri vzpostavljanju reda. Hkrati so iz mesta evakuirali vse Evropejce.

Predstavniki tunizijskih žensk v Beogradu

Beograd, 14. sept. (Tanjug). Na povabilo Zvezne ženskih društev Jugoslavije sta nocoj prispele v Beograd predstavnice tunizijske ženske zveze Essia Brouche in Vassila Lakdar, ki se bosta med 14-dnevno bivanjem v naši državi seznanili z življenjem in delom žensk v Jugoslaviji ter obiskali nekatere socialne, prosvetne in otroške ustanove.

Cyrankiewicz odpotoval na obisk v Afganistan, Indijo in Sejlon

Varsava, 14. sept. (Tanjug). Predsednik poljske vlade Cyrankiewicz je nocoj odpotoval na uradni obisk v Afganistan, Indijo in Sejlon. Komentar poljske časopisne agencije pravi, da je namen njegovega obiska krepitev ter poglabljanje političnega, gospodarskega in kulturnega sodelovanja z vsemi državami.

ALEX WEISSBERG

56

BLAGO za KRI

Becherjeva adjutanta Krell in Kettlitz sta hotela obvestiti Budimpešto, kako stoji stvar. Kastner in dr. Billitz sta ju prepričala, da bi Becher po ukaz, ki ga je izdal Himmler, utegnil izgubiti glavo, če bi se razvedelo, da je bilo vse skupaj samo spleto. Njuna dolžnost je, pomagati svojemu šefu, da pridobi na času.

»Torej naj tvegava svoji glavi in odpošljeva izmišljena poročila?« se je upiral Krell.

Oba oficirja SS sta dolgo omahovala, na koncu pa sta se vendarle odločila za slednjo pot. Ob sta čutila, da je rajn na robu propada. Kot Kastner sta se tudi ona dva zavezala v tej zadevi in prevzela naloge, da pogajanja izpeljeta do brega konca. Sedaj so bili vsi trije zapleteni v to stvar. Toda prišla je še večja nevarnost. Pet dni zatem je prisel v Bregenz transport iz Bergen-Belsena; vodil ga je Krumei. Becher je v Budimpešti izrečno naročil Krellu, naj zaustavi transport, če bi se izkazalo, da Sally Mayer ni izpolnil obljub. Kljub temu se je Krell odločil, da bo pustil transport naprej; za to je pridobil tudi Krumejeva in Kettlitz. Kastner je dobil dovoljenje, da lahko obišče 1368 Židov iz transporta, ki so pred nekaj meseci zapustili Bu-

dimpešto. Med njimi je našel prijatelje, svojo ženo in taško; od moje družine ni bilo nikogar. Po Eichmannovem nalogu je Krumei malo pred odhodom transporta izločil iz skupine moje tri sestre in mojo mater; niso ga ganile prošnje, naj pusti vsaj le-to, ki je bila stara in slepa. Vsi so ostali v taborišču in matere nisem videl nikoli več. Malo pred prihodom Sovjetov je umrla za tifusom.

Transport iz Bergen-Belsena, ki je prisel v Švico, je zaključil poglavje delovanja naše organizacije Waada. Tisoč sedem sto deportirancev, ki so bili osvobodjeni in poslani v tujino, je potrdilo najzgovorneje pravilo naše politične linije. Niso nam verjeli, da je sploh mogoče rešiti Žide. S tem »predumom«, ki je prišel v Švico, smo dokazali, da smo imeli prav.

Nadaljnji razgovori v Švici so zgovorno odkrili razlike in nesoglasja med našimi političnimi voditelji. Ortodoksne skupine in skupin »revizionistov« so se vmešale v vsoto stvar in so se hotele pogajati s Himmlerjem mimo Sallyja Mayerja. Obljube, ki smo jih dali Nemcem, nismo nikoli izpolnili. Becher ni nikoli dobil dvajset milijonov frankov. Vse, kar je lahko dosegel, je bilo to, da je uresničil nekatere nakupe v

Svici. In še od tega je le majhen del

zares prišel v Nemčijo. Če bi bile okoliščine drugačne, bi lahko pohvalili spretnost predstavnikov Joints, ki so jo pokazali pri varčevanju z židovskim denarjem. Toda v našem primeru je šlo za človeška življenja in vsako zavlačevanje je imelo za posledico smrt tisočev in tisočev ljudi. Slovaški Židje so bili uničeni, ker Becher ni hotel tvegati svojega ugleda, da bi jih rešil. Velik del budimpeštanskih Židov je bil rešen zato, ker je Waada začela ta pogajanja. Medtem ko se je Kastner pogajal v Švici, je Rdeča armada obkolila Budimpešto. Ko je v zadnjem trenutku Kastner skušal spet priti v prestolnico, ni imel več možnosti za to. Toda vest mu ni dala, da bi ostal na varnem v Švici, medtem ko je bilo njegovo ljudstvo v veliki nevarnosti. V tistem času je že mogel računati na popolno pomoč Becherja; zato se je odločil, da bo odpotoval v Nemčijo in da ga bo preprčal, naj reši tiste Žide, ki so še ostali na nemškem ozemlju. V Budimpešti je naš odbor pod vodstvom ing. Bissa nadaljeval delo. Ko so Becher in njegovi sodelavci sprejeli zamenjavo »človeška življenja za vojaški material«, so bili z vsakim dnem bolj pritegnjeni v to stvar. Becher pa je iz nje napravil tudi svojo osrednjo zadevo. In čeprav je upravni urad SS počasi zgubil upanje, da bi lahko od zavznikov dobil kako pomembnejšo nasprotno uslugo v tej stvari, je Becher še nadaljeval razgovore. Prišel je celo trenutek, ko mu je bilo popolnoma vseeno, če od Židov ali zavznikov dobi kako nasprotno uslugo. Šlo